

Svar på politikerspørgsmål fra Christina Sade Olumeko (Å) vedr. Københavns Kommunes Indkøbspolitik 2023-2026 (TMU d. 3. oktober 2022)

22-11-2022

Sagsnummer i F2
2022 - 14797

Dokumentnummer i F2
2022775

Sagsnummer eDoc

Sagsbehandler
Frederik Thorup Hansen

Christina Sade Olumeko har den 25. september 2022 stillet et spørgsmål til "Teknik- og Miljøudvalgets høringssvar til Københavns Kommunes Indkøbspolitik 2023-2026", der behandles på Teknik- og Miljøudvalget d. 3. oktober 2022, med følgende ordlyd:

"Jeg har følgende spørgsmål til vores indkøbspolitik, som jeg vil have skriftlige svar på.

- Hvor stor en andel certificerede produkter indkøbte KK i den nuværende indkøbspolitiks periode? Kan jeg få dette opdelt på 10 mest anvendte mærker?*
- Hvor stor en andel af KK's indkøb foretages på SKI-aftalerne i den nuværende indkøbspolitiks periode?*
- Har vi vedtaget en politik for levetiden på IT-udstyr? Hvad er den gennemsnitlige levetid i dag på IT-udstyret?*
- Stiller vi krav til Power Usage Effectiveness i dataagringsløsninger?*
- SKI har så vidt jeg husker lavet eller er i gang med at lave en CO2-analyse af alle kommunernes indkøb herunder en analyse for KK. Kan vi få tilsendt denne? Og kan vi se de specifikke beregninger for TMF?*
- Er rådhusets mødefrugt sæsonbestemt?"*

Derudover har Christina Sade Olumeko stillet opfølgende spørgsmål den 26. september 2022:

- "Hvad gør kommunen i dag helt konkret for at reparerer fremfor at købe nyt i de mindre decentrale enheder? (Har vi fx service aftaler på reparation eller et udkørende reparations-team?)*
- Hvad gør kommunen i dag helt konkret for at genbruge fremfor at købe nyt i de mindre decentrale enheder?*
- Hvad kan vi gøre for at styrke samarbejdet mellem kommunen og andre offentlige institutioner fx gymnasier, kulturelle institutioner i kommunen om genbrug af inventar, IT-udstyr og*

andet? Jeg ved godt, at disse institutioner ikke er kommunale, men lige præcis derfor kan det være gunstigt med et samarbejde. Jeg ved, at mange gymnasier ikke har ressourcerne til at gøre deres indkøb mere cirkulære. Her kunne et samarbejde være gunstigt for både KK og gymnasierne.”

Endelig har Christina Sade Olumeko stillet to yderligere spørgsmål den 3. oktober 2022:

- *Hvordan orienteres de respektive udvalg løbende om indkøbspolitikens implementering og opfyldelse? På hvilket detaljeniveau kan vi følge med?*
- *Har forvaltningen været i dialog med eksterne fagpersoner om indkøbspolitikken?*

Spørgsmålet blev sendt til Teknik- og Miljøforvaltningen, der har videregivet svaret til Økonomiforvaltningen, da det er Økonomiforvaltningens sag der er i høring på Teknik- og Miljøudvalget. Økonomiforvaltningen har udarbejdet et svar.

Indkøbspolitikken blev behandlet på ØU den 22. november. Sagen, der blev behandlet på ØU, inklusive indkøbspolitikken, er vedlagt som bilag.

Svar

Økonomiforvaltningen har udarbejdet nedenstående svar på spørgsmålene fra Christina Sade Olumeko.

- *Hvor stor en andel certificerede produkter indkøbte KK i den nuværende indkøbspolitikperiode? Kan jeg få dette opdelt på 10 mest anvendte mærker?*
  - Økonomiforvaltningen kan på nuværende tidspunkt ikke lave en sådan opgørelse, idet køb af certificerede produkter¹ ikke registreres konsekvent i KK. Økonomiforvaltningen kan derfor ikke opgøre, hvor stor en andel certificerede produkter udgør af det samlede indkøb, ej heller hvilke 10 mærker der er mest anvendt. Økonomiforvaltningen har dog iværksat initiativer der skal sikre, at mængden af miljømærkede produkter der indkøbes, fremadrettet kan opgøres.
  - SKI kan opgøre køb på certificerede produkter (se bilag 1) på egne udbudsområder, da registrering af certificerede produkter har været et stort fokusområde i SKI.
  - Københavns Kommune har siden 2017 haft en Miljømærkepolitik udarbejdet af CSR-enheden i

---

¹ Et certificeret produkt forstås i udgangspunktet som et produkt, hvor der foreligger dokumentation for, at produktet lever op til certificeringskravene. Certificeringen kan angå fx miljø eller kvalitet. Københavns Kommune stiller på udvalgte områder krav til certificeringer såsom Svanen eller Blomsten, eller relevante ISO-certificeringer eller noget helt fjerde.

- Økonomiforvaltningen.² Heri ligger et fokus på at købe miljømærkede produkter, når det er muligt, samtidig med, at KK gennem proaktiv markedsdialog skal medvirke til at skubbe på for udviklingen af produkter, der kan miljømærkes på de mindre modne markeder.
- Hvert år udvælger CSR-enheden 2-4 produkt- eller serviceområder, som har mindre eller delvist modne markeder. Herefter afholdes der stormøder med leverandører, brancheforeninger og andre relevante aktører (andre kommuner m.fl.), hvor parterne går i dialog om udfordringer og muligheder for at få flere miljømærkede produkter indenfor de specifikke kategorier. Dette er en måde at skubbe til modningen på de pågældende markeder. Af tidligere udvalgte områder, hvor der efterfølgende blev stillet krav til miljømærkning, kan bl.a. nævnes bleer og vinduespolering.
  - CSR-enheden har desuden et samarbejde med Miljømærkning Danmark, der er den danske licensdistributør af Svanemærket og EU-blomsten og SKI. Københavns Kommune accepterer alle type-1 miljømærker, fx Der Blauer Engel og Bra Miljöval, i udbud, hvor der kan stilles krav til miljømærker. Københavns Kommune benytter sig i udbudsprocesserne aktivt af muligheden for at stille krav til miljømærker – disse kan både stilles på baggrund af hvor mange licenshavere, der er på markedet indenfor en specifik produkt- eller servicekategori, men også i markedsdialoger i de konkrete udbud. På den måde sikres det, at København stiller både ambitiøse og realistiske krav. Københavns kommune accepterer i udgangspunktet ligeledes produkter, der ikke er certificerede, men som lever op til samme krav.
- *Hvor stor en andel af KK's indkøb foretages på SKI-aftalerne i den nuværende indkøbspolitikperiode?*
    - Forbruget på SKI-aftaler ligger på ca. 440 mio. kr. årligt ud af et samlet indkøb på ca. 13 mia. kr.³ årligt i KK. Dette er både service og anlæg. Fordelt på varer og tjenesteydelser køber KK ca. 21,5% af varekøb på service hos SKI, og ca. 2,0% af tjenesteydelser på service hos SKI. Hertil skal det bemærkes, at tjenesteydelser skal forstås som en bred betegnelse af ydelser der spænder fra konsulent- og vikarydelser til personbefordring og finans- og forsikringsydelser. SKI's aftaler dækker, på nuværende tidspunkt, konsulentydelse, mens de ikke dækker en

---

² Et konkret overblik over arbejdet med miljømærkepolitikken findes her: [Årsrapporten 2021 for Bæredygtige Indkøb](#).

³ De 13 mia. kr. dækker alt indkøb hos eksterne leverandører både på service og anlæg, herunder også indkøb af borgerrettede serviceydelser.

lang række tjenesteydelser, som kan være svære at lave landsdækkende aftaler på. Som eksempel kan nævnes fx personbefordring.

- *Har vi vedtaget en politik for levetiden på IT-udstyr? Hvad er den gennemsnitlige levetid i dag på IT-udstyret?*
  - KK har ikke en politik for levetid på IT-udstyr. Nuværende praksis for PC-levetid er 46 måneder for bærbare PC'er og 48 måneder for stationære PC'er, hvilket ca. matcher den faktiske, gennemsnitlige levetid for pc'erne. Koncern IT overvejer pt. mulighederne for at forlænge levetiden med 6 mdr. for PC'erne af både miljømæssige og økonomiske hensyn.
- *Stiller vi krav til Power Usage Effectiveness i datalagringsløsninger?*
  - Ja, Koncern IT har tilsluttet sig flere SKI-aftaler hvor enten EU-lovgivningen eller Energistyrelsens vejledning til indkøb af serverudstyr gælder. Begge disse stiller krav om miljøvenligt design i henhold til strømforbruget for produkterne. Det gælder områderne kommunikationsprodukter - og løsninger, Servere og storage og IT-driftskapacitet.
- *SKI har så vidt jeg husker lavet eller er i gang med at lave en CO2-analyse af alle kommunernes indkøb herunder en analyse for KK. Kan vi få tilsendt denne? Og kan vi se de specifikke beregninger for TMF?*
  - Økonomiforvaltningen har været i dialog med SKI omkring rapporten. SKI oplyser at rapporten indeholder fortrolige oplysninger om emissionsfaktorer, hvorfor de hverken kan udlevere rapporten eller de underliggende data. Økonomiforvaltningen har fået et PowerPoint show tilsendt af SKI, der er udarbejdet af SKI til Københavns Kommunes Økonomikonference som er vedlagt som bilag 1.
  - Derudover er også rapport om "Klimaaftryk af offentlige indkøb, 2019", udarbejdet af Økonomistyrelsen og NIRAS, også vedlagt som bilag 2.
- *Er rådhusets mødefrugt sæsonbestemt?*
  - I den nuværende aftale stilles der ikke krav om sæsonbestemt frugt. Dog leveres der sæsonbestemt frugt i begrænset omfang (fx blommer om sommeren). Børne- og Ungdomsforvaltningen, der er kategoriejer på området, er i gang med at udbyde aftalen, og tilkendegiver at

sæsonbestemt frugt vil være et krav i den nye aftale.

- *Hvad gør kommunen i dag helt konkret for at reparere fremfor at købe nyt i de mindre decentrale enheder? (Har vi fx service aftaler på reparation eller et udkørende reparationsteam?)*
  - Koncern IT udskifter i første omgang brugernes defekte PC'er og reparerer så enten selv eller via reparatør en del PC'er hvorefter PC'en igen kommer i cirkulation, som er uden for garanti, hvis det skønnes rentabelt. PC'er inden for garanti sendes til garantireparation. Koncern IT's håndtering gælder alle enheder i kommunen, store som små.

- *Hvad gør kommunen i dag helt konkret for at genbruge fremfor at købe nyt i de mindre decentrale enheder?*
  - Der er gjort erfaringer med indkøb af brugte genopbyggede PC'er, og Koncern IT har løbende fokus på, om PC-levetiden med fordel kan forlænges yderligere ligesom computere der er blevet repareret sættes i cirkulation igen. Som yderligere eksempel har Koncern IT fremsat en investeringscase til budget 2023, der blev godkendt, og som omhandler opbygning af en database over kommunens mobiltelefoner, bl.a. med henblik på at muliggøre recirkulation og genbrug af telefoner og tablets.
  - Der er i Budget 2023 afsat midler fra investerings-puljen til investeringscasen "Genbrug af inventar", hvor der etableres et centrallager som muliggør genbrug og distribution af eksisterende inventar på tværs af forvaltninger med henblik på at reducere nyindkøb.

- *Hvad kan vi gøre for at styrke samarbejdet mellem kommunen og andre offentlige institutioner fx gymnasier, kulturelle institutioner i kommunen om genbrug af inventar, IT-udstyr og andet? Jeg ved godt, at disse institutioner ikke er kommunale, men lige præcis derfor kan det være gunstigt med et samarbejde. Jeg ved, at mange gymnasier ikke har ressourcerne til at gøre deres indkøb mere cirkulære. Her kunne et samarbejde være gunstigt for både KK og gymnasierne.*
  - Koncern IT er i dialog med Børne- og Ungdomsforvaltningens IT og mulighederne for at genbruge administrative PC'er i skolevæsenet. Det kan evt. ske ved genopbygning og opfriskning via eksterne virksomheder, som tilbyder dette.

- *Hvordan orienteres de respektive udvalg løbende om indkøbspolitikens implementering og opfyldelse? På hvilket detaljeniveau kan vi følge med?*

- Implementering af politikken skal ske i samarbejde på tværs af forvaltningerne. Det blev besluttet på Økonomiudvalgsmøde den 22. november, da sagen om indkøbspolitikken blev behandlet, at Økonomiudvalget vil blive orienteret om status på indkøbspolitikken én gang årligt fra 2024. I den forbindelse kan der afdækkes potentialer for samt fastsættes nye mål for indkøbsområdet.
  - Økonomiforvaltningen igangsætter således arbejdet med implementeringen af politikken efter vedtagelse af politikken i BR. I sagen til Økonomiudvalget om indkøbspolitikken fremgår i bilagsmaterialet desuden en oversigt over indsatser i forlængelse af Københavns Kommunes indkøbspolitik 2023-26. Her fremgår det, hvornår der forventes politisk forelæggelse vedr. indsatser, der understøtter implementeringen af indkøbspolitikken.
  - Det bemærkes, at indkøbspolitikken beskriver den overordnede ramme for indkøb i Københavns Kommune, og der vil blive formuleret konkrete mål, når politikken implementeres. Det er forvaltningernes/fagudvalgenes ansvar at efterleve alle eksisterende og kommende politiske beslutninger på indkøbsområdet, såsom krav til emballage, miljømærkning, økologi, CSR-bilag mv. Fagudvalgene kan bede egen forvaltning om opfølgning, såfremt det vurderes relevant.
- *Har forvaltningen været i dialog med eksterne fagpersoner om indkøbspolitikken?*
    - Økonomiforvaltningen har afholdt møder med en række eksterne interessenter på indkøbsområdet for at indhente ideer til emner og relevante tiltag på indkøbsområdet. Forvaltningen har holdt møde med Dansk Industri, Dansk Erhverv, SMVdanmark, Plastindustrien, Miljømærkning Danmark, Danmarks Grønne Tænk tank Concito, Oxfam IBIS, Dansk Initiativ for Etisk Handel, Center for Offentlig-Privat Innovation og Kooperativt København. Emner og bidrag herfra er taget i betragtning i udarbejdelsen af indkøbspolitikken.

Bilag

Bilag 1: SKI SLM oplæg - Københavns Kommunes økonomikonference

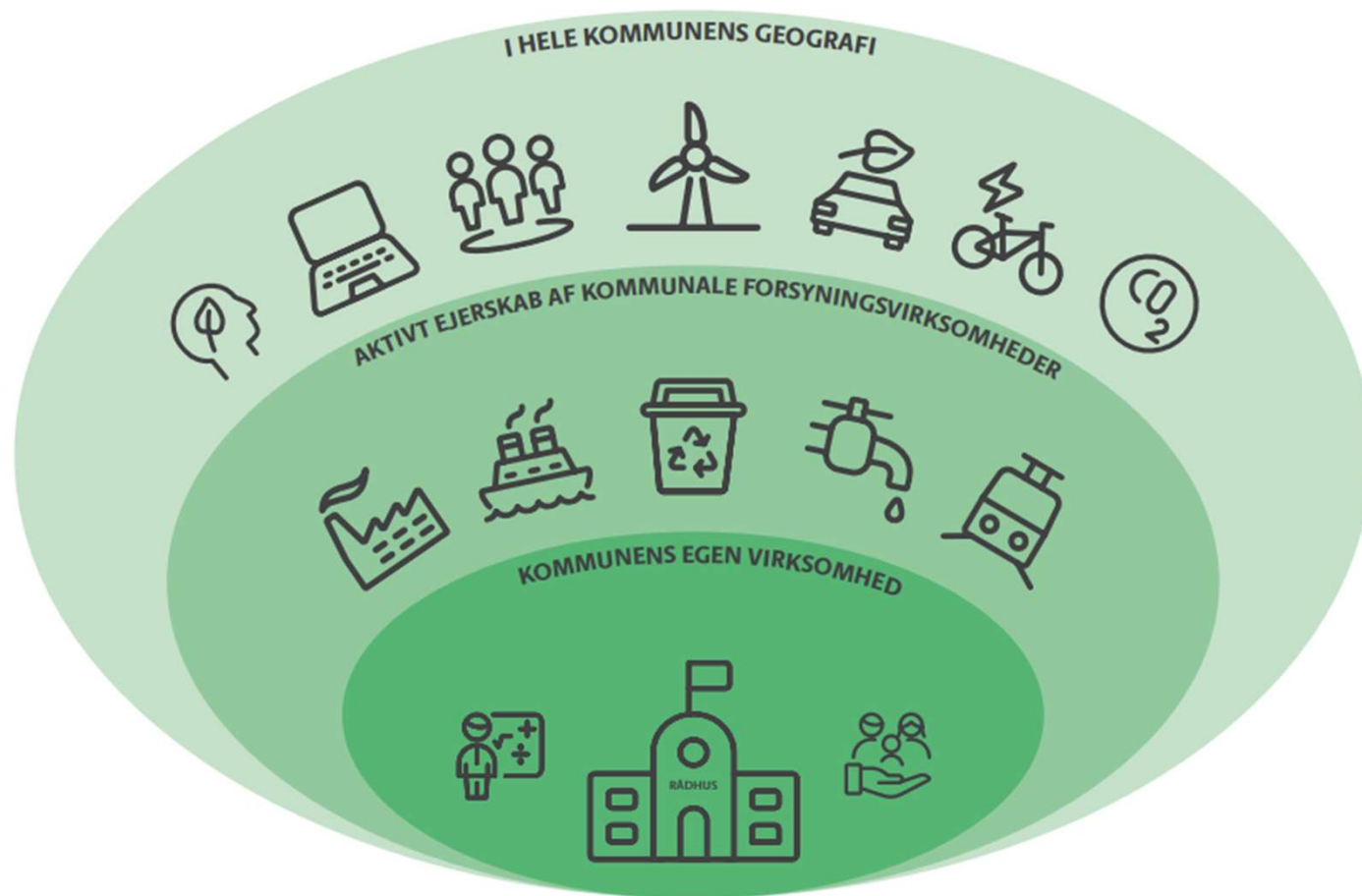
Bilag 2: Klimaaftrykket af offentlige indkøb 2019

Bilag 3: Indkøbspolitik sag til ØU møde d. 22. november 2022

Københavns Kommunes Økonomikonference 2022

31. oktober 2022

Signe Lynggaard Madsen
Adm. direktør, SKI A/S

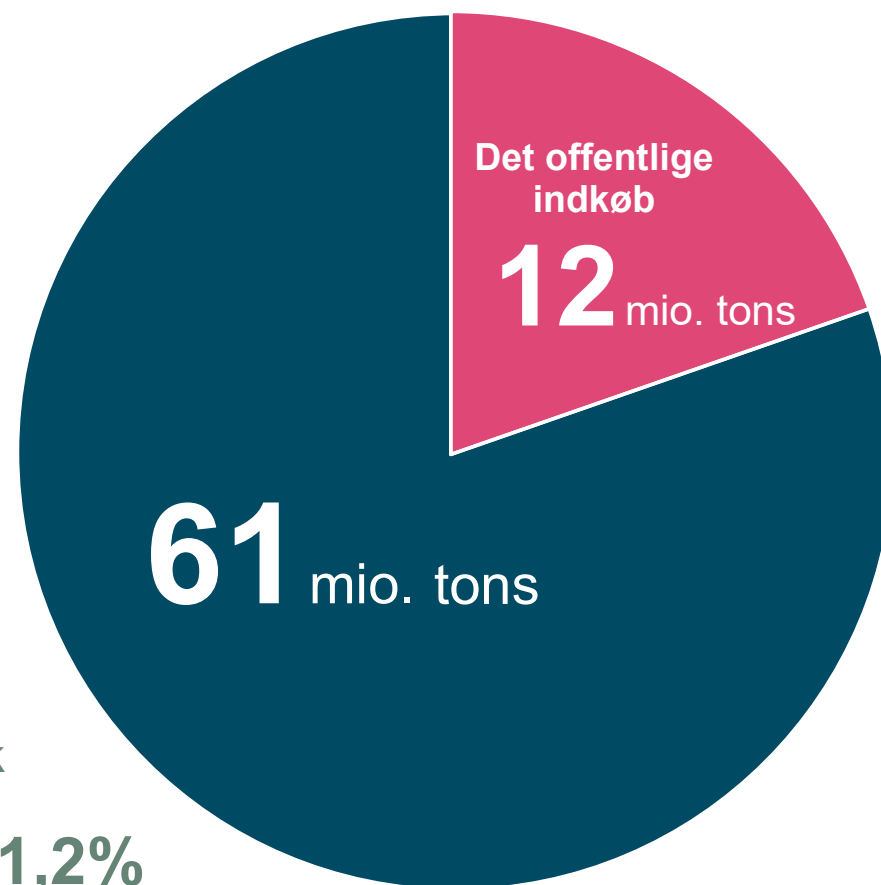
Det danske forbrugsbaserede klimaaftryk

Samlet aftryk **61** mio. tons CO₂e

Offentligt indkøb **12** mio. tons CO₂e

Det svarer til **20%** af det samlede aftryk

... Og Københavns Kommune alene står for **1,2%**

Gennemsnitskommune 1,2 mia. kr. indkøb

Københavns Kommune 12,6 mia. kr. indkøb

Én landsdækkende opgørelsesmetode

- Fælles model : stat, kommuner og regioner
- Indkøbsdata kobles med Energistyrelsens berigede EXIO-database
- Modellen er ikke perfekt, men den udvikles og beriges løbende
- Modeludviklings-arbejdsgruppe: Energistyrelsen, Økonomistyrelsen, KL, SKI og udvalgte kommuner (herunder København, Gentofte, Aarhus m.fl).

BØRSEN. TIRSDAG 18. OKTOBER 2022

S, V og R: Grønne indkøb er vigtigt

Af Frederik Fogde

Både eksperter og virksomheder peger i retning af Christiansborg, hvis den offentlige sektors indkøb skal sænke sin klimabelastning, der svarer til omkring 20 pct. af Danmarks opgjorte udledninger. I en rundspørge blandt Folketingets klimaordførere svarer Venstre, at grønne indkøb er vigtigt for dem, og at det offentlige spiller en stor rolle i at præge udviklingen i retning mod en mere grøn indkøbspolitik.

"Regeringen har fremlagt en strategi for offentlige bæredygtige indkøb, men har desværre aldrig fået indkaldt til forhandlinger, selvom det skulle have været afviklet i 2022. Vi er ærgerlige over, at regeringen også udviser klimanøl på dette område," skriver klimaordfører Marie Bjerre i en e-mail til Børsen.

Socialdemokratiets klimaordfører, Anne Paulin, svarer, at der i forbindelse

med reg
indkøb e
ver, bl.a.
makomp

"Strati
kret forsl
fentlige
fremlagt
som følg
krisen er
sinket. N
gang, og
ges på de
Anne Pa

Hverki
kratiet sv
ter til off
del for gr
ler ikke r
get klim
bør sænkes.

Radikale Venstre svarer, at de har foreslået et mål om en reduktion på 60 pct. af Danmarks globale udledninger,

"Strategien indeholder også et konkret forslag om et reduktionsmål for offentlige indkøb, som skulle have været fremlagt i juni 2022. Grundet travlhed som følge af krigen i Ukraine og energikrisen er arbejdet desværre blevet forsinket. Men det er et arbejde, der er i gang, og som vi forventer kan fremlægges på den anden side af valget," skriver Anne Paulin til Børsen.

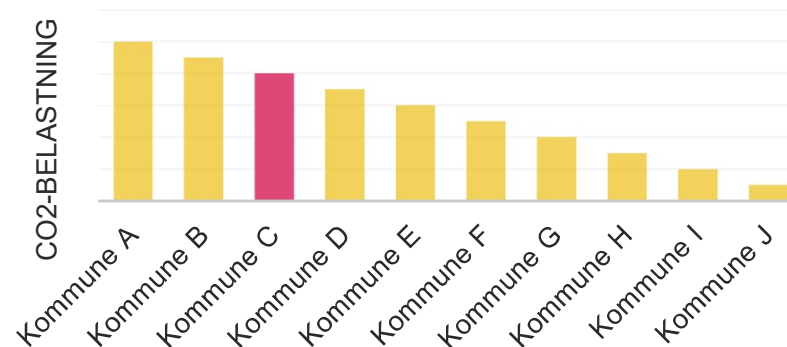
Dansk Folkeparti, Enhedslisten, SF, Liberal Alliance og Nye Borgerlige er ikke vendt tilbage på Børsens henvendelse.

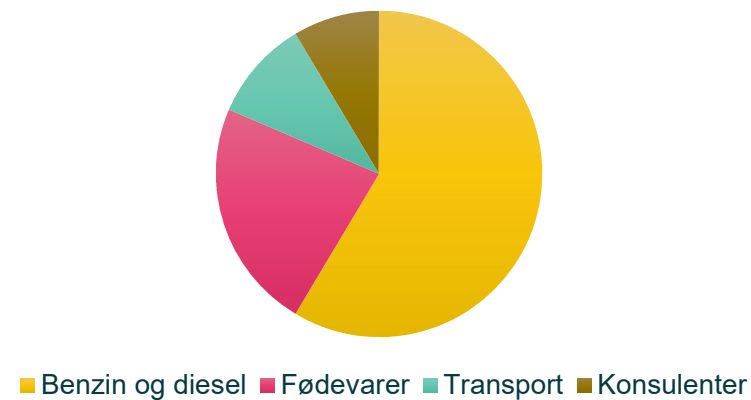
Klimaanalyser af indkøb er derfor... på vej

- Mix af grønne analyser og klimaanalyser
- Når der **gives grønt lys** udsender SKI klimarapporter til alle landets kommuner
  - Sammenligninger med andre kommuner og med indkøbsfællesskaber
  - Specificerer ud på underliggende kategorier
  - Leverandørvalg mv.
  - Løbende supplerende analyser

CO₂-belastning af det kommunale indkøb pr. indbygger: *Hvordan går det hos os?*

CO₂-belastning pr. indkøbsområde: *Hvor skal vi sætte ind?*

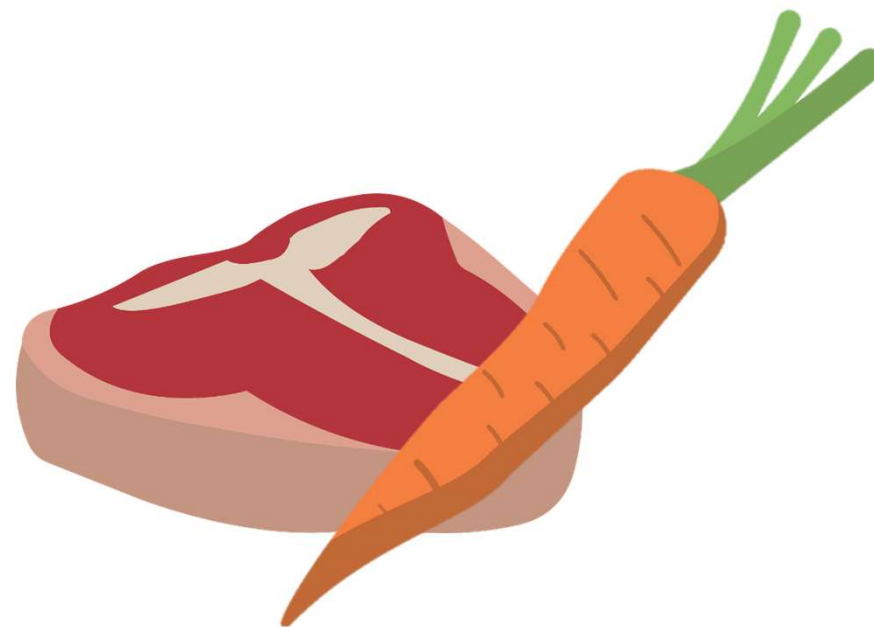

Så hvordan ser det ud i København?

Hvordan kan vi reducere udledningen ved indkøbet?

Krav

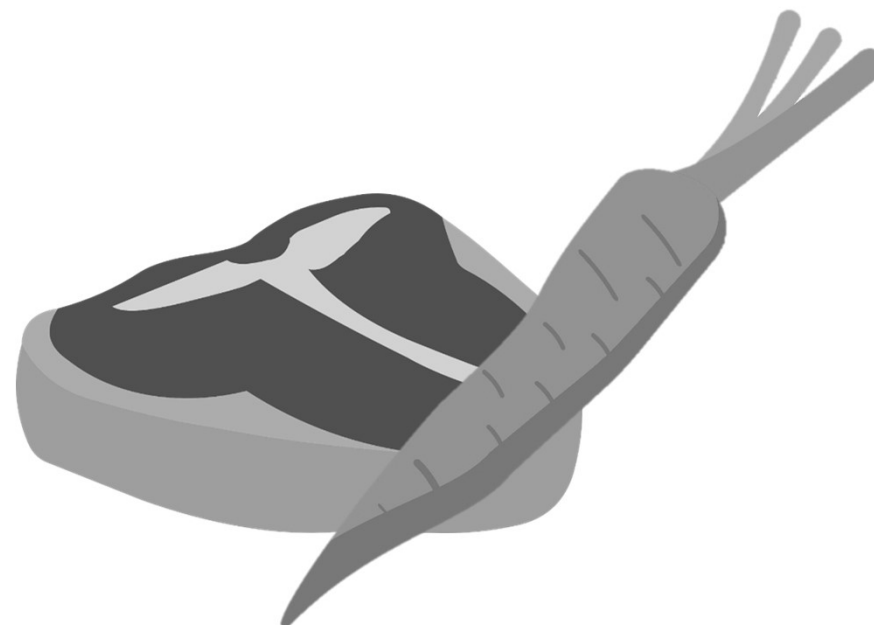
Adfærd

Hvordan kan vi reducere udledningen ved indkøbet?

Krav

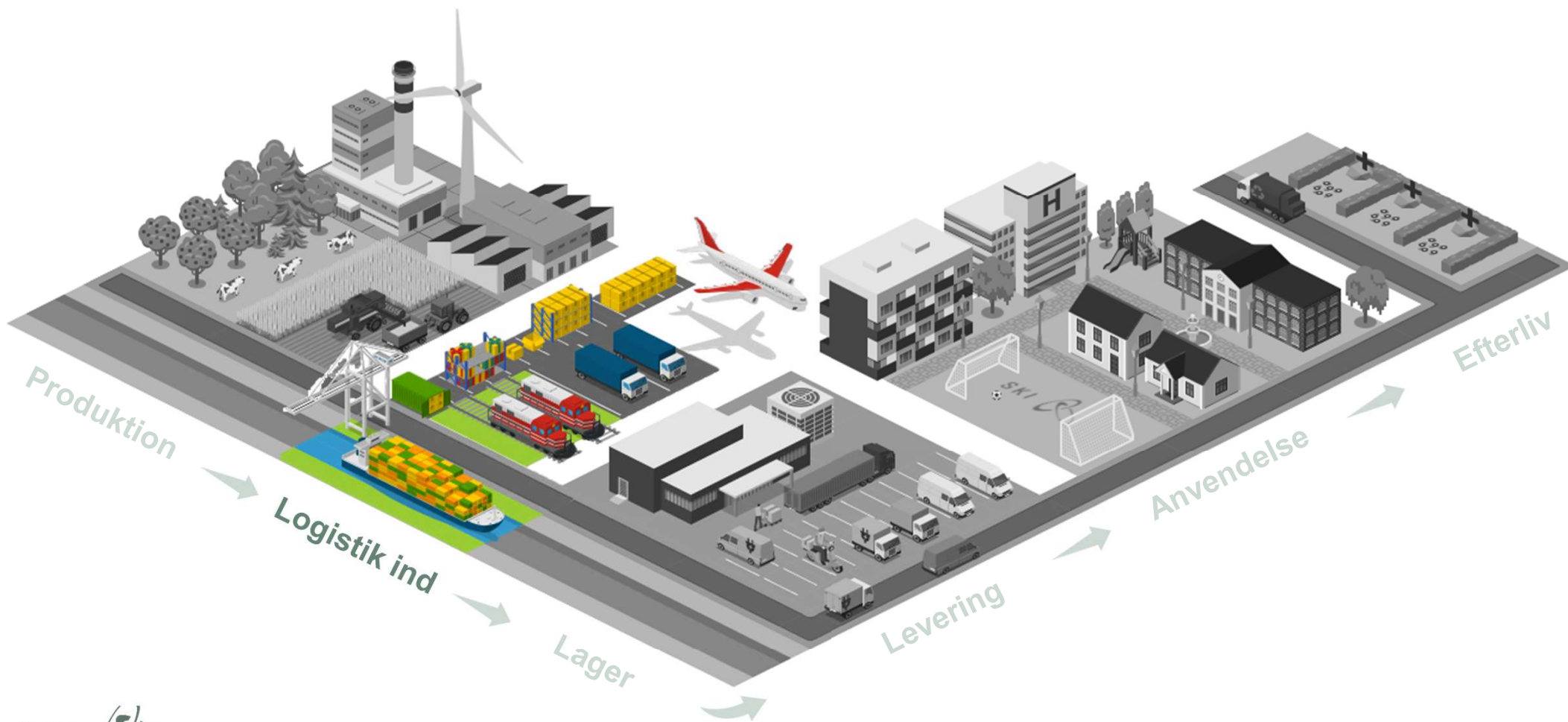

Adfærd

Vi skal stille krav til *hele* den bæredygtige værdikæde

Den bæredygtige værdikæde: Logistik ind – "first mile"

Klog transport – stor klimaeffekt

3.400 tons CO₂e
25 dage
150 kr.

33 tons CO₂e
60 dage
0 kr.

”First mile” har kæmpe stor effekt

Alle computere på SKI’s aftale transporteres til Danmark med tog/skib i stedet for fly

Reduktion ca. **3.400 tons CO₂e** på årsbasis

Samtlige varer til den offentlige sektor leveres CO₂-neutralt rundt i Danmark

Reduktion ca. **3.800 tons CO₂e** på årsbasis

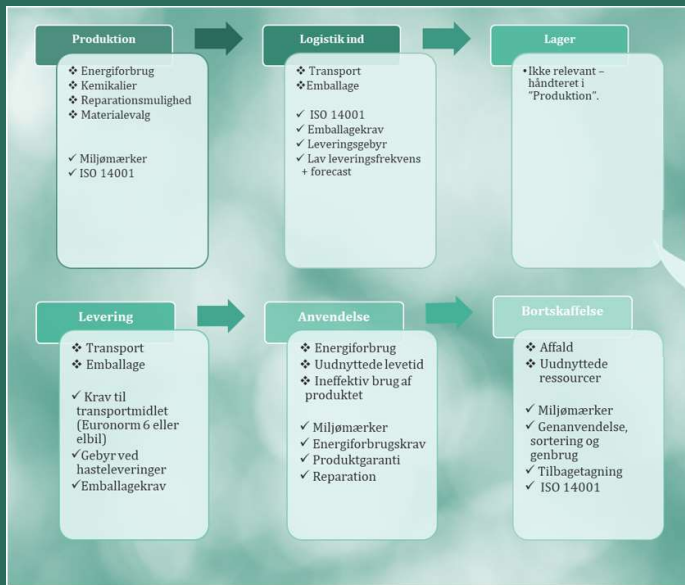

Den bæredygtige værdikæde afslører, hvad der virkelig batter

Den bæredygtige værdikæde i praksis: Kommunikationsprodukter som eksempel

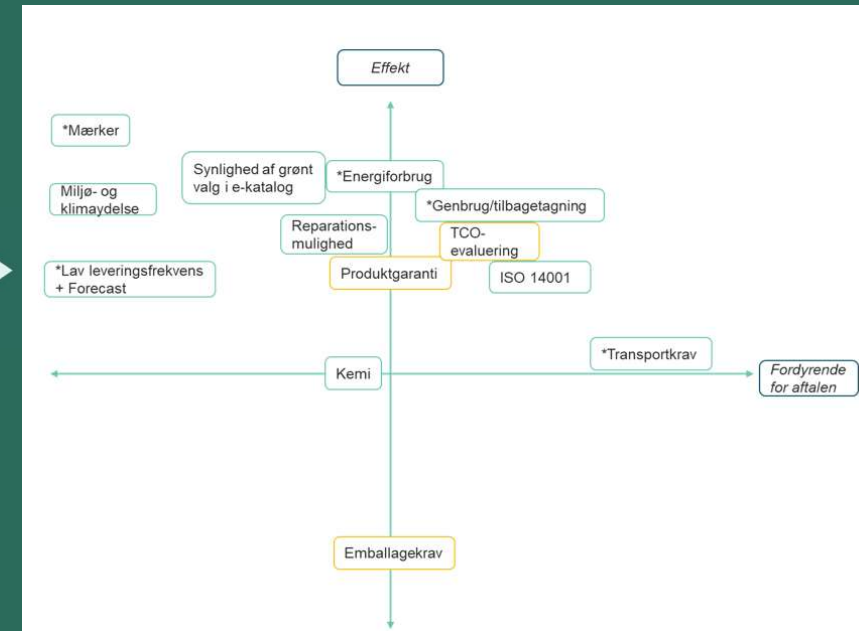
Den bæredygtige værdikæde

Udvalgte faktorer til en grønnere aftale

- Faktor 1: Energiforbrug
- Faktor 2: ISO 14001
- Faktor 3: Produktgaranti
- Faktor 4: Miljømærke
- Faktor 5: Reparations- og separationsmulighed
- Faktor 6: Lav leveringsfrekvens + forecast
- Faktor 7: Sortering/genbrug
- Faktor 8: Transportmiddel
- Faktor 9: Kemi i produkter
- Faktor 10: Synliggørelse af miljømærkede produkter i tildelingsværktøj
- Faktor 11: Tildelingskriterier med TCO-værktøj
- Faktor 12: Emballage
- Faktor 13: Miljø og klimaspecifik tilknyttede konsulenttydelser

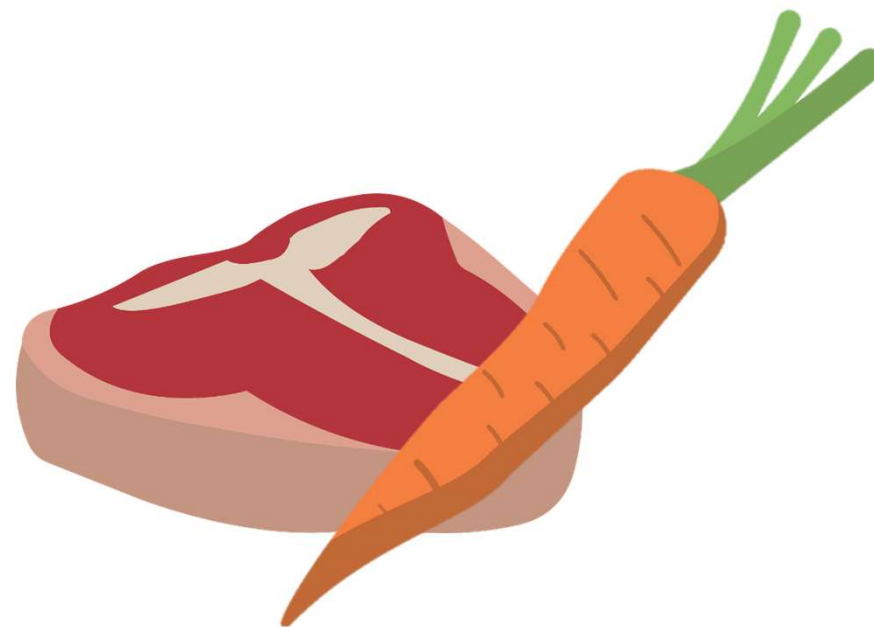
Forhold imellem effekt og aftalefordyrelse for de udvalgte faktorer

Hvordan kan vi reducere udledningen ved indkøbet?

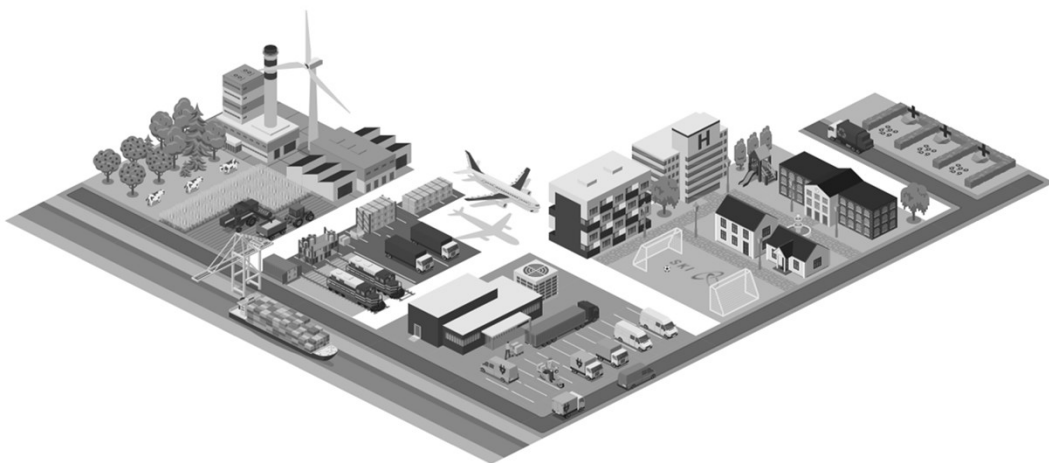
Krav

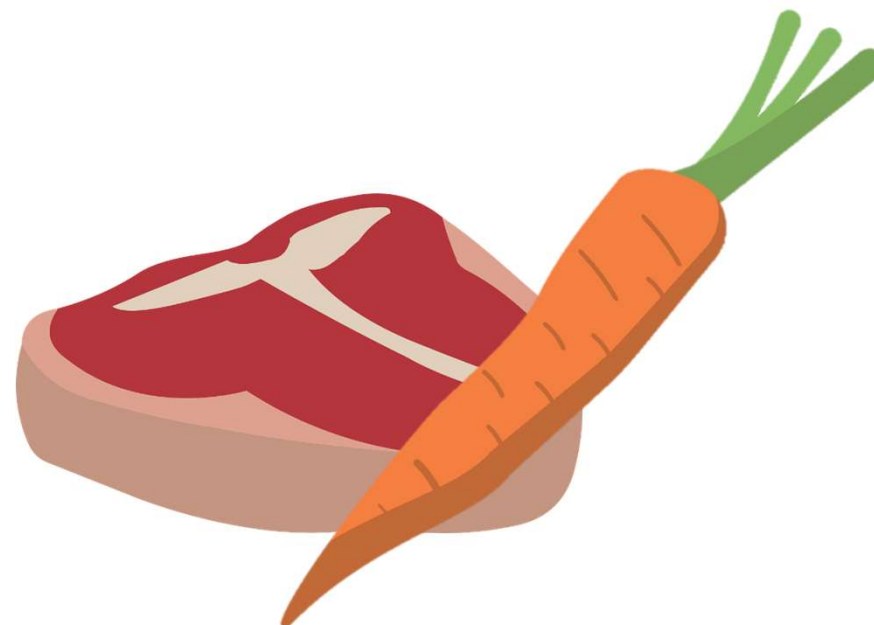
Adfærd

Hvordan kan vi reducere udledningen ved indkøbet?

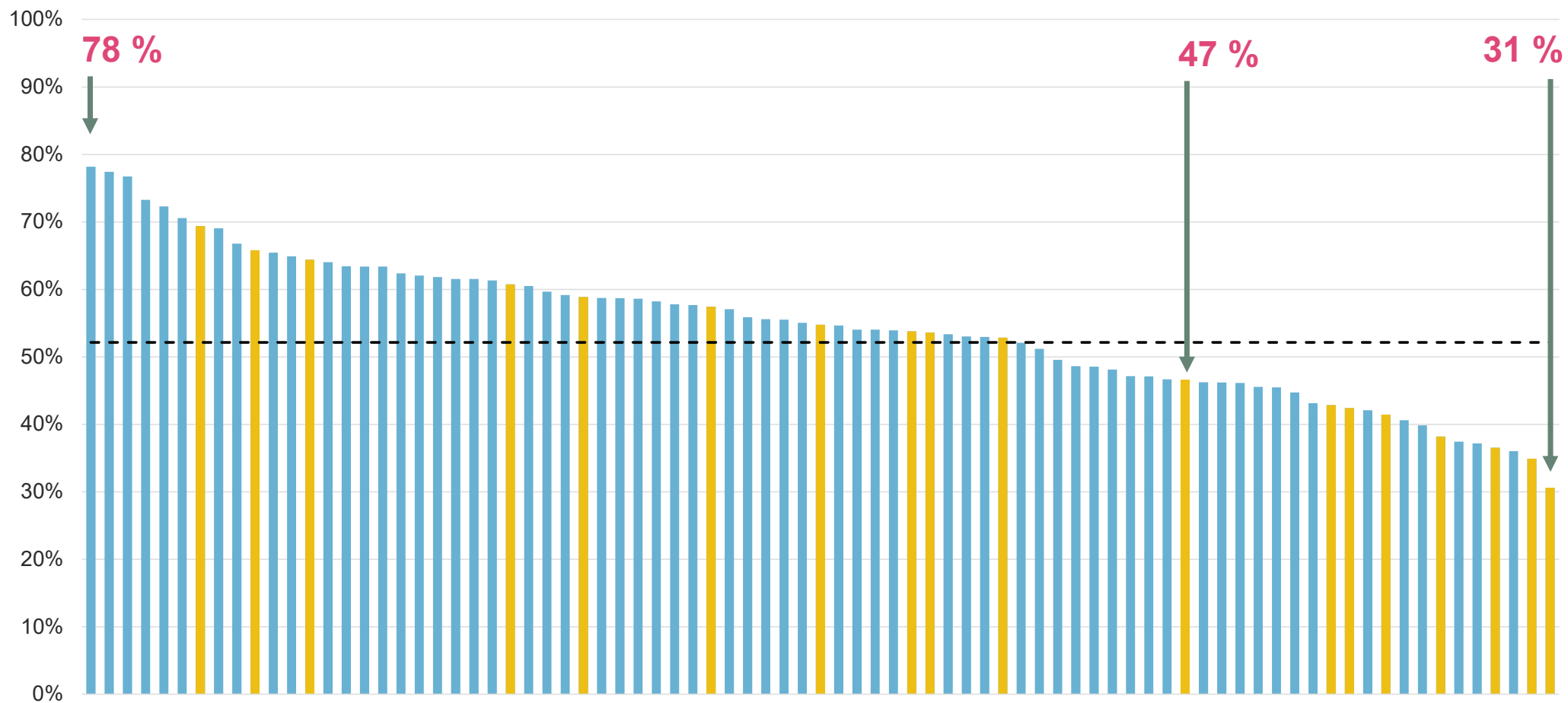

Krav

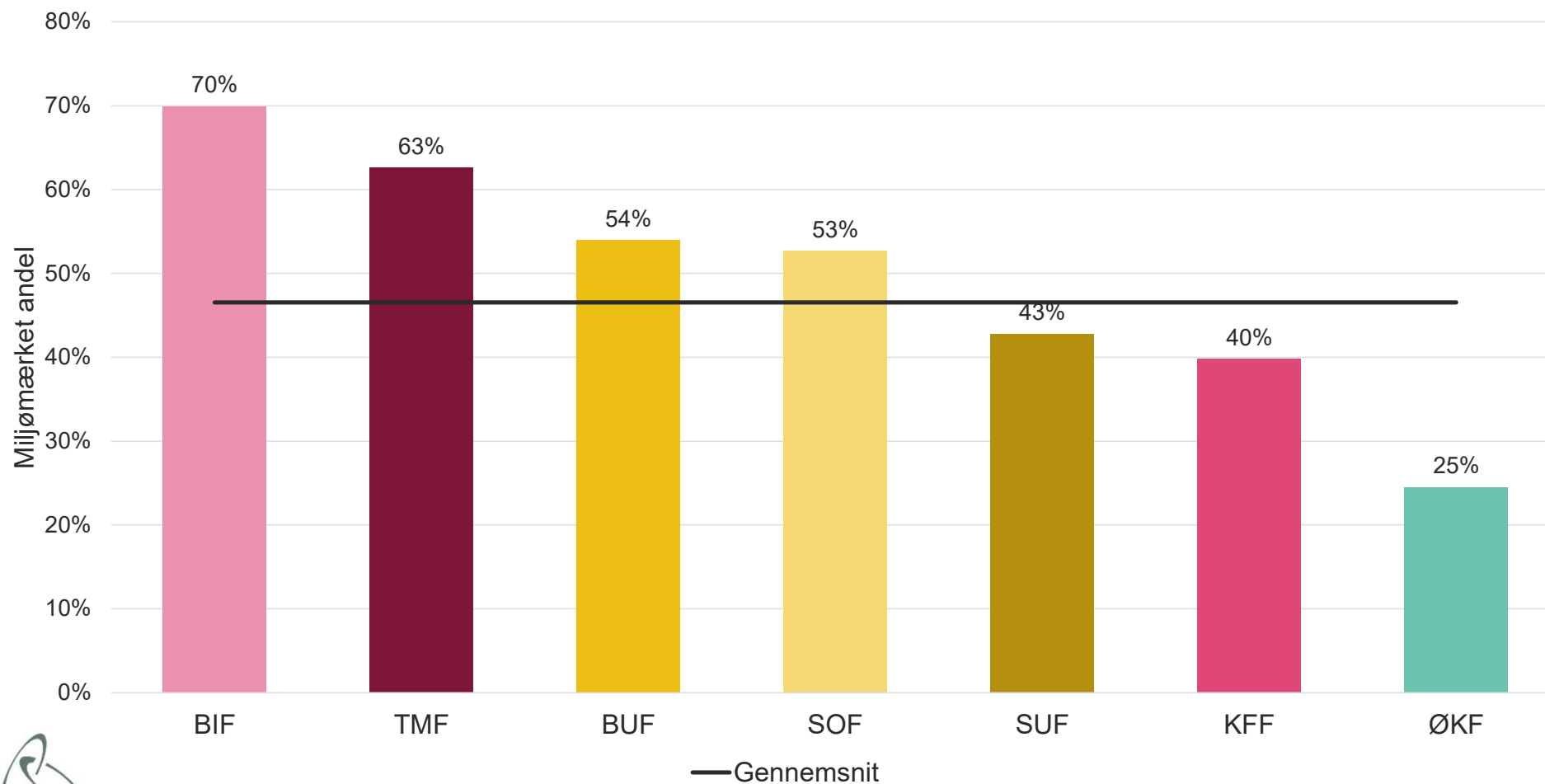

Adfærd

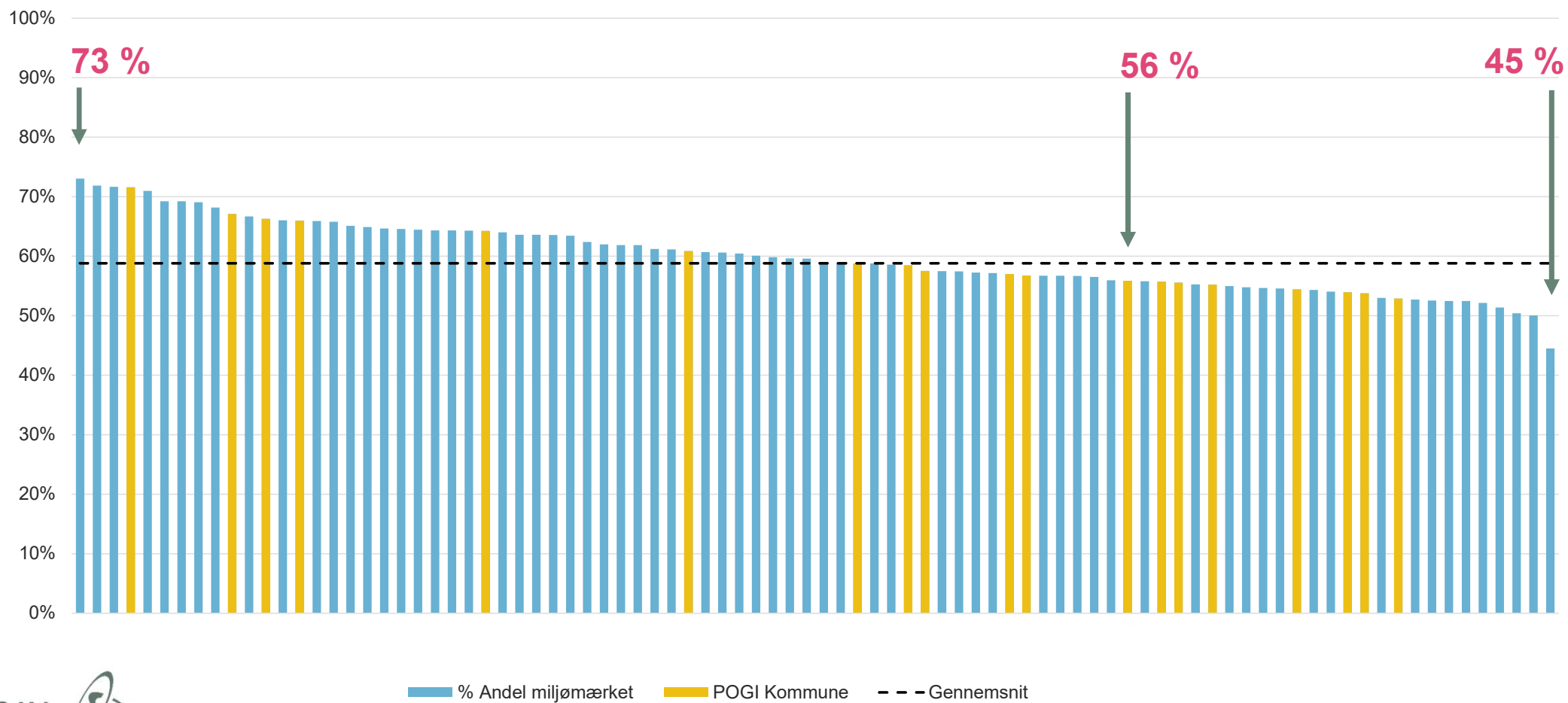
Andel miljømærket forbrug per kommune på 50.30 Møbler (2021)

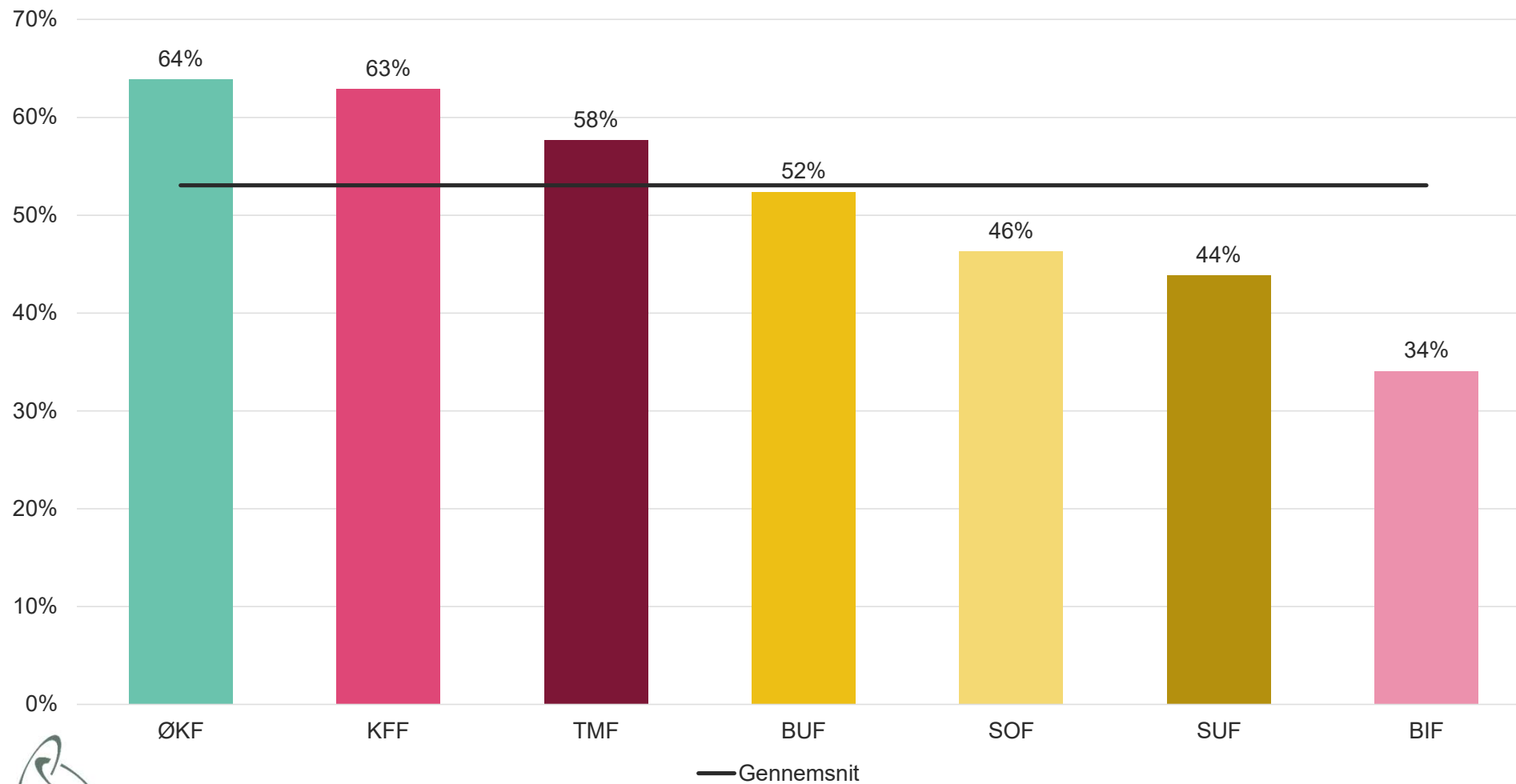
Miljømærkningsandel per forvaltning på 50.30 møbler (2021)

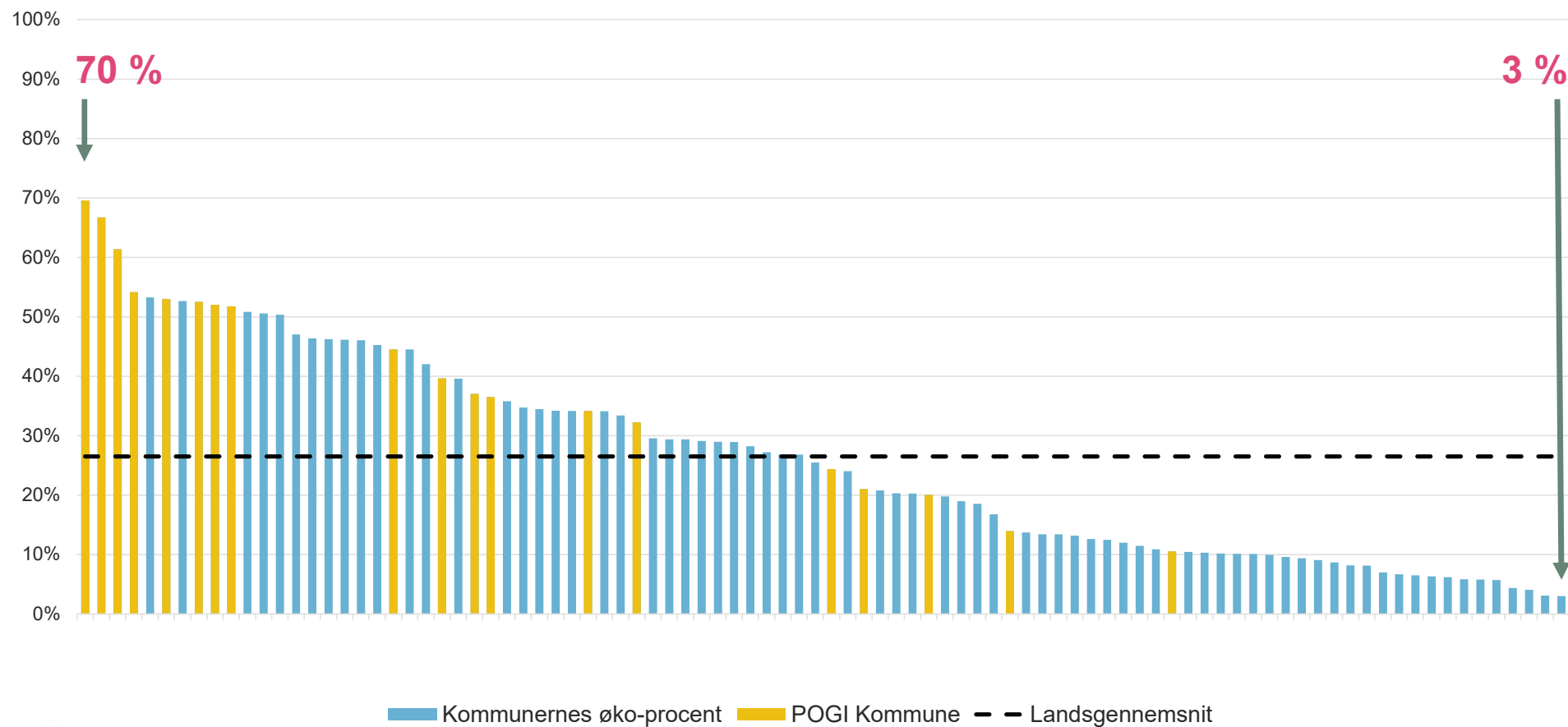
Andel miljømærket forbrug per kommune på 50.20 Forbrugsartikler (2020)

Andel miljømærket forbrug per forvaltning på 50.20 Forbrugsartikler (2020)

Økologiandel per kommune på samlet indkøbsdata

Et eksempel: Hvilket opvaskemiddel er grønt?

PUNKT 3: Sammensætning af/oplysning om indholdsstoffer

3.2. Blandinger

Komponentnavn	Identifikation	Klassificering	Indhold
Kaliumhydroxid	CAS-nr.: 1310-58-3 EF-nr.: 215-181-3 Indeksnr.: 019-002-00-8 REACH reg nr.: 01-2119487136-33-xxxx	Met. Corr. 1; H290 Acute tox. 4; H302 Skin Corr 1A; H314	5 - 15 %
Dinatriummetasilikat, pentahydrat	CAS-nr.: 10213-79-3 EF-nr.: 229-912-9 REACH reg nr.: 01-2119449811-37-xxxx	Skin Corr 1B; H314 Eye Dam. 1; H318 Met. Corr. 1; H290 STOT SE3; H335	5 - 15 %
Natriumhydroxid	CAS-nr.: 1310-73-2 EF-nr.: 215-185-5 REACH reg nr.: 01-2119449811-37-xxxx	Skin Corr. 1A; H314 Eye Dam. 1; H318 Met. Corr. 1; H290	1 - 5 %
Natriumhypochlorit	CAS-nr.: 7681-52-9 EF-nr.: 231-668-3 Indeksnr.: 017-011-00-1 REACH reg nr.: 01-2119488154-34-xxxx	Met. Corr. 1; H290; Skin Corr. 1B; H314; Eye Dam. 1; H318; Aquatic Acute 1; H400; M-faktor 10; Aquatic Chronic 1; H410; M-faktor 1; EUH 031; STOT SE 3; H335;	1 < 2,5 %

Komponentkommentarer
 Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 648/2004 af 31. marts 2004 om vaske- og rengøringsmidler:
 5-15%: fosfater
 <5%: blegemidler med klor, fosfonater, polycarboxylater.
 Hele teksten for alle faresætninger er vist i punkt 16.

PUNKT 3: Sammensætning af/oplysning om indholdsstoffer

3.2. Blandinger

Komponentnavn	Identifikation	Klassificering	Indhold
Kaliumhydroxid	CAS-nr.: 1310-58-3 EF-nr.: 215-181-3 Indeksnr.: 019-002-00-8 REACH reg nr.: 01-2119487136-33-xxxx	Met. Corr. 1; H290 Acute tox. 4; H302 Skin Corr 1A; H314	5 - 15 %
Kaliumsilikat	CAS-nr.: 1312-76-1 EF-nr.: 215-199-1	Eye Irrit. 2; H319 Skin Irrit. 2; H315	5 - 15 %
Dinatriummetasilikat, pentahydrat	CAS-nr.: 10213-79-3 EF-nr.: 229-912-9 REACH reg nr.: 01-2119449811-37-xxxx	Skin Corr 1B; H314 Eye Dam. 1; H318 Met. Corr. 1; H290 STOT SE3; H335	1 - 5 %
Natriumcarbonat	CAS-nr.: 497-19-8 EF-nr.: 207-838-8 Indeksnr.: 011-005-00-2 REACH reg nr.: 01-211-9485498-19	Eye Irrit. 2; H319	

Komponentkommentarer
 5-15%: fosfater
 <5%: anionisk tensid, fosfonater, polycarboxylater
 Hele teksten for alle faresætninger er vist i punkt 16.

Det er nemt at designe miljøvenligt e-katalog på www.SKI.dk

← → ↻ <https://www.ski.dk/>

PRODUKTEGENSKABER

MÆRKER

Mærker

Mærker ▾

EU-Blomsten ✕ Energimærke A++ ✕ FSC ✕ EcoCert ✕

POGI ✕ Rødt Ø-mærke ✕ Asthma Allergy Nordic ✕ Oeko-Tex ✕

Svanemærket ✕ Grønt alternativ ✕ UBL § 46 ✕

Tandbørste, Colgate Baby 0-2 år, Extra Soft

Genbrugspapir Evercopy Premium A3, 80 g, pakke a 5 x 500

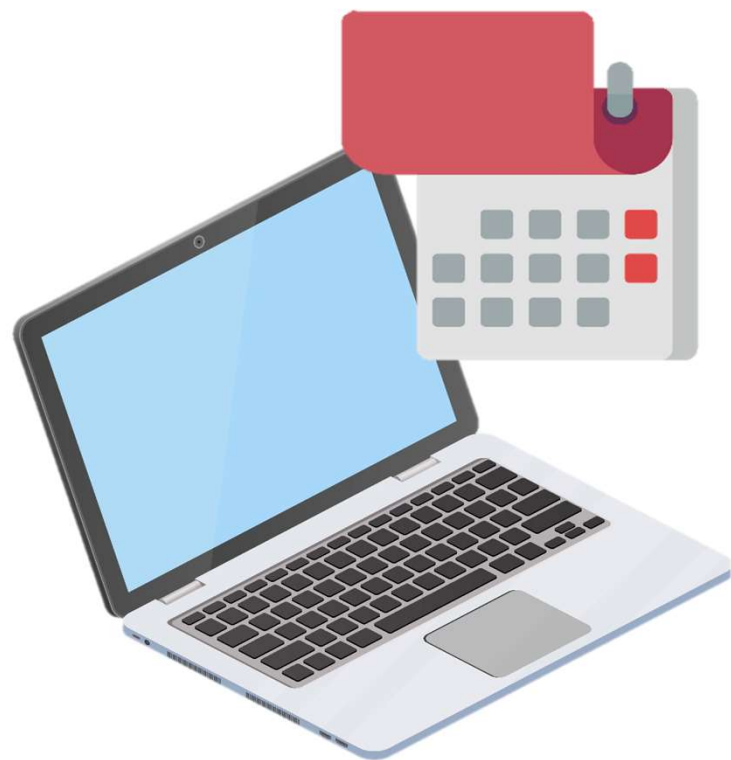

ØKO THISE SMØRBAR 2KG

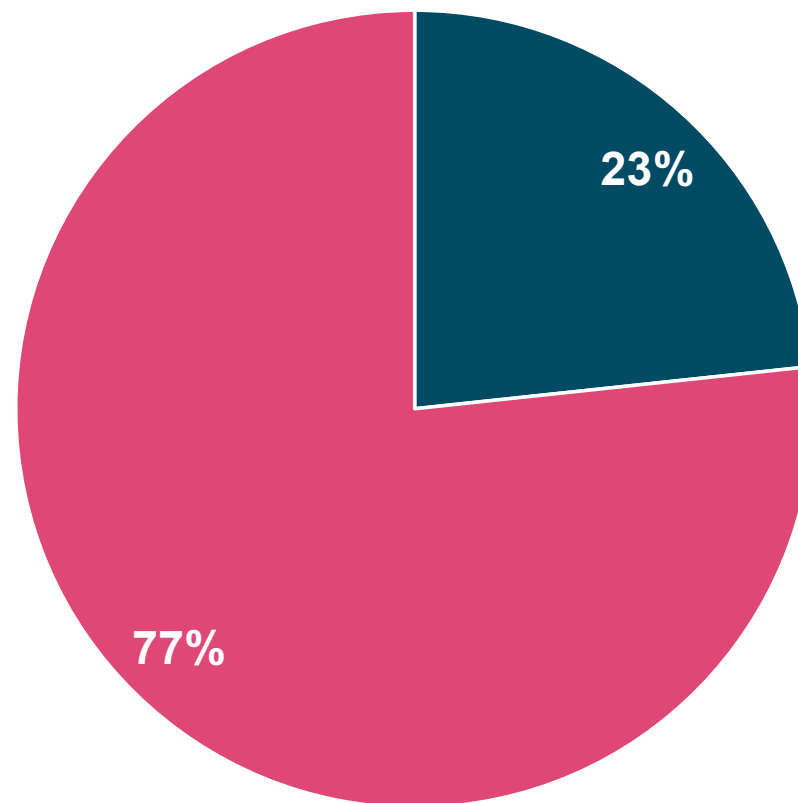
Bliv endnu bedre til at bruge de muligheder, vi allerede har

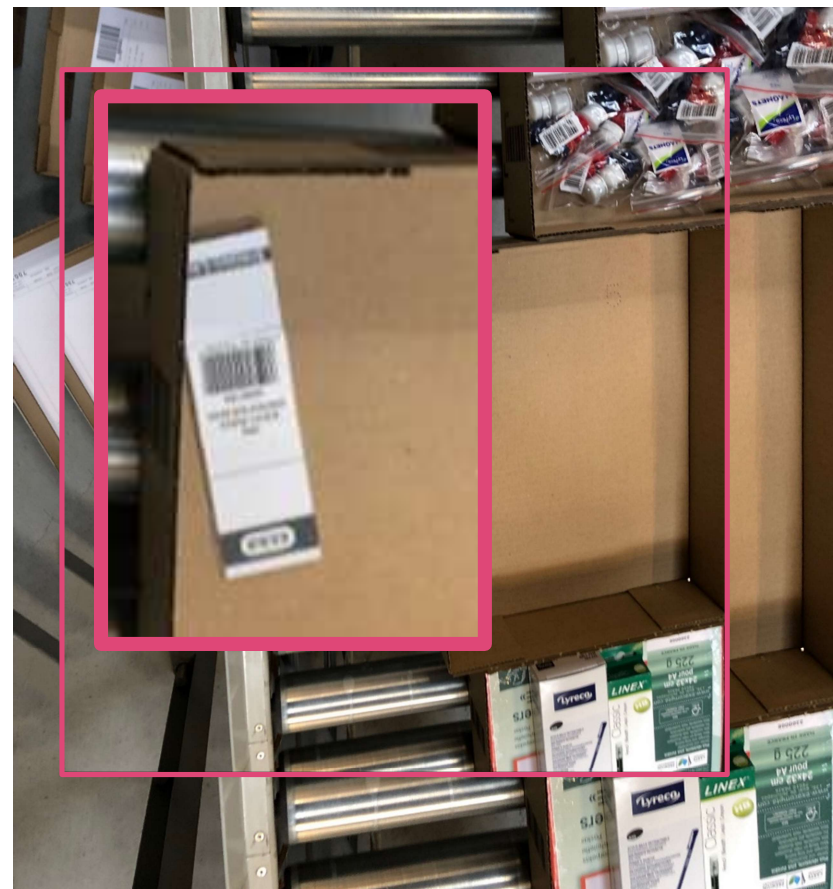

Mere end en femtedel af Københavns fakturaer er på mindre end 250 kr.

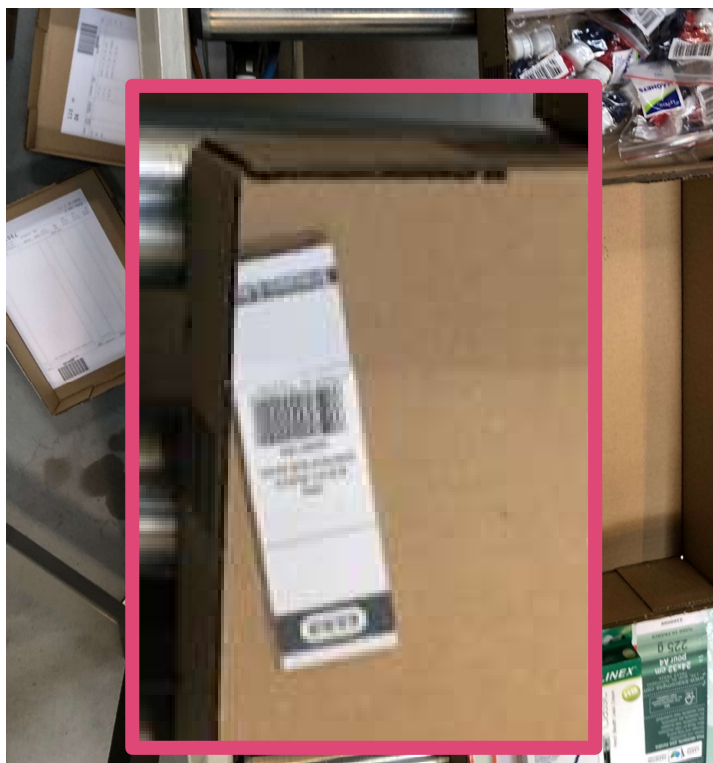
Af Københavns cirka 473.000 fakturaer i 2021 var **23 pct. på under 250 kr.**

Mange små ordrer = klima- og miljøbelastning

Er det virkelig nødvendigt?

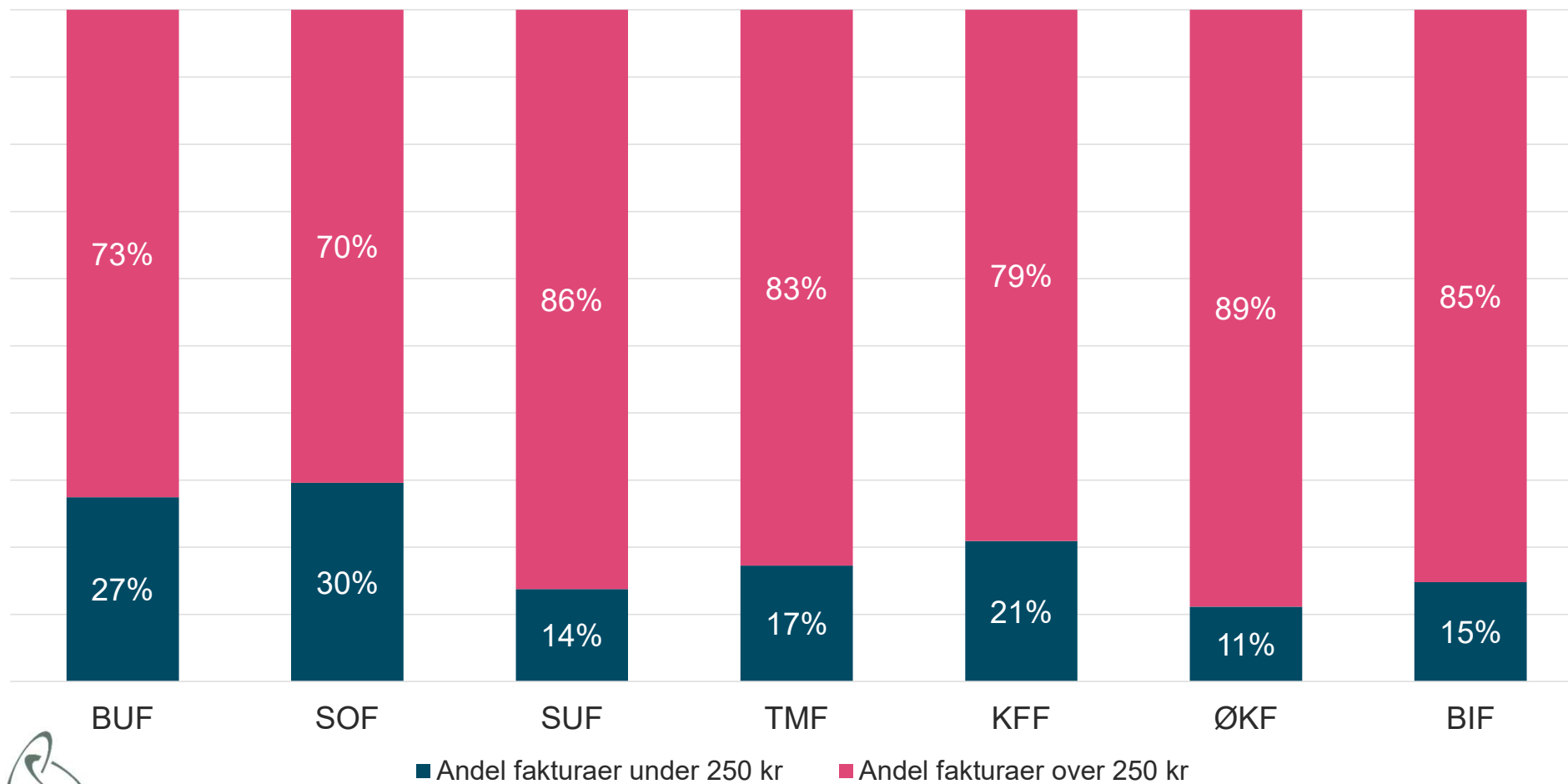

i alt
110.277
små fakturaer i Københavns
kommune i 2021

... det er alligevel en del små ordrer, der skal leveres

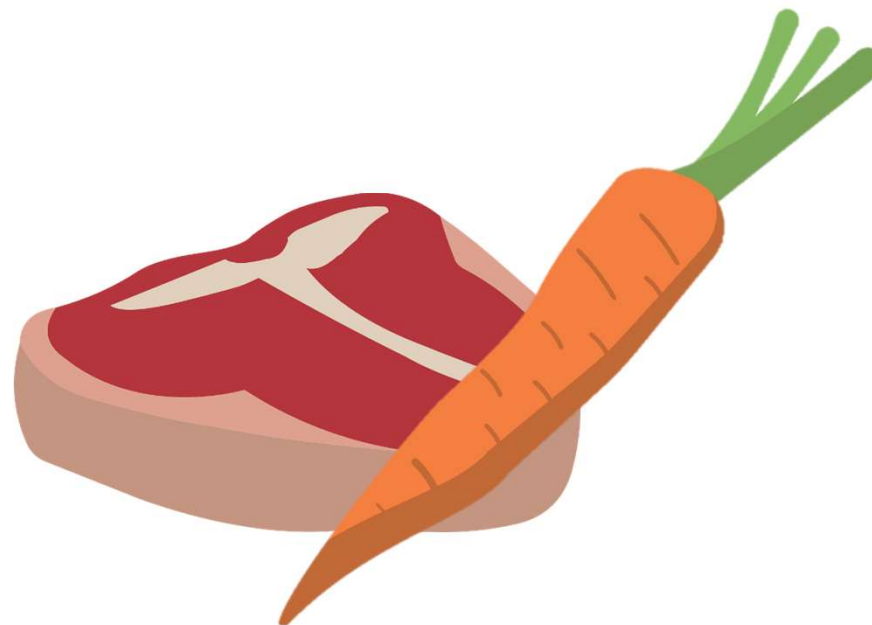

Andel små fakturaer fordelt på forvaltninger i 2021 (minus tele)

Opsamling

- Arbejd med hele den bæredygtige værdikæde
- Fast del af fælles kommunale aftaler i SKI
- Accepter længere leveringstid
- Gør det nemt og tydeligt at købe bæredygtigt
- Følg op - brug indkøbsdata
- Mindsk de små indkøb
- Brug varerne længere og levetidsforlæng

Tusind tak for jeres tid!

Signe Lynggaard Madsen

Adm.direktør, SKI A/S

slm@ski.dk

3045 5350

Klimaaftrykket af offentlige indkøb, 2019

Strategi for grønne offentlige indkøb

Indholdsfortegnelse

Resumé

Samlede resultater

Resultater for indkøbsområder

Sektorspecifikke resultater

Konklusion og perspektiver på videre arbejde

Bilag

Resumé

Analysen bidrager med den første beregning af klimaaftrykket af offentlige indkøb – i de kommende år skal metoden forfines

Første opgørelse af klimaaftryk af offentlige indkøb

Variationen i, hvad den offentlige sektor indkøber, er stor. Særligt de købte varer stammer fra mange steder og belaster klimaet på forskellige måder og i forskelligt omfang. Det nøjagtige kendskab til den klimamæssige belastning findes ikke i dag – om end forskellige aktører tidligere har forsøgt at opgøre det¹⁾. Denne analyse bidrager med første beregning af klimaaftrykket af indkøbet i den offentlige sektor i 2019²⁾.

Første skridt på vejen – men metoden skal forfines

Opgørelsen af klimaaftrykket af offentlige indkøb er ikke ligetil. Beregningen kræver bl.a. en fælles opgørelse og ensretning af det offentlige indkøb og de tilknyttede indkøbskategorier på tværs af kommunale, regionale og statslige konteringer³⁾. Analysen er baseret på en fælles opgørelse af det offentlige indkøb på baggrund af fakturadata. Beregningen muliggør bl.a. indsigt i det samlede klimaaftryk af hele det offentlige indkøb og størrelsen af klimaaftrykket på de enkelte indkøbsområder. Det sker med udgangspunkt i den bedste tilgængelige beregningsmodel for udledninger i både Danmark og udlandet – EXIOBASE. I modellen er data om udledninger af CO₂-ækvivalenter (CO₂-ækv.) dog for hovedparten baseret på 2011-data.

En analyse af klimaaftrykket kan være mere eller mindre detaljeret, men for at kunne måle effekten af konkrete tiltag med henblik på reduktion af CO₂-ækv., er der brug for mere detaljerede og opdaterede opgørelser, hvor der kan skelnes mellem et grønt indkøb og et ikke-grønt indkøb⁴⁾. Dette er ikke muligt med denne beregning.

Beregningsmetoden indebærer endvidere, at jo større det samlede indkøb er i en sektor, jo større vil klimaaftrykket også være. Det skal der tages højde for ved en vurdering af, hvor de største gevinster ved indsatser vil være.

Det samlede klimaaftryk af offentlige indkøb

Klimaaftrykket fra offentlige indkøb for 2019 er opgjort til 12 mio. ton CO₂-ækv. Gennemsnitligt vil en branche eller sektor have et større klimaaftryk, desto større det samlede indkøb på området er. Det største klimaaftryk kommer fra 'Byggeri & Anlæg', mens indkøb af forskellige typer varer samt 'Energi og Forsyning' udgør det næst- og tredje-største klimaaftryk. Af det samlede klimaaftryk sker cirka 1/3 af udledningerne i Danmark, mens 2/3 sker i udlandet.

Klimaaftrykket vedrører indkøb – ikke al offentlig aktivitet

Klimaaftryksberegningerne i denne analyse vedrører alene *indkøb* som en delmængde af alle aktiviteter i den offentlige sektor⁵⁾. Indkøb forstås som indkøb af varer og tjenesteydelser foretaget af offentlige institutioner⁶⁾. Den offentlige sektor købte ind for cirka 184,6 mia. kr. i 2019. Med 93,6 mia. kr. udgør kommunale indkøb den største andel (knap 51 procent) af det offentlige indkøb, mens det statslige og regionale indkøb udgør hhv. 45,9 mia. kr. og 45,1 mia. kr.

Datagrundlaget for det offentlige indkøb er altovervejende fakturadata på aggregeret niveau, der er leveret til NIRAS af Danske Regioner, Kommunernes Indkøbsservice (SKI) og Økonomistyrelsen. For at sikre det mest korrekte datagrundlag er der foretaget en række afgrænsninger i, og supplementet til, datagrundlaget⁷⁾.

1) Se [CONCITO](#) og [Dansk Erhverv](#).

2) Med klimaaftrykket fra indkøb menes CO₂-ækvivalenter udledt som konsekvens af, at en vare eller tjenesteydelse er blevet produceret, transporteret og i sidste ende forbrugt, som følge af et indkøb foretaget af det offentlige i 2019.

3) Se bilag 1 for beskrivelse af offentlige indkøb og indkøbskategorier.

4) Nærværende beregning baserer sig til dels på brancheudledninger fra 2011, hvilket betyder, at emissionsfaktoren for nogle brancher kan være overestimerede.

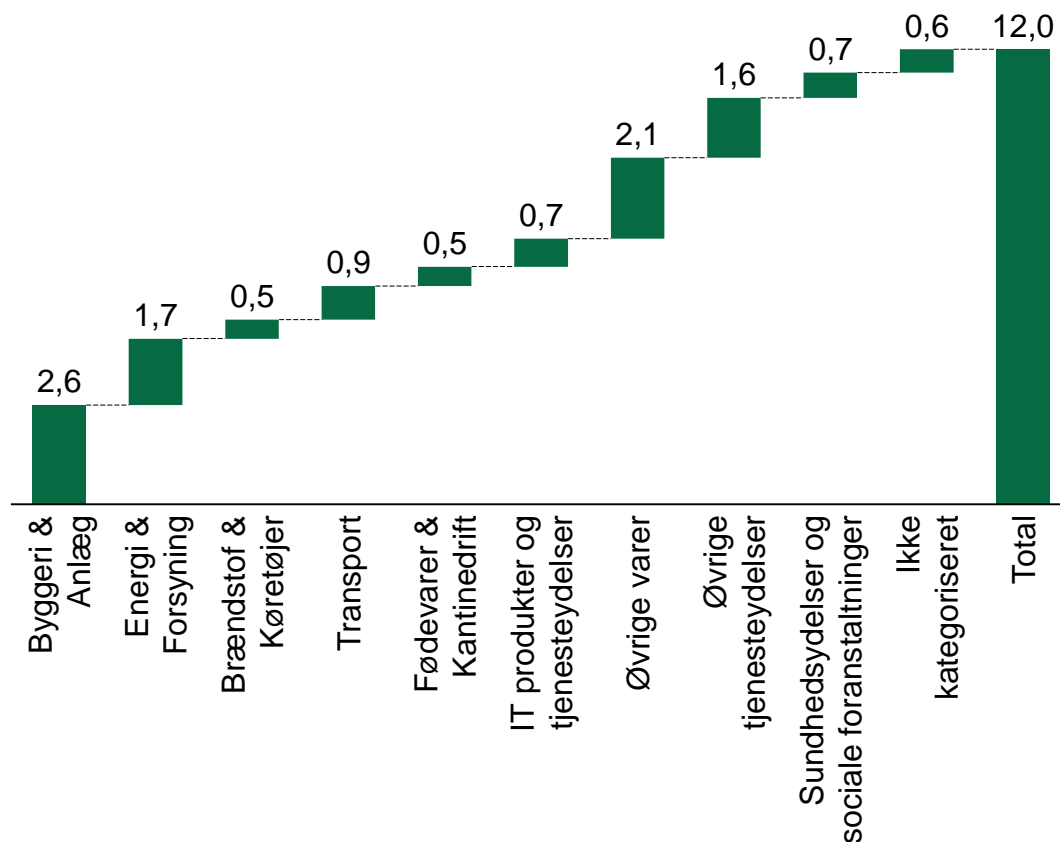
5) I andre beregninger ses ofte en tilgang, som afdækker klimaaftrykket forbundet med alle aktørens aktiviteter - se f.eks. [Region Nordjylland](#).

6) Se bilag 1 for en beskrivelse af datagrundlaget for beregningen af klimaaftrykket af offentlige indkøb.

7) Se bilag 1.

Det samlede klimaaftryk fra offentlige indkøb i Danmark i 2019 udgjorde 12 mio. ton CO₂-ækvivalenter

Figur 1: Klimaaftrykket af offentlige indkøb fordelt på indkøbsområder (2019; mio. ton CO₂-ækv.)

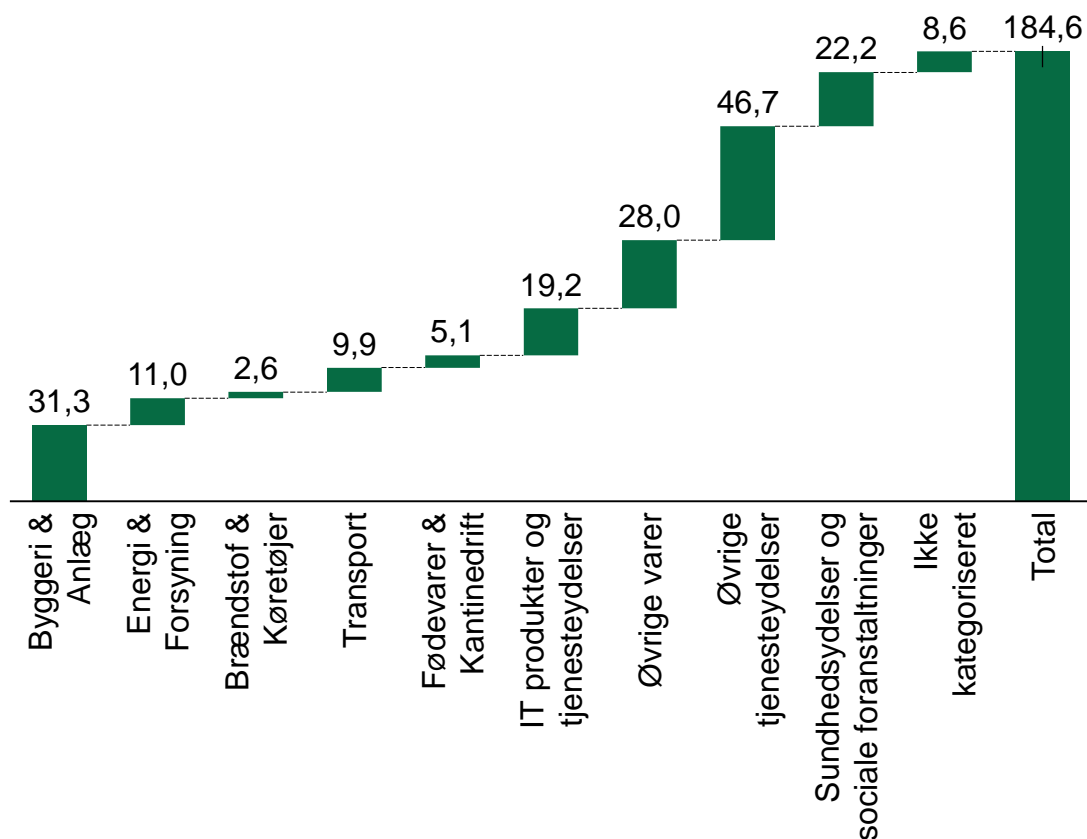

Resultater

- Figur 1 viser det beregnede klimaaftryk af offentlige indkøb i Danmark i 2019 fordelt på 9 forskellige indkøbsområder. Hvert indkøbsområde sammenfatter klimaaftrykket af offentlige indkøb fra en række forskellige brancher og er forklaret yderligere i afsnittet fra side 15 og frem.
- Klimaaftrykket er opgjort til 12,0 millioner ton CO₂-ækv..
- Det største klimaaftryk kommer fra indkøbsområdet 'Byggeri & Anlæg', som både indeholder nybyggeri og nyanlæg, samt reparation og vedligehold af eksisterende bygninger og anlæg.
- Det næst- og fjerdestørste klimaaftryk kommer fra to indkøbsområder: 'Øvrige varer' og 'Øvrige tjenesteydelser', der dækker over indkøb af varer og tjenesteydelser fra en lang række forskellige brancher.
- Det tredjestørste klimaaftryk kommer fra indkøbsområdet 'Energi & Forsyning', som dækker det offentlige forbrug af el, fjernvarme og naturgas, samt øvrige forsyninger som vand og renovation.
- Derudover beskrives i det følgende, hvorledes klimaaftrykket fordeler sig mellem emissioner udledt i Danmark og emissioner udledt i udlandet, fordelingen mellem de forskellige sektorer (stat, region og kommune), de beløbsmæssige fordelinger af de offentlige indkøb, samt detailbeskrivelser af indkøbene under hvert af de ni indkøbsområder.

I 2019 købte det offentlige ind for 184,6 mia. kroner

Figur 2: Det samlede offentlige indkøb fordelt på indkøbsområder (2019; mia. kr.)

Resultater

- Figur 2 viser det samlede offentlige indkøb i 2019 fordelt på de ni forskellige indkøbsområder. Hvert indkøbsområde sammenfatter offentlige indkøb fra en række forskellige brancher, og er forklaret yderligere fra side 15 og frem.
- Det offentlige indkøbte i 2019 for 184,6 mia. kroner.
- Med "offentlige indkøb" menes her det samlede beløb, som stat (inkl. selvejesektor), regioner og kommuner indkøbte for, og som der findes fakturagrundlag for¹⁾.
- Det største indkøbsområde er 'Øvrige tjenesteydelser', hvorunder indkøb for 46,7 mia. kroner er samlet. 'Øvrige tjenesteydelser' dækker en bred vifte af brancher, fra advokatbranchen og andre former for rådgivningsydelser, til rengøringsbranchen og andre former for udførende servicebrancher. Området dækker dog ikke samtlige tjenesteydelser det offentlige indkøber, idet f.eks. tjenesteydelser relateret til sundhed er samlet i et separat indkøbsområde.
- Det næststørste indkøbsområde er 'Byggeri & Anlæg', hvorunder både indkøb af nybyggeri og nyanlæg, samt indkøb af reparations- og vedligeholdelsesydelser af eksisterende bygninger og anlæg, er samlet.

6 1) Se bilag 1 for en beskrivelse af datagrundlaget for beregningen af klimaaftrykket af offentlige indkøb.

Beregningen bygger på EE-MRIO-tabellen EXIOBASE

Beregningsmodellen bag beregningen

Klimaaftrykket af offentlige indkøb er beregnet ved hjælp af beregningsmodellen EXIOBASE, som er en Environmentally Extended Multi-Regional Input/Output-tabel (EE-MRIO-tabel)¹⁾. EXIOBASE er bl.a. valgt, da modellen også omfatter den udenlandske udledning, og fordi der i modellen er gjort omfattende brug af yderligere statistisk data til viderebearbejdning af de bagvedliggende MRIO-tabeller til en egentlig beregningsmodel, hvorfra resultaterne kan kobles direkte til indkøbsdata. Beregningsmodellen favner værdikæden for indkøb helt fra udvinding af råstoffer til bortskaftelse af varen:

Når det offentlige eksempelvis køber møbler vil nogle af materialerne, som indgår i produktionen, stamme fra træfældning eller tekstilproduktion i udlandet. Behovet for materialer og varer fra udlandet til møbelbranchen i Danmark indgår i EXIOBASE som import til den danske møbelbranche. Import og klimaaftrykket heraf indgår i EXIOBASE, da den favner hele den globale værdikæde for hver branche. Bortskaftelse indgår i klimaaftrykket gennem det offentliges forbrug af renovationsydelser.

Indirekte kobling til 70-procentsmålsætningen

Et bredt flertal i Folketinget har en målsætning om, at Danmark skal reducere sin totale CO₂-ækv. udledning med 70 procent inden 2030 (ift. 1990-niveau). Beregningen af klimaaftrykket af det offentlige indkøb i denne beregning er ikke direkte oversættelig til 70-procentsmålsætningen. Det skyldes, at 70-procentsmålsætningen tager udgangspunkt i FN's opgørelsesprincipper, som alene vedrører klimaaftrykket som følge af *produktion* i Danmark. Nærværende analyse vedrører klimaaftrykket i både Danmark og udlandet som følge af *forbrug* i Danmark²⁾. Det udvidede scope har været en særskilt prioritering i analysen, fordi det muliggør beregning af udledningen ved forbruget gennem fra hele indkøbsværdikæden.

Beregningen vedrører dog fortsat udledning af CO₂-ækv., hvorfor fund i beregningen vedrørende danske udledninger giver ny information, der kan bruges til at understøtte prioriteringen i klimapolitikken og dermed understøtte den grønne omstilling³⁾.

Samarbejdskonstellation i projektet

Analysen af klimaaftrykket af offentlige indkøb i 2019 er foretaget af NIRAS A/S i samarbejde med Økonomistyrelsen og Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, Miljø- og Fødevarerministeriet og Erhvervsministeriet i regi af arbejdet med regeringens strategi for grønne offentlige indkøb.

I tillæg har en sparringsgruppe bestående af eksperter fra Klimarådet, CONCITO, Syddansk Universitet, Det Miljøøkonomisk Råd, Danmarks Statistik og Aalborg Universitet bistået med sparring til analysen.

1) Principperne i beregningsmodellen er forklaret i bilag 2.

2) Bilag 3 indeholder en forklaring af koblingen mellem klimaaftrykket af offentligt indkøb og Regeringens 70-procents reduktionsmålsætning.

3) De indlandsudledninger, som indgår i beregningen, dækker dog over en mindre udledning end tilsvarende i 70-procentsmålsætningen, fordi beregningen baserer sig på forbrugsdata – og en del af den danske produktion (som indgår i 70-procentsmålsætningen), ligger i udlandet

Beregningsmodellen har flere begrænsninger - bl.a. at det ikke er muligt at se effekten af skift fra konventionelle til grønnere indkøb

Begrænsninger ved beregningsmodellen og beregningsgrundlaget

Der er en række begrænsninger i anvendeligheden af resultaterne grundet en kombination af begrænsninger i eksisterende beregningsmodeller på markedet, og den tilgængelige kvalitet af fakturadata. Disse kan gradvist løses ved at arbejde videre med beregningsgrundlag og -model. På nuværende tidspunkt er begrænsningerne og konsekvenserne følgende:

- Beregningsmodellens detaljeringsniveau er på brancher og muliggør ikke differentiering mellem individuelle udledninger fra forskellige produktgrupper, som en branche leverer. Derfor indgår alle produkter fra en given branche i beregningen med samme gennemsnitlige udledning af CO₂-ækv. per indkøbskrone. Det betyder, at der udregnes en lavere udledning fra et billigt produkt end fra et dyrt - uafhængigt af produktets øvrige karakteristika. Det betyder, at jo højere et indkøb en sektor eller institution har, desto større klimaaftryk. Ud fra en gennemsnitsbetragtning vil beregningen være retvisende på aggregeret brancheniveau, mens det på produktniveau vil være mere usikkert.
- Begrænsningen betyder blandt andet, at modellen ikke kan tage højde for en enkelt institutions skift i indkøb fra et konventionelt til et grønnere produkt inden for den samme branche. Et skift vil først slå igennem, når omfanget af salget af de grønne varianter når et omfang, der gør at branchens samlede klimaaftryk ændrer sig. Her vil de lavere gennemsnitsudledninger per indkøbskrone dog stadig gælde for hele branchen og ikke kun for de grønne produkter. Skift af indkøb på tværs af brancher, f.eks. fra fly- til togrejser, afspejles dog direkte i beregningen.

- Beregningsmodellens data om udledninger af CO₂-ækv. er for hovedparten baseret på data fra 2011, da dette p.t. er de senest tilgængelige data i EXIOBASE¹⁾. Undtagelsen herfra er de direkte energirelaterede indkøb (el, fjernvarme, naturgas og brændstoffer), som er beregnet separat baseret på emissionskoefficienter for 2019²⁾. Begrænsningen betyder, at emissionsfaktoren for en del brancher kan være overestimeret³⁾.
- Økonomistyrelsen har ikke fakturadata for hele selvejesektoren, hvorfor den samlede indkøbsvolumen er blevet ekstrapoleret på basis af den kendte del af indkøbsvolumen. Dette giver en usikkerhed om en afgrænset del af data og dermed også i selve klimaaftryksberegningen⁴⁾.

Løbende forbedringer muliggør større anvendelighed

De nævnte begrænsninger vil blive mulige at reducere i eventuelle gentagelser af beregningen i fremtiden. Dels fordi der sandsynligvis vil ske en udvikling på markedet for beregningsmodeller til formålet, og dels fordi kvaliteten i datagrundlaget forbedres løbende. Der er f.eks. behov for at forbedre modellens datagrundlag med nyere emissionskoefficienter og mere detaljerede I/O-tabeller og med mere detaljeret fakturadata. Sådanne tiltag vil øge anvendelsesmulighederne af gentagne beregninger herunder f.eks. muligheden for at følge op på effekten af et grønt tiltag.

På trods af de listede begrænsninger har beregningsmodellen muliggjort den første officielle klimaaftryksberegning, og skabt et grundlag at vurdere helhedsbilledet og proportionerne i udledningen fra indkøbet på tværs af den offentlige sektor.

1) En opdatering med 2016 data er forventet primo 2021.

2) Se bilag 4 for en beskrivelse af metoden der er anvendt til beregning af klimaaftrykket af el-, varme- og brændstofforbrug.

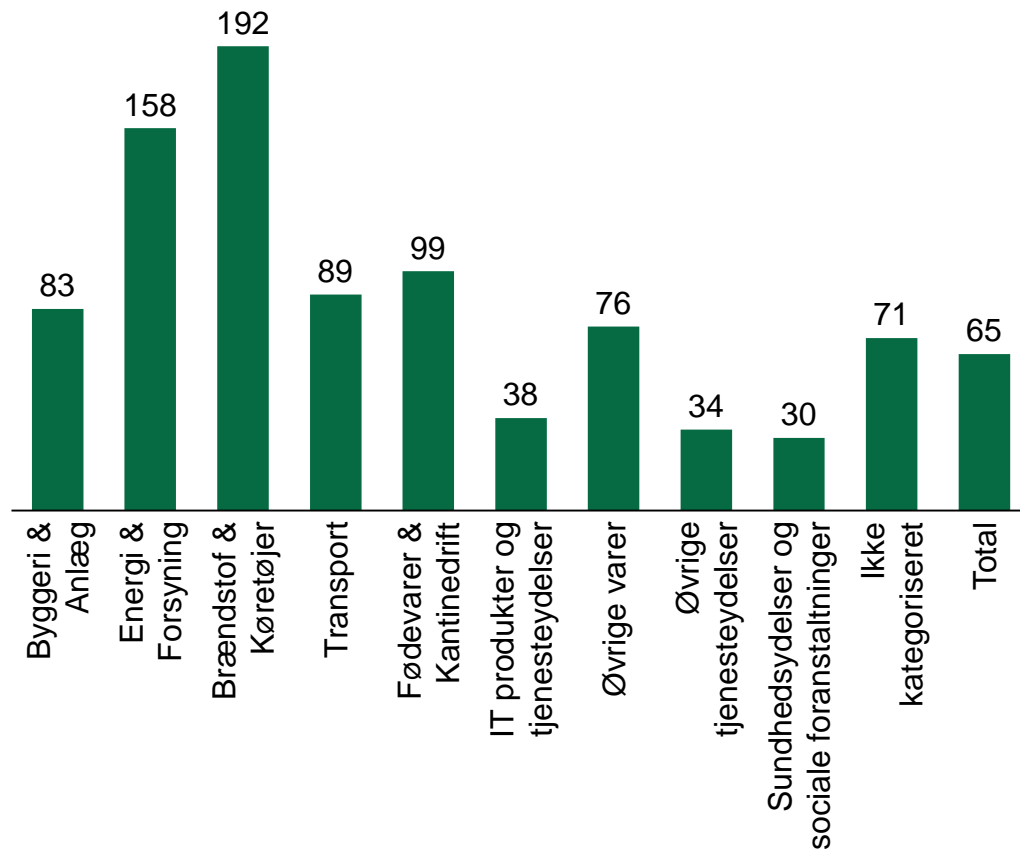
3) Se bilag 5 for hvorledes der er søgt kompenseret for dette.

4) Se bilag 1 for uddybning.

Samlede resultater

Der er store forskelle på, hvor store emissioner per indkøbskrone et indkøb forårsager

Figur 3: Gennemsnitligt indhold af CO₂-ækvivalenter per indkøbskrone fordelt på indkøbsområder (2019; gram CO₂-ækv. per indkøbskrone)

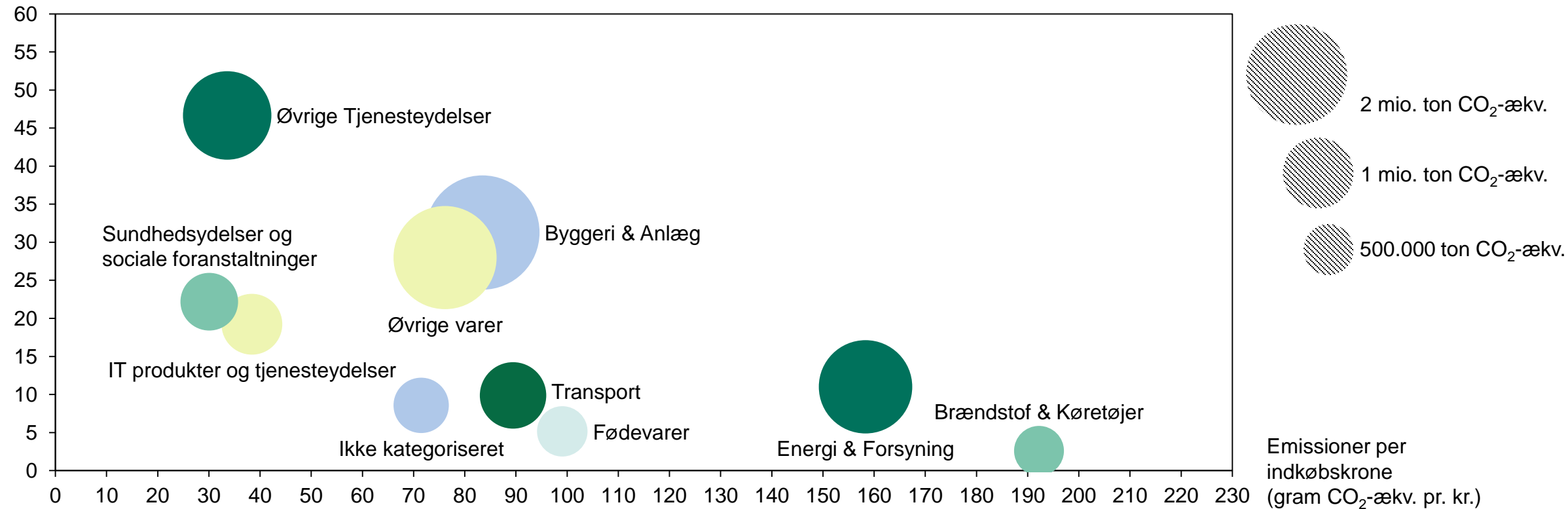
Resultater

- Figur 3 viser det gennemsnitlige indhold af CO₂-ækvivalenter (CO₂-ækv.) per indkøbskrone inden for hver af de 9 indkøbsområder. Til de 'ikke kategoriserede' indkøb er anvendt en vægtet gennemsnitsfaktor baseret på de øvrige indkøb.
- Indkøbsområderne 'Brændstof & Køretøjer' og 'Energi & Forsyning' har de højeste gennemsnitlige emissioner per indkøbskrone. Dette skyldes, at disse indkøbsområder dækker over enten det direkte indkøb og forbrænding af fossile brændsler (naturgas og benzin/diesel/flybrændstof), eller over køb fra brancher, der foretager denne afbrænding (el- og fjernvarmebrancherne). De gennemsnitlige emissioner per indkøbskrone bliver derfor tilsvarende høje.
- De to indkøbsområder, der primært består af tjenesteydelser; 'Sundhedsydelser og sociale foranstaltninger' og 'Øvrige tjenesteydelser', har de laveste gennemsnitlige emissioner per indkøbskrone. Dette skyldes, at ressourceforbruget til levering af tjenesteydelser fortrinsvis består af lønkroner, som ikke medfører udledning af CO₂-ækv. De emissioner per indkøbskrone, der er indeholdt i indkøb af tjenesteydelser kommer i stedet fra de materialer (f.eks. papir og computer), samt fra det energiforbrug til el, varme og transport, som leverandører af tjenesteydelser køber fra andre brancher.

Beregnet CO₂-ækv. udledning for hvert af de ni indkøbsområder, samt de ikke kategoriserede indkøb

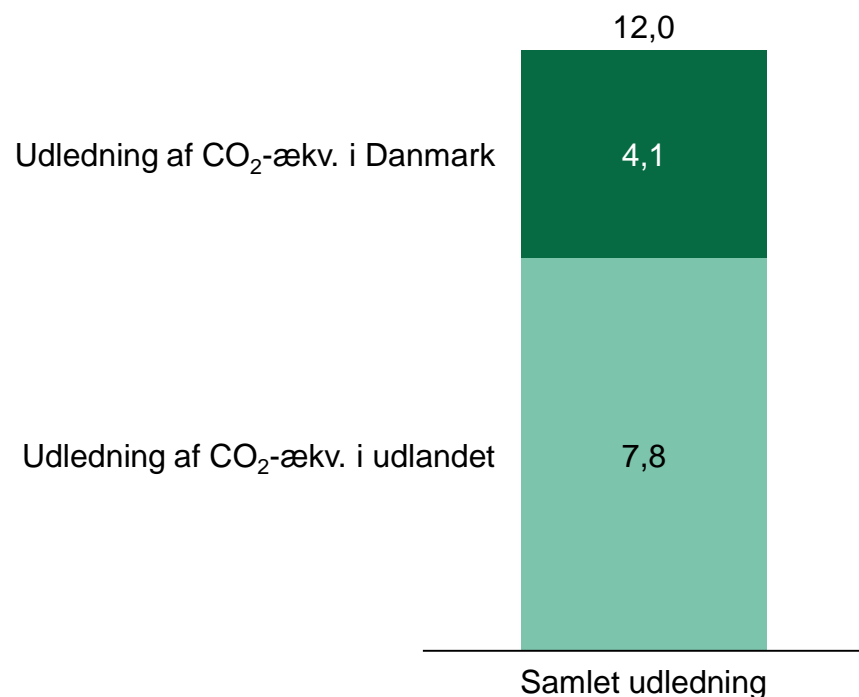
Figur 4: Samlet CO₂-ækv. udledning for hvert indkøbsområde (2019; ton CO₂-ækv.)

Samlet indkøb under hver enkelt indkøbsområde (mia. kr.)

Hovedparten af klimaaftrykket af det offentlige indkøb afsættes i udlandet. Kun 1/3 afsættes inden for Danmarks grænser

Figur 5: Klimaaftrykket af offentlige indkøb i Danmark og udlandet (2019; mio. ton CO₂-ækv.)

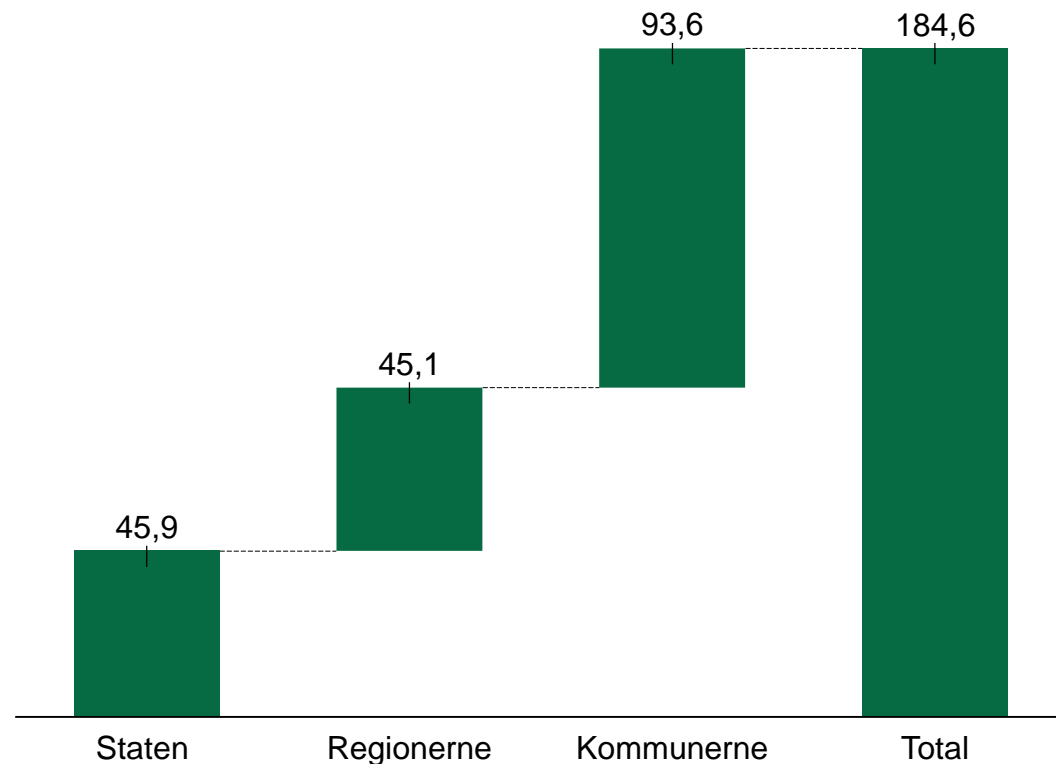

Resultater

- Figur 5 viser fordelingen af klimaaftrykket af offentlige indkøb i 2019 mellem Danmark og udlandet.
- Af det samlede klimaaftryk sker cirka 1/3 af udledningerne i Danmark, mens 2/3 sker i de lande, vi importerer råstoffer, halvfabrikata og færdige varer og tjenesteydelser fra.
- Der er store forskelle fra branche til branche på, hvor stor en del af udledningen igennem værdikæden, der sker i hhv. Danmark og udlandet. Hovedparten af udledningerne fra energi- og brændstofforbrug sker direkte i Danmark. Omvendt er det kun en lille del af udledningen fra fremstillingen af maskiner, apparater, elektronik osv., som sker i Danmark.
- Hovedparten af udledningen fra fremstillingen af varer stammer fra den indledende udvinding og produktion af metaller og andre råstoffer, hvilket altovervejende sker i udlandet. Selvom hovedparten af værditilvæksten sker i Danmark, hvor metaller og andre råstoffer videreforarbejdes og halvfabrikata samles, medfører arbejdstimerne og værdiforøgelsen i Danmark kun begrænsede yderligere udledninger.
- Den udledning, der tilføjes i Danmark, vil primært være fra energiforbruget til videreforarbejdningen og fra udledningen indeholdt i de varer og tjenesteydelser branchen trækker på fra andre brancher.

Kommunerne står for lidt over halvdelen af det samlede offentlige indkøb, mens staten og regionerne står for knap en fjerdedel hver

Figur 6: Det offentlige samlede indkøb fordelt på staten, regionerne og kommunerne (2019; mia. kr.)

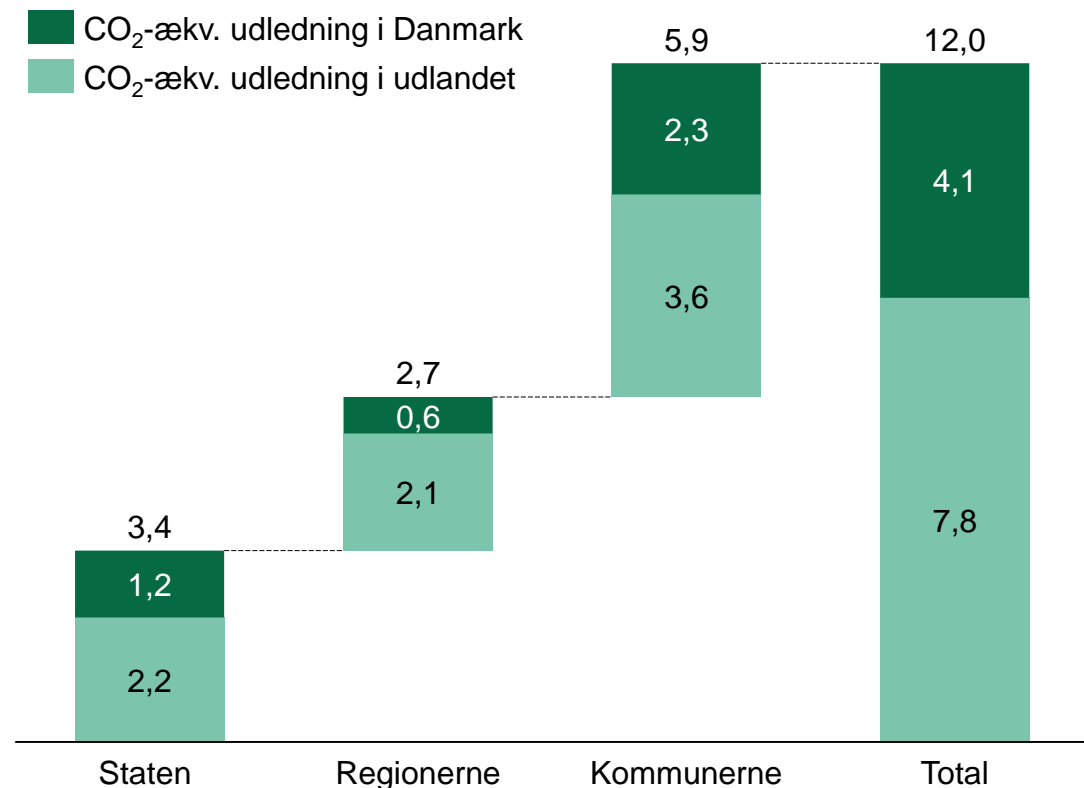

Resultater

- Figur 6 viser det samlede offentlige indkøb i 2019, baseret på statens, regionernes og kommunernes samlede fakturagrundlag.
- Samlet set står kommunerne for lidt over halvdelen af det samlede offentlige indkøb, mens staten og regionerne står for knap en fjerdedel hver. Metoden betyder, at jo større et indkøb en sektor eller institution har, jo større et klimaaftryk vil sektoren/institutionen have. Det betyder, at kommunerne også vil have det største klimaaftryk.
- De indkøb, der foretages i de enkelte sektorer, afspejler sektorens kerneopgaver. Fx spænder kommunernes indkøb over alt fra køb af pladser på bo- og opholdssteder, til mentorforløb, til fødevarer i daginstitutionerne og specialtilpassede proteser.
- Forskellen mellem det offentlige indkøb baseret på fakturadata (184,6 mia. kr.) og det offentlige indkøb baseret på nationalregnskabet (cirka 380 mia. kr.) er beskrevet i bilag 1, men består bl.a. af moms, interne betalinger, indkøb fra offentlige virksomheder og huslejudgifter.

Forskelle på fordelingen af udledning i Danmark og udlandet sektorerne imellem, skyldes forskelle i indkøbet af energi og brændstoffer¹⁾

Figur 7: Klimaaftrykket i Danmark og i udlandet af statens, regionernes og kommunernes indkøb (2019; 1.000 ton CO₂-ækv.

Resultater

- Figur 7 viser fordelingen af klimaaftrykket fra henholdsvis statens, regionernes og kommuners indkøb i 2019 mellem Danmark og udlandet.
- Idet kommunerne har den største indkøbsvolumen, står kommunernes indkøb også for knap halvdelen af klimaaftrykket, hvilket svarer til deres beløbsmæssige andel af indkøbsvolumenet. Staten og regionerne har henholdsvis lidt højere og lidt lavere samlet klimaaftryk end deres forholdsmæssige andele af det samlede indkøbsvolumen.
- For alle tre sektorer gælder, at hovedparten af klimaaftrykket forårsaget af deres indkøb afsættes i udlandet.
- Der er dog forskelle mellem sektorerne på, hvor stor en andel af klimaaftrykket der afsættes i Danmark og udlandet. Dette skyldes underliggende forskelle i hvor stor en andel af det samlede indkøbsvolumen, der går til køb af energi og brændstoffer. Dels sker udledningerne fra energi og brændstoffer primært i Danmark, og dels har energi og brændstoffer det højeste indhold af emissioner per indkøbskrone. Da 5,9 procent af kommunernes samlede indkøb går til energi og brændstoffer, har de derfor en forholdsvis større del af deres klimaaftryk, der afsættes i Danmark. Omvendt har regionerne en forholdsvis mindre andel af deres aftryk i Danmark, da energi og brændstof kun udgør 1,5 procent af deres indkøbsvolumen. Staten ligger midt imellem med 3,5 procent.

Resultater for indkøbsområder

Offentlige indkøb fra mere end 80 forskellige brancher er samlet i 9 indkøbsområder (1/2)

Det samlede offentlige indkøb er samlet i 9 indkøbsområder

Alle indkøb, der indgår i analysegrundlaget, er matchet op mod den EXIOBASE-kategori, der dækker den branche, som har leveret den enkelte vare eller tjenesteydelse. Det offentlige indkøb spænder bredt, og der er i forbindelse med analysearbejdet identificeret indkøb fra mere end 80 forskellige brancher.

For overskueligheden i afrapporteringen er indkøb fra disse 80+ brancher samlet i 9 overordnede indkøbsområder, der kort er beskrevet nedenfor, og gennemgået på de følgende sider¹⁾.

Byggeri & Anlæg

Indeholder alle fakturaer fra entreprenører, som det offentlige har modtaget i 2019. Derudover indeholder området fakturadata for direkte køb af råmaterialer til brug i anlægsprojekter. Dette område dækker bredt fra malerarbejde og bygningsdrift til vejbelægning og andre tunge anlægsopgaver.

Energi & Forsyning

Dækker indkøb af elektricitet, fjernvarme, naturgas, vand, fyringsolie samt renovation.

Brændstof & Køretøjer

Dækker indkøb af brændstoffer inklusiv brændstoffer til fly og skibe. Derudover er indkøb af køretøjer, samt værkstedsydelse og øvrige drifts- og vedligeholdelsesomkostninger inkluderet. Leasingydelser indgår ikke, men er medregnet under 'Øvrige tjenesteydelser'.

Transport

Dækker alle former for transportydelser, herunder flyrejser, færgebilletter, togbilletter, flytteydelser, ambulancekørsel, autobugseringer, søfart, kollektiv trafik mv.

Fødevarer & Kantinedrift

Dækker indkøb af fødevarer til brug for bispisning af ansatte i det offentlige, samt forplejning ved møder. Dækker også bispisning af patienter, samt mad i skolekantine og daginstitutioner. Derudover indeholder dette område også restaurations- og konferenceudgifter, hvor fakturagrundlaget dog kan dække en blanding af lokaleleje, bispisning samt overnatning²⁾.

Det skal bemærkes, at det for visse kantineordninger gælder, at det offentlige betaler en andel af den samlede udgift til bispisning af ansatte, mens resten er egenbetaling. Her omfatter fakturagrundlaget ikke den del de ansatte betaler direkte til leverandøren.

IT produkter og tjenesteydelser

Omfatter både indkøb af IT-relaterede produkter som computere, servere, printere, telefoner, software, mv., og IT-relaterede ydelser som tele- og satellitforbindelser og databehandling og -storage. Rådgivningsydelser vedrørende IT indgår også i dette indkøbsområde.

16 1) Bilag 6 lister, hvilke brancher i den danske branchestatistik, der indgår under hvert af de 9 indkøbsområder, samt angiver hvilket forsimpelt navn, der evt. er brugt i rapporten til at referere til branchen.

2) Hvor det har været muligt, er der korrigeret for dette. Dette er beskrevet nærmere i bilag 5.

Offentlige indkøb fra mere end 80 forskellige brancher er samlet i 9 indkøbsområder (2/2)

Øvrige varer

Dette indkøbsområde dækker alle varer, som ikke er indeholdt i de andre indkøbsområder, og repræsenterer derfor et bredt udvalg af varer fra medicin og hospitalsudstyr, over legetøj og beklædning, til kontormøbler og printerpapir.

Øvrige tjenesteydelser

Dette indkøbsområde indeholder alle former for tjenesteydelser, som indkøbes på tværs af den offentlige sektor, og som ikke medregnes under et af de øvrige indkøbsområder. Herunder kan nævnes management konsulenter, vikarer, undervisning, rådgivende ingeniører, advokater, reklamebureauer, post & forsendelse, rengøring, bank- forsikrings- og leasingydelser, facility management ydelser, mv.

Sundhedsydelser og sociale foranstaltninger

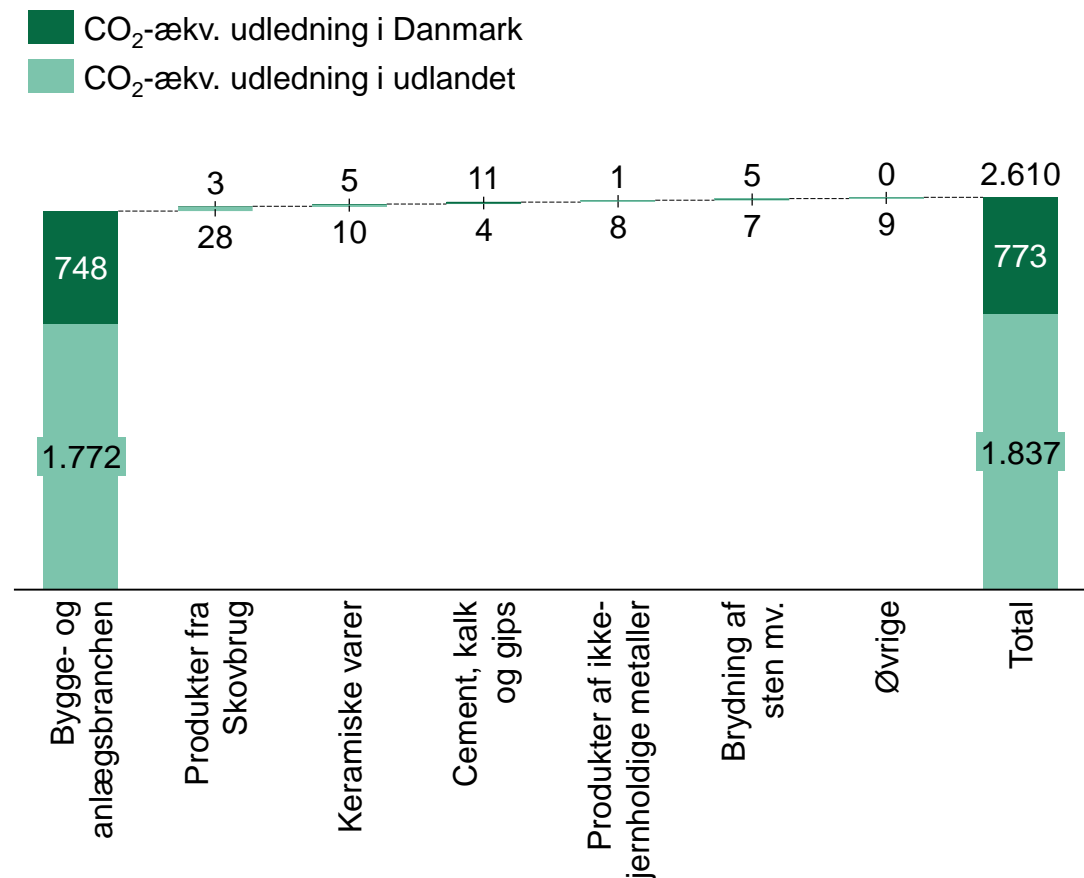
Dækker en bred vifte af sundhedsrelaterede ydelser som region eller kommune ikke selv leverer, men tilkøber fra eksterne aktører, heriblandt udgifter til bo- og opholdssteder.

Ikke kategoriseret

De faktureringslinjer, som ikke enten maskinelt eller efter en manuel efterbehandling har været mulige at indplacere under en specifik branche, og dermed medregne under et indkøbsområde, er blevet samlet under 'Ikke kategoriseret'.

Udledningerne fra 'Byggeri & Anlæg' kommer fra indkøb af entreprenør- og håndværkerydelser – både til nykonstruktion og til vedligehold

Figur 8: Fordelingen af CO₂-ækv. udledninger fra Byggeri & Anlæg (2019; 1.000 ton CO₂-ækv.)

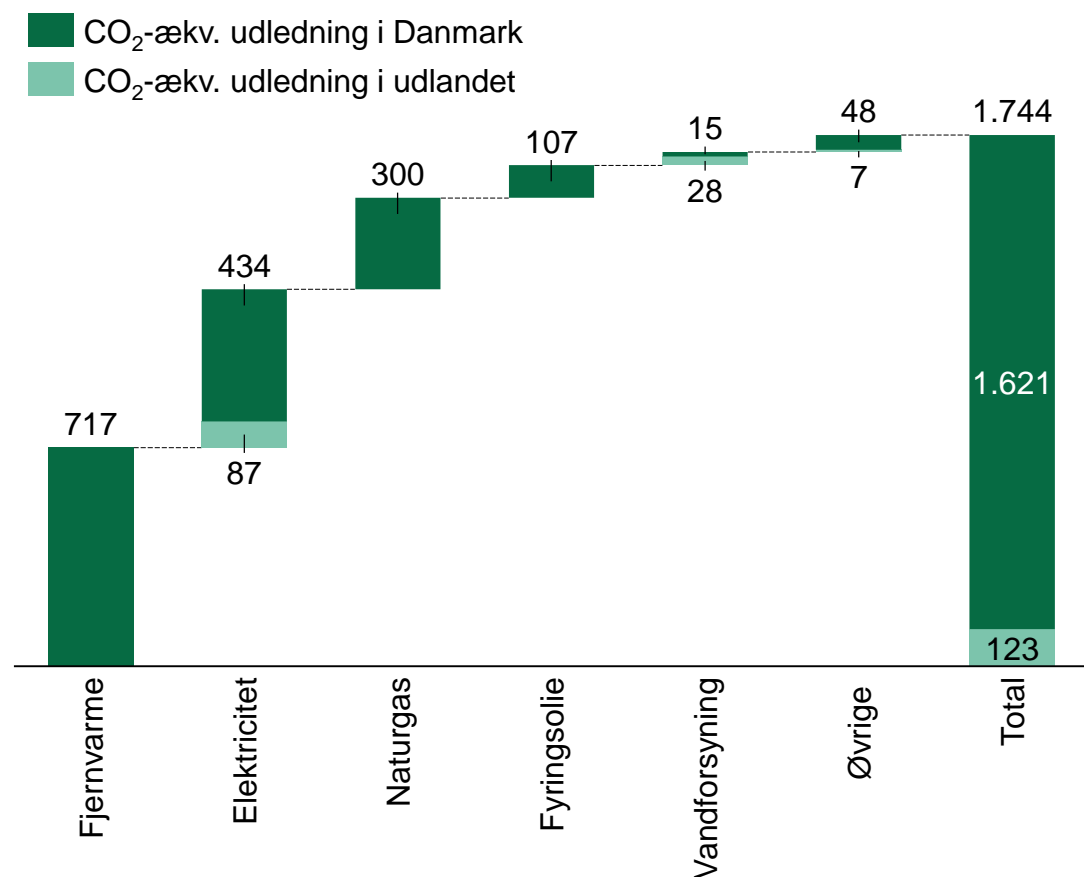
Resultater

- Figur 8 viser fordelingen af CO₂-ækv. udledninger fra indkøbsområdet 'Byggeri & Anlæg'. Det gennemsnitlige CO₂-ækv. indhold per indkøbskrone er for dette indkøbsområde på 83 gram CO₂-ækv./kr. (se side 10).
- Hovedparten af udledningerne kommer fra bygge- og anlægsbranchen, som dækker over alle former for entreprenør- og håndværkerydelser¹⁾.
- Derudover dækker indkøbsområdet en række mindre indkøb af byggematerialer direkte fra de producerende brancher. Dette er dog af et meget begrænset omfang, da staten, kommunerne og regionerne ikke selv ansætter og aflønner personale til at foretage større anlægsarbejder.
- En stor del af ressourceforbruget i de ydelser det offentlige indkøber fra bygge- og anlægsbranchen består af løntimerne i ydelserne, samt i design- og projekteringsydelser i forbindelse med opgaverne. Disse løntimer tilfører kun slutleverancen begrænsede yderligere udledninger.
- Resten af ressourceforbruget vil bestå af de materialer o.a., der indgår i slutleverancen, og CO₂-ækv. indholdet i indkøb fra bygge- og anlægsbranchen består derfor primært i udledningerne fra det forholdsvist høje energiforbrug denne branche selv har, samt i udledningerne indeholdt i de træk på byggematerialer som cement og jern, som bygge- og anlægsbranchen er afhængig af.

18 1) Det bør bemærkes, at beregningen af klimaaftrykket er baseret på de fakturaer, der er modtaget i løbet af året, herunder á conto opkrævninger, og at der kan være væsentlige tidsmæssige forskelle mellem dette og det reelt udførte bygge- og anlægsarbejde.

Udledningerne fra 'Energi & Forsyning' stammer primært fra forbruget af fjernvarme, elektricitet og naturgas

Figur 9: Fordelingen af CO₂-ækv. udledninger fra Energi & Forsyning (2019; 1.000 ton CO₂-ækv.)

Resultater

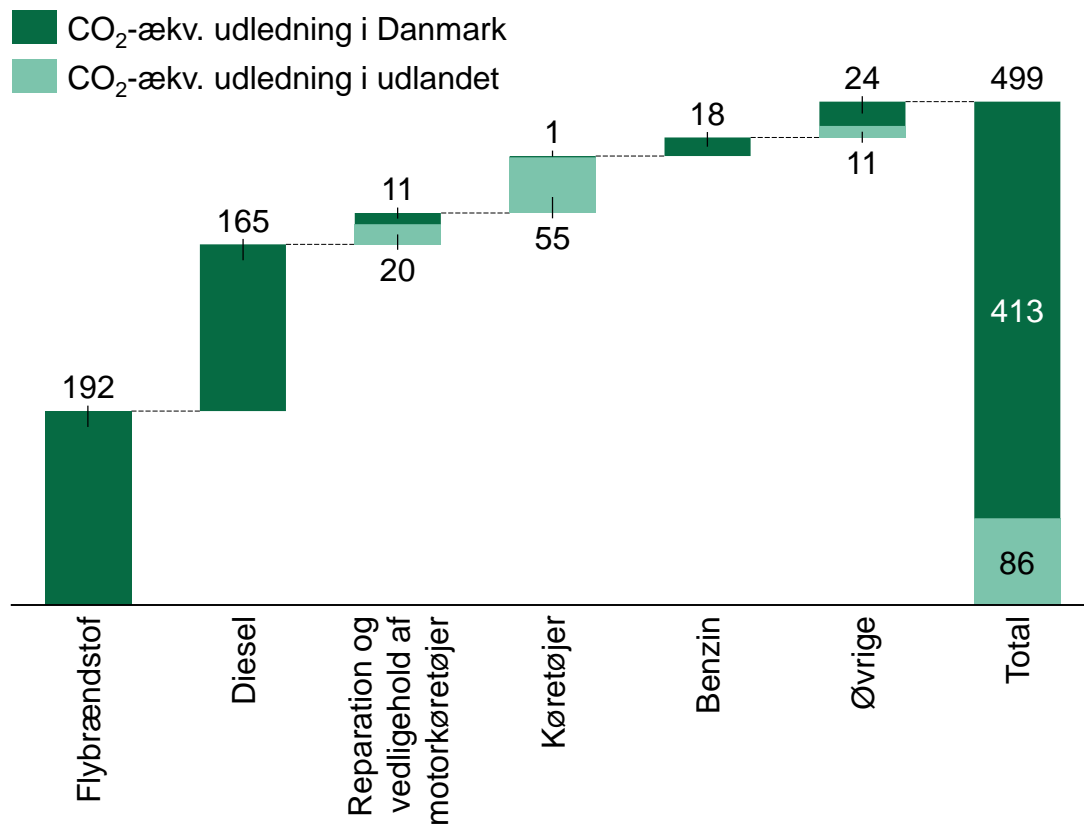
- Figur 9 viser fordelingen af CO₂-ækv. udledninger fra indkøbsområdet 'Energi & forsyning'. Det gennemsnitlige CO₂-ækv. indhold per indkøbskrone er for dette indkøbsområde på 158 gram CO₂-ækv./kr. (se s. 10).
- Indkøbsområdet 'Energi & Forsyning' dækker det offentlige forbrug af el, vand og varme. Varmen består primært i fjernvarme og naturgas. Dertil dækkes andre forsyninger som renovation og spildevandsrensning.
- Udledningerne fra fjernvarme- og elforbrug samt forbruget af naturgas udgør hovedparten af klimaaftrykket fra 'Energi & Forsyning'¹⁾.
- Naturgasforbruget er en af de mest udledende energiformer, kun overgået af fyringsolie. Kun cirka 20 procent af varmebehovet dækkes af naturgasfyr, men de står for 32 procent af klimaaftrykket fra varme.
- Udledningerne fra fjernvarme og naturgas foregår udelukkende i Danmark²⁾, mens opdelingen af udledninger fra elproduktionen mellem hhv. Danmark og udlandet er baseret på nettoimporten af elektricitet.
- Udledningerne fra specielt fjernvarme og elektricitet vil blive væsentligt reduceret over de kommende år, i takt med at energisystemet omlægges til en grønnere energiproduktion. Udledningerne fra naturgas og fyringsolie vil bl.a. kunne nedbringes via et skift til fjernvarme eller varmepumper, eller større brug af biomasse til bio-/naturgasproduktion.

1) Beregningerne af klimaaftrykket fra fjernvarme, el-, og naturgas, samt fra fyringsolie, adskiller sig fra de øvrige branchebaserede beregninger, idet der ikke er foretaget en direkte kobling mellem fakturadata og brancheemissionsdata fra EXIOBASE. I stedet er de samlede fakturabeløb omregnet til mængdeenheder, hvorefter klimaaftrykket er beregnet ud fra emissionskoefficienterne for hver enkelt energi- eller brændstoftype. Bilag 4 beskriver disse udregninger.

19 2) Her refereres til fossile CO₂-udledninger fra afbrænding af brændsler og affald, mens biogene CO₂ udledninger fra afbrænding af biomasse ikke indgår i beregningerne. Udledninger fra udvinding, raffinering og transport er medregnet i emissionskoefficienterne for naturgas og fyringsolie, men der er ikke foretaget en vurdering af hvor stor en del af disse opstrømsudledninger der sker i udlandet. For kilder til emissionskoefficienter for energiforbrug henvises i øvrigt til bilag 4.

Hovedparten af udledningerne fra 'Brændstof & Køretøjer' stammer fra køb af flybrændstof og diesel

Figur 10: Fordelingen af CO₂-ækv. udledninger fra Brændstof & Køretøjer (2019; 1.000 ton CO₂-ækv.)

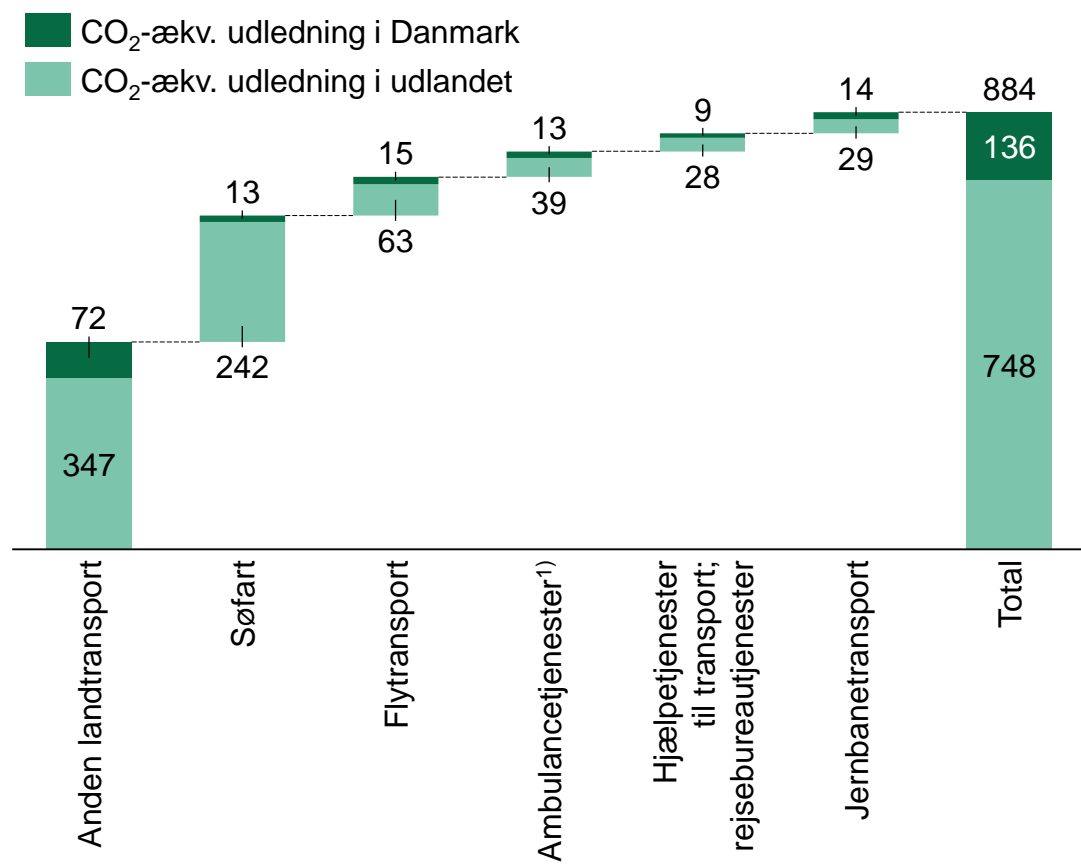
Resultater

- Figur 10 viser fordelingen af CO₂-ækv. udledninger fra indkøbsområdet 'Brændstof & Køretøjer'. Det gennemsnitlige CO₂-ækv. indhold per indkøbs-krone er for dette indkøbsområde på 192 gram CO₂-ækv. /kr. (se side 10).
- Indkøbsområdet dækker det offentlige indkøb af brændstoffer til fly, landtransport og skibsfart, samt indkøb, drift og vedligehold af køretøjer og andet transportudstyr.
- Klimaaftrykket fra flybrændstof og diesel udgør hovedparten af udledningen fra indkøbsområdet¹⁾.
- Kategorien 'Øvrige' dækker over indkøb fra branchen 'Andet transportudstyr' samt marinegasolie til skibsfart.
- Klimaaftrykket fra branchen 'Køretøjer' indeholder kun det offentlige direkte indkøb af køretøjer. En meget stor del af bilflåden er leaset, bl.a. via KommuneLeasing, og fakturadata for leasingydelser indgår i branchen 'Anden forretningsservice' under indkøbsområdet 'Øvrige Tjenesteydelser', uanset hvilket aktiv leasingaftalen omhandler. Det vurderes, at det offentlige leaser omkring 6.000 køretøjer, men at dette kun udgør under 5 procent af det samlede leasingengagement med KommuneLeasing. Klimaaftrykket fra produktion af køretøjer afsættes altovervejende i udlandet.

20 1) Ligesom for fjernvarme, el og naturgas under indkøbsområdet 'Energi & Forsyning', er klimaaftrykket fra brændstoffer (flybrændstof, diesel og benzin) beregnet særskilt. Bilag 4 beskriver nærmere, hvorledes disse beregninger er foretaget.

Udledning fra 'Transport' kommer bl.a. fra betalinger til den kollektive trafik og fra en stor udgiftspost til chartering af cargo-skibe

Figur 11: Fordelingen af CO₂-ækv. udledninger fra Transport (2019; 1.000 ton CO₂-ækv.)

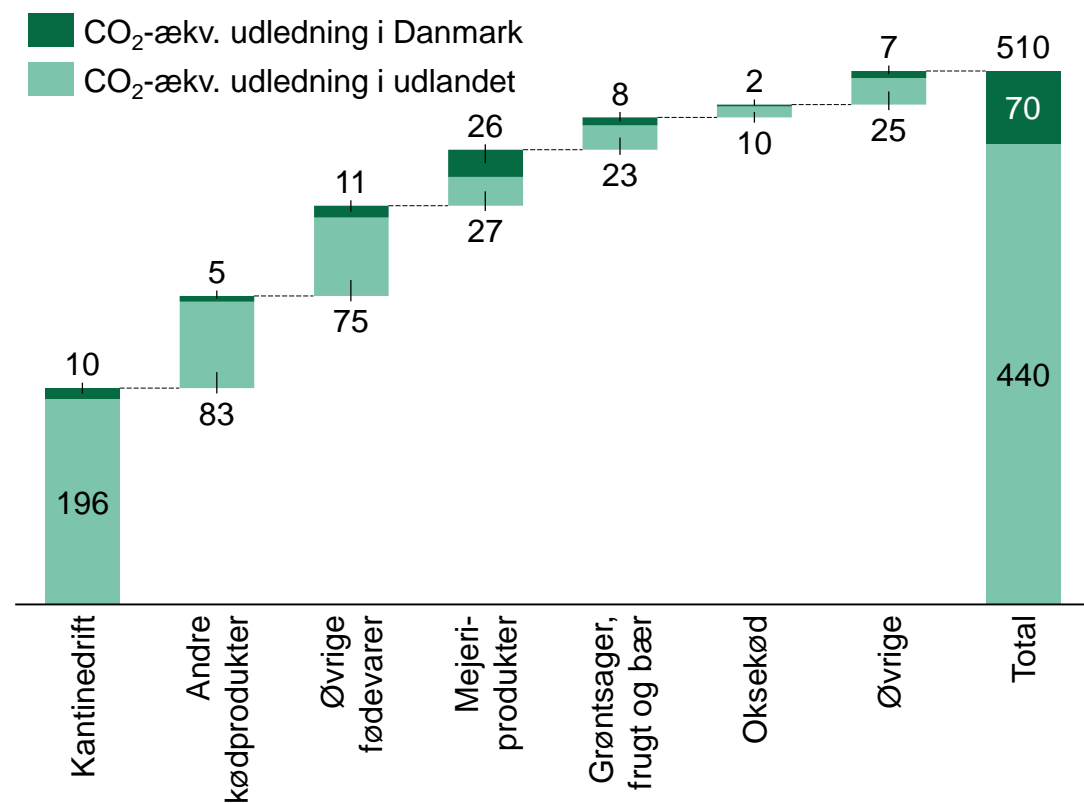
Resultater

- Figur 11 viser fordelingen af CO₂-ækv. udledninger fra indkøbsområdet 'Transport'. Det gennemsnitlige CO₂-ækv. indhold per indkøbskrone er for dette indkøbsområde på 89 gram CO₂-ækv./kr. (se side 10).
- Indkøb fra branchen 'Anden landtransport' udgør den største post og dækker primært betalinger til kollektiv trafik, til øvrige bus- og taxakørsler, samt fakturaposter for "kørsel", hvor der ikke foreligger yderligere specifikation.
- Klimaaftrykket fra 'Søfart' stammer næsten udelukkende fra en række større udgiftsposter staten har til chartering af cargo-skibe. På grund af søfartsbranchens store forbrug af marinegasoile har indkøb fra denne branche et stort CO₂-ækv. indhold per indkøbskrone, og udledningerne foregår primært i udlandet.
- Den tredjestørste udledning kommer fra indkøb fra flybranchen. Her sker hovedparten af udledningerne ligeledes i udlandet og skyldes primært brændstofforbrug og i mindre udstrækning produktionen af selve flyet.

21 1) Udledninger fra Ambulancetjenester er medtaget under indkøbsområdet Transport, selv om de i forhold til den danske branchestatistik hører med under indkøbsområdet Sundhedsydelse. Dette er valgt for at give en bedre repræsentation af de samlede transportrelaterede udledninger fra offentlige indkøb.

Udledningerne fra 'Fødevarer & Kantinedrift' stammer fra en blanding af direkte indkøb af fødevarer og indirekte indkøb gennem kantineoperatører

Figur 12: Fordelingen af CO₂-ækv. udledninger fra Fødevarer¹⁾ & Kantinedrift (2019; 1.000 ton CO₂-ækv.)

Resultater

- Figur 12 viser fordelingen af CO₂-ækv. udledninger fra indkøbsområdet 'Fødevarer & Kantinedrift'. Det gennemsnitlige CO₂-ækv. indhold per indkøbskrone er for dette indkøbsområde på 99 gram CO₂-ækv./kr.
- Indkøbsområdet dækker både over det offentlige eget direkte indkøb af fødevarer, der efterfølgende tilberedes af eget personale, samt indkøbet af kantineydelse fra eksterne operatører.
- Den største kategori er 'Kantinedrift', hvor fakturabeløbene således også dækker over et stort antal løntimer, der ikke indeholder CO₂-ækv.²⁾. Fakturaer for restaurationsbesøg og forplejning i forbindelse med konference- og hotelophold er også medtaget under denne branche³⁾.
- Der er i EXIOBASE foretaget en underopdeling på forskellige kødtyper af branchen for forarbejdning af kød og kødprodukter. Disse er anvendt, hvor fakturagrundlaget har muliggjort dette¹⁾.
- Kategorien 'Øvrige' dækker bl.a. over svinekød, fisk, fjerkræ og kornprodukter.
  - At så lille en andel af udledningerne fra fødevarer-kategorierne udledes i Danmark, skyldes primært, at en stor del af disse varer importeres. F.eks. importeres over 90 procent af 'Andre kødprodukter' og over 75% af 'Oksekød'.

1) Forskelle i detaljeringsgraden i fakturadagrundlaget gør, at en stor del af indkøbene ikke kan udspecificeres på enkeltfødevarer. Det har derfor i vid udstrækning været nødvendigt at matche indkøb op mod EXIOBASE-kategorier som "Andre kødprodukter" eller "Øvrige fødevarer", selv om en stor del af fakturabeløbene reelt kan dække over f.eks. oksekød eller grøntsager. Derfor indeholder de øvrige fødevarer-specifikke kategorier ikke de samlede emissioner fra den pågældende fødevarer-type, men kun emissioner fra den del af de pågældende fødevarer, der kan spores direkte i det bagvedliggende fakturagrundlag.

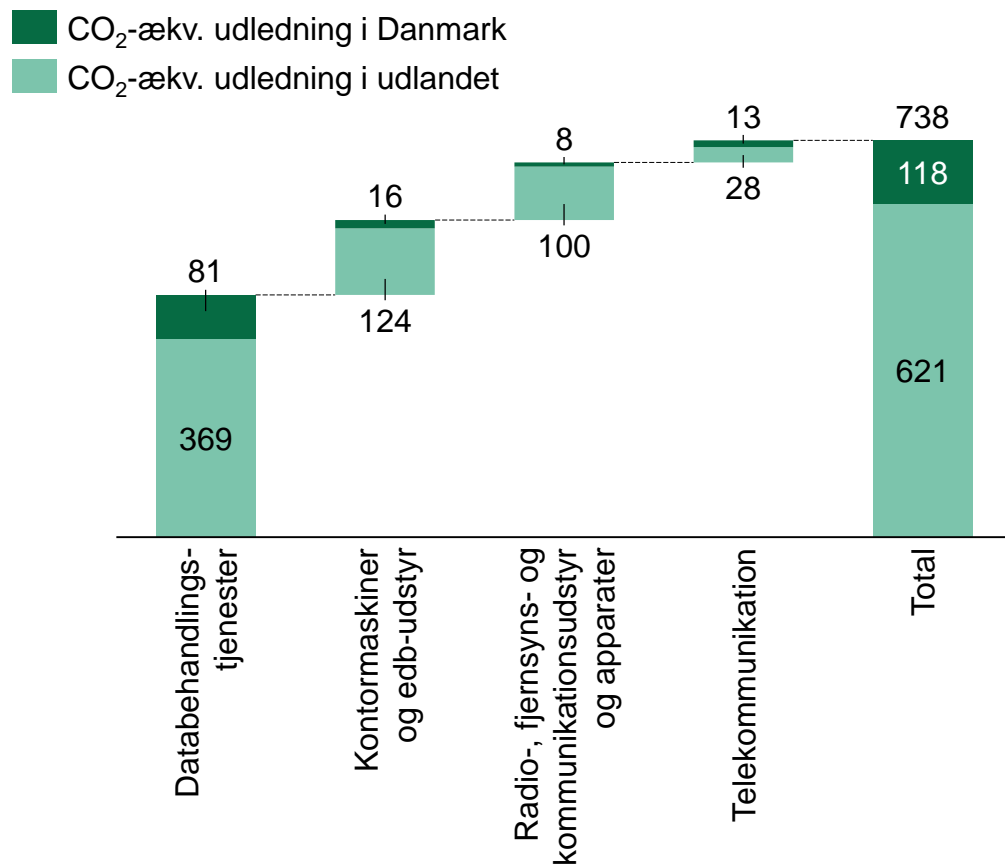
2) Det bør bemærkes, at indkøb af kantineydelse kun dækker den andel der dækkes af det offentlige, og ikke den andel de ansatte selv betaler til kantineleverandøren.

3) Se bilag 5 for detaljer.

Udledningerne fra 'IT produkter og tjenesteydelser' kommer bl.a. fra IT-rådgivning og -konsulenter, datacentre, software og IT udstyr

Figur 13: Fordelingen af CO₂-ækv. udledninger fra IT produkter og tjenesteydelser (2019; 1.000 ton CO₂-ækv.)

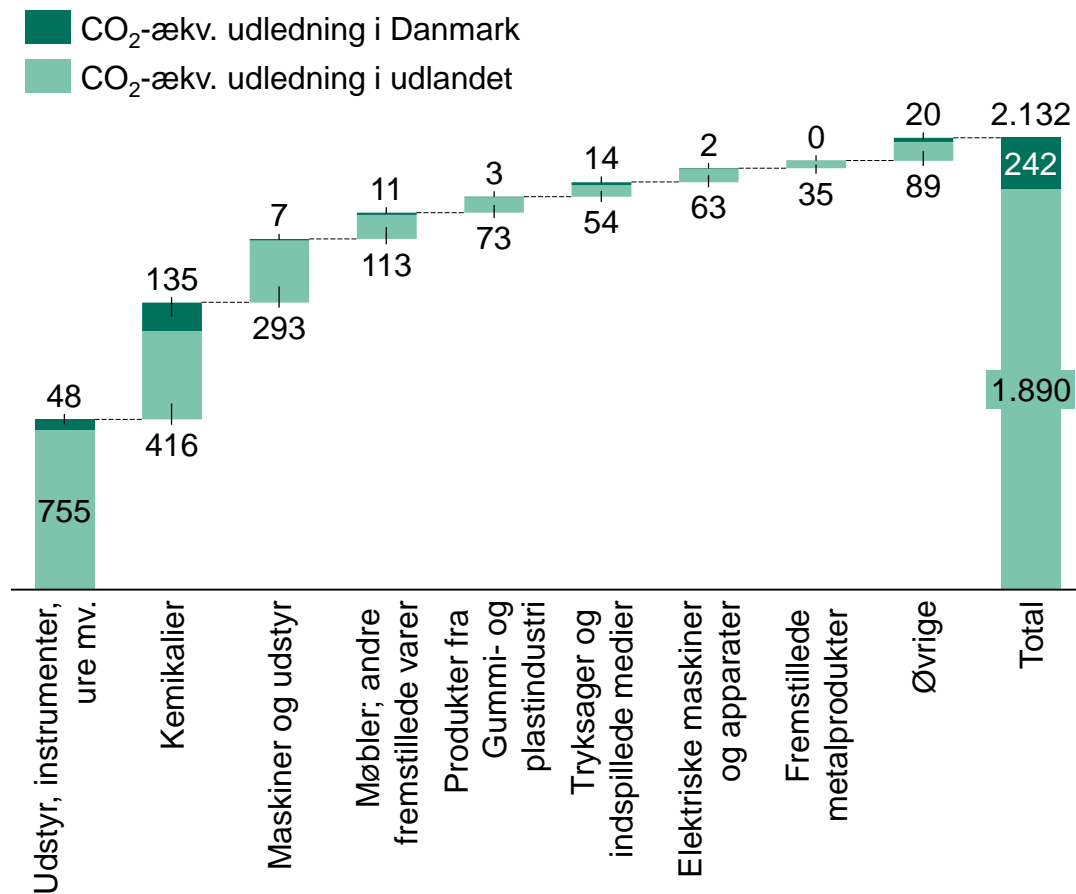

Resultater

- Figur 13 viser fordelingen af CO₂-ækv. udledninger fra indkøbsområdet 'IT produkter og tjenesteydelser'. Det gennemsnitlige CO₂-ækv. indhold per indkøbskrone er for dette indkøbsområde på 38 gram CO₂-ækv./kr. (se side 10).
- Indkøbsområdet dækker det offentlige indkøb af IT-rådgivning og IT-konsulenttimer, IT udstyr og produkter, udgifter til udvikling, support og vedligehold af software, samt driftsomkostninger ved IT og dataservices.
- Klimaaftrykket fra branchen for 'Databehandlingstjenester' stammer bl.a. IT-rådgivning og fra både rådgivende og udførende IT-konsulenter. Derudover stammer det fra køb af software og licenser, samt fra udviklings-, support- og vedligeholdelseskostninger til både soft- og hardware. Endelig indgår datatjenester som hosting og storage også under denne branche.

Udledningerne fra 'Øvrige Varer' stammer overvejende fra regionernes indkøb af medicinsk udstyr og lægemidler

Figur 14: Fordelingen af CO₂-ækv. udledninger fra Øvrige varer (2019; 1.000 ton CO₂-ækv.)

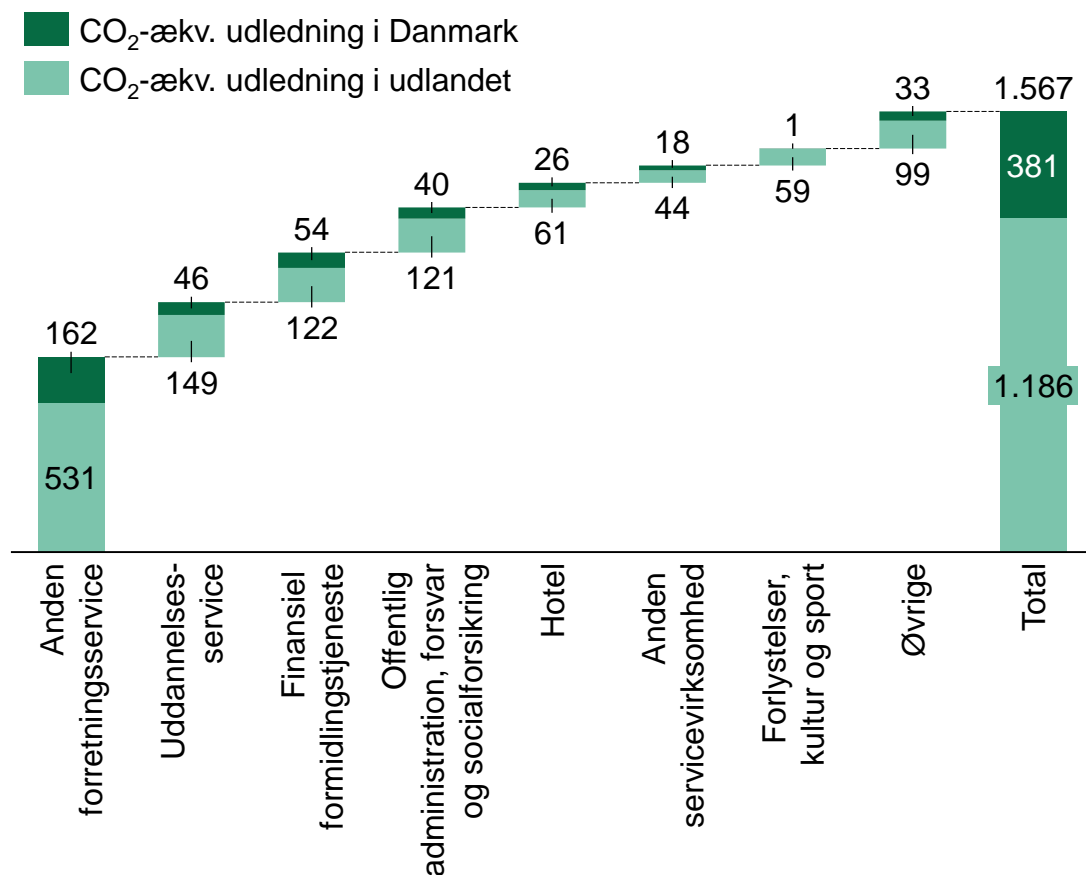

Resultater

- Figur 14 viser fordelingen af CO₂-ækv. udledninger fra indkøbsområdet 'Øvrige varer'. Det gennemsnitlige CO₂-ækv. indhold per indkøbskrone er for dette indkøbsområde på 76 gram CO₂-ækv./kr. (se side 10).
- Indkøbsområdet dækker de varekøb, der ikke indgår i indkøbsområderne for køretøjer, fødevarer og IT produkter.
- Over halvdelen af klimaaftrykket fra dette indkøbsområde stammer fra regionernes indkøb, primært af medicinsk udstyr og lægemidler.
- Indkøb fra branchen for 'Udstyr, instrumenter, ure mv.' dækker således over højt forarbejdet udstyr og special udstyr, hvorunder også hører medicinsk udstyr, måleudstyr, kirurgiske implantater, diagnosticeringsprodukter, mv. Derudover indgår også en stor andel specialudstyr som høreapparater o.lign.
- 'Kemikalier' dækker over indkøb fra en forholdsvis bredt defineret branche for kemisk industri, der bl.a. dækker den farmaceutiske industri. De indkøb, der er blevet matchet op mod denne branche, består primært af medicin og andre lægemidler.
- 'Øvrige' dækker bl.a. over indkøb af læderprodukter, tekstiler og glasprodukter.

Udledningerne fra 'Øvrige tjenesteydelser' stammer primært fra en bred vifte af rådgivningsydelser

Figur 15: Fordelingen af CO₂-ækv. udledninger fra Øvrige tjenesteydelser (2019; 1.000 ton CO₂-ækv.)

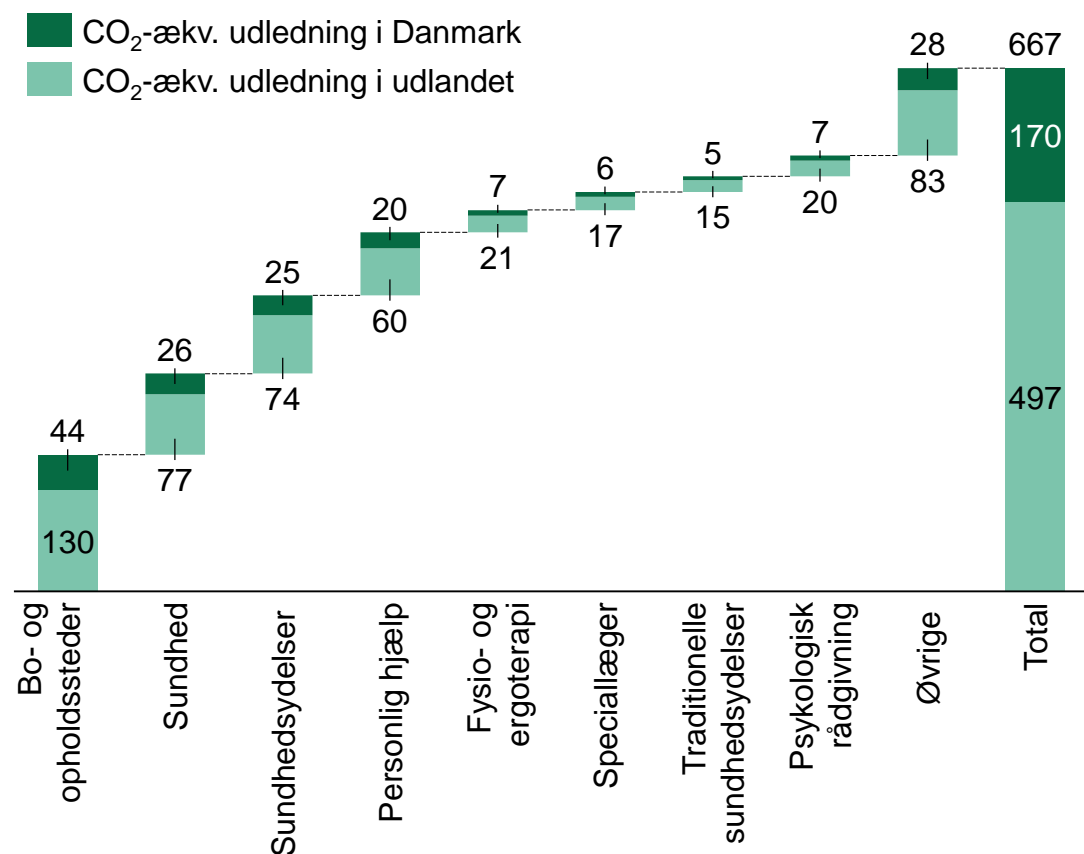

Resultater

- Figur 15 viser fordelingen af CO₂-ækv. udledninger fra indkøbsområdet 'Øvrige tjenesteydelser'. Det gennemsnitlige CO₂-ækv. indhold per indkøbs-krone er for dette indkøbsområde på 34 gram CO₂-ækv./kr. (se side 10).
- Indkøbsområdet dækker de køb af tjenesteydelser, der ikke indgår i indkøbsområderne for 'Byggeri & Anlæg', 'Transport', 'IT produkter og tjenesteydelser' eller 'Sundhedsydelser og sociale foranstaltninger'.
- Knap halvdelen af klimaaftrykket fra dette indkøbsområde stammer fra indkøb fra branchen 'Anden forretningsservice', der bredt dækker over bl.a. rådgivningsydelser fra advokater, arkitekter, management konsulenter, revisorer, rådgivende ingeniører, o.lign. Derudover dækker branchen PR & reklame, tekniske analyser, markedsundersøgelser, rekruttering, vikarservice, samt rengøringservice og vagttjenester.
- Branchen 'Finansiell formidlingstjeneste' dækker bl.a. forsikrings- og pensionsydelser, banktjenester, samt leasingydelser. I sidstnævnte indgår bl.a. regionernes og kommunernes engagement med KommuneLeasing.
- Branchen 'Anden servicevirksomhed' dækker bl.a. industrivask, renserier, frisører, bedemænd og fitness centre.

Indkøbsområdet 'Sundhedsydelse og sociale foranstaltninger' dækker bl.a. over betalinger til bo- og opholdssteder

Figur 16: Fordelingen af CO₂-ækv. udledninger fra Sundhedsydelse og sociale foranstaltninger (2019; 1.000 ton CO₂-ækv.)

Resultater

- Figur 16 viser CO₂-ækv. udledninger fra indkøbsområdet 'Sundhedsydelse og sociale foranstaltninger'. CO₂-ækv. indholdet per indkøbskrone er for dette indkøbsområde på 30 gram CO₂-ækv./kr. (se side 10).
- Indkøbsområdet dækker kun over indkøb fra en enkelt branche; Sundhedsvæsen og sociale foranstaltninger¹⁾. Figur 16 viser derfor i stedet klimetrykket af indkøb, fordelt på de klassificeringer, der er anvendt til at opdele fakturagrundlaget i ensartede typer af indkøb²⁾.
- Da alle indkøb sker fra samme branche, er beregningen af klimaaftrykket af disse varer og tjenesteydelser derfor også baseret på den samme emission per indkøbskrone. Forskelle i de samlede emissioner for hver af klassificeringerne skyldes derfor udelukkende forskelle i hvor store beløb der er blevet klassificeret under hver titel.
- Klassificeringerne 'Bo- og opholdssteder' og 'Personlig hjælp' er primært anvendt i kommunernes fakturagrundlag. Derudover stammer hovedparten af udledningerne under klassificeringen 'Fysio- og ergoterapi' og 'Psykologisk rådgivning', samt lidt over halvdelen af 'Sundhed' fra kommunernes data.
- Resten af udledningerne under klassificeringerne 'Fysio- og ergoterapi', 'Psykologisk rådgivning' og 'Sundhed', samt størstedelen af 'Sundhedsydelse', 'Speciallæger' og 'Traditionelle sundhedsydelse' stammer fra regionernes fakturagrundlag.

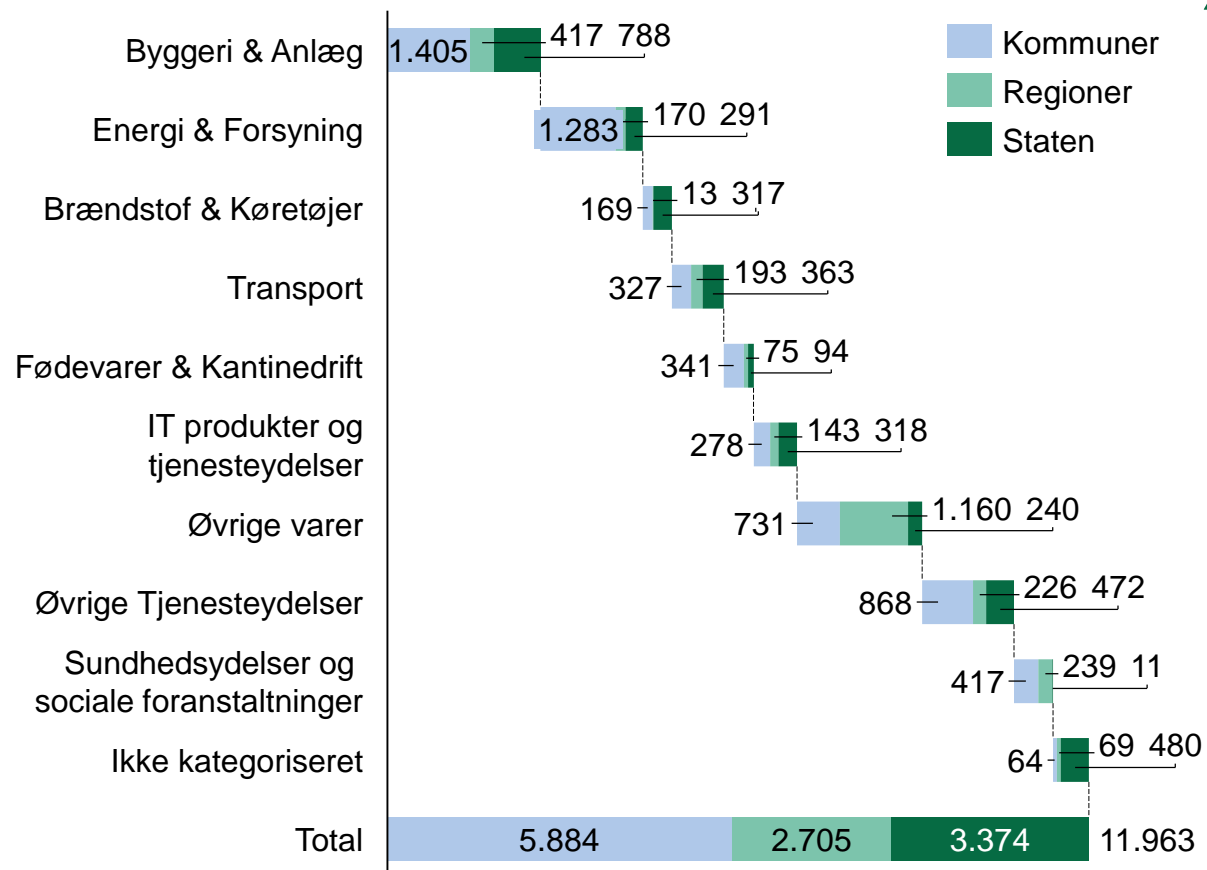
26 1) Udgifter til ambulancekørsel hører i princippet med under denne branche ifølge den danske branchestatistik, men er medregnet under indkøbsområdet 'Transport'.

2) Se bilag 1 for en nærmere beskrivelse af behandlingen af regionernes og kommunernes datagrundlag.

Sektorspecifikke resultater

Opgaveportefølje og indkøbsvolumen er udslagsgivende for sektorernes beregnede klimaaftryk

Figur 17: Klimaaftrykket af statens, regionernes og kommunernes indkøb fordelt på indkøbsområder (2019; 1.000 ton CO₂-ækv.)

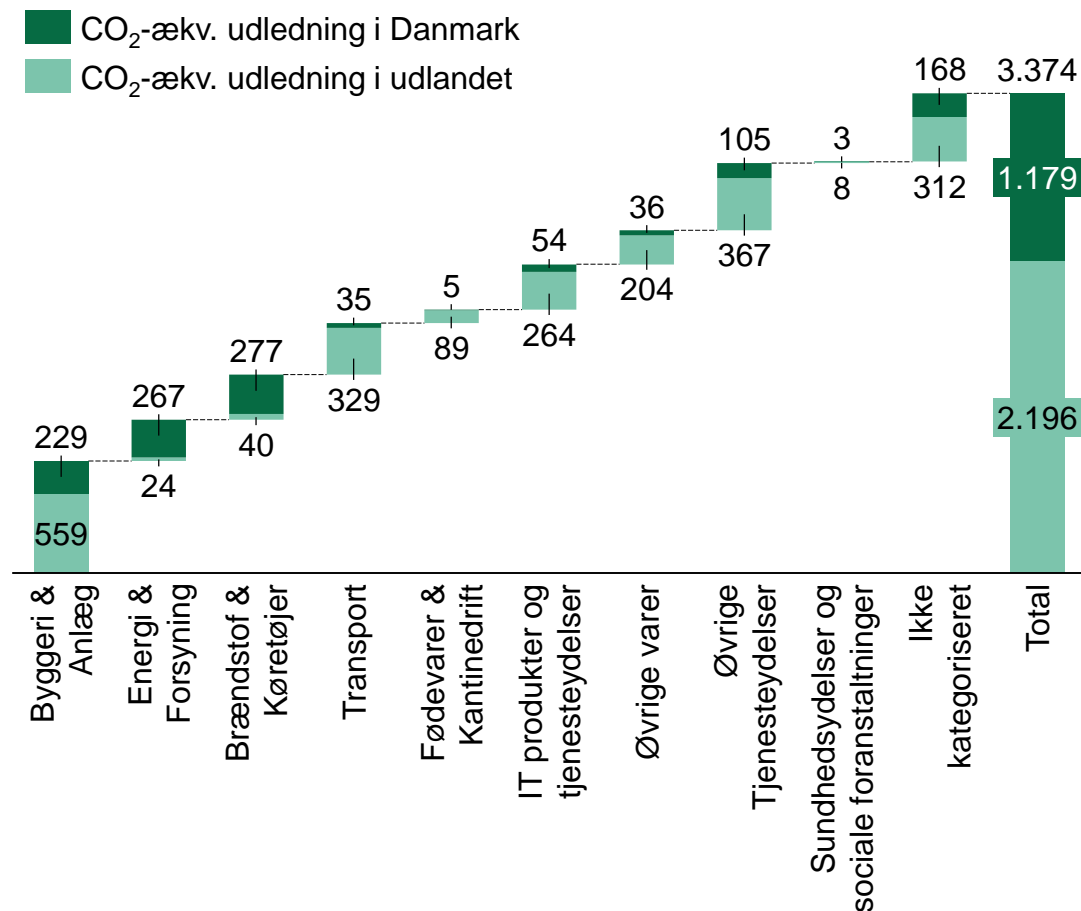

Resultater

- Figur 17 viser fordelingen af klimaaftrykket fra henholdsvis statens, regionernes og kommunernes indkøb på tværs af de 9 indkøbsområder.
- Kommunernes andel af klimaaftrykket svarer til deres andel af det samlede indkøb. Regionerne har en lidt lavere andel af klimaaftrykket end deres forholdsmæssige andel af det samlede indkøb, mens statens andel af klimaaftrykket er højere.
- Staten har en forholdsmæssigt større andel af udledningerne fra indkøbsområderne 'Brændstof & Køretøjer', 'Transport' og 'Øvrige tjenesteydelser'. Dette skyldes bl.a. et stort forbrug af flybrændstof og chartering af cargo-skibe. Derudover er der en forholdsvis større andel af de ikke kategoriserede indkøb, der stammer fra de statslige indkøb.
- Regionerne har en forholdsmæssigt større andel af udledningerne fra indkøbsområdet 'Øvrige varer', der bl.a. dækker hospitalssektorens indkøb fra medico- og lægemiddelbrancherne.
- Kommunerne har en forholdsmæssigt større andel af udledningerne fra indkøbsområderne 'Energi & Forsyning', hvilket skyldes kommunernes store bygningsmasse sammenlignet med de to andre sektorer, og fra 'Sundhedsydelser og sociale foranstaltninger', hvilket bl.a. skyldes kommunernes udgifter til bo- og opholdssteder.

Staten har forholdsmæssigt store udledninger fra indkøbsområderne 'Brændstof & Køretøjer', 'Transport' og 'Øvrige tjenesteydelser'

Figur 18: Klimaaftrykket i Danmark og udlandet af statsligt indkøb (2019; 1.000 ton CO₂-ækv.)

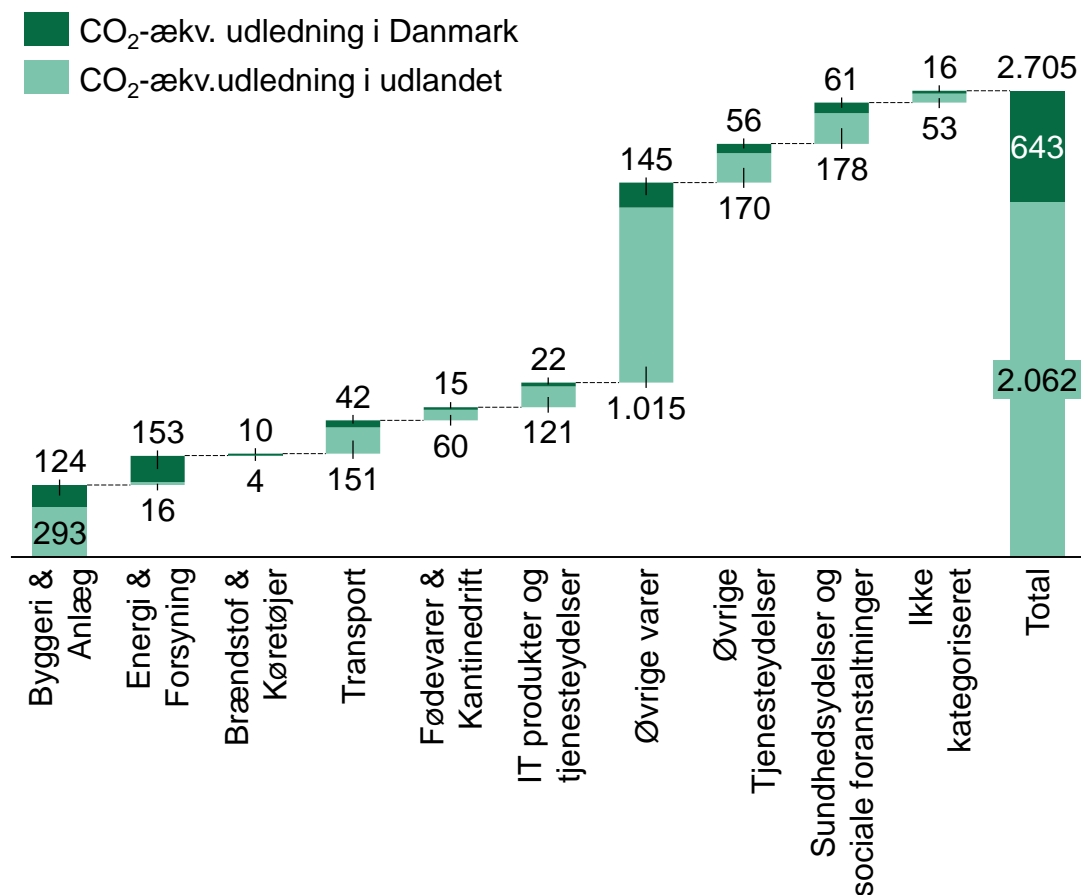

Resultater

- Figur 18 viser fordelingen af klimaaftrykket fra statsligt indkøb mellem Danmark og udlandet. Af det samlede klimaaftryk sker cirka 35 procent af udledningerne i Danmark, mens cirka 65 procent sker i de lande, vi importerer råstoffer, halvfabrikata og færdige varer og tjenesteydelser fra.
- Fakturadata for statsligt indkøb inkluderer selvejesektoren (de selvejende uddannelsesinstitutioner).
- Indkøbsområderne 'Byggeri & Anlæg' samt 'Øvrige tjenesteydelser' udgør både beløbsmæssigt og klimaaftryksmæssigt de største poster.
- Derudover udgør indkøbsområderne 'Energier & Forsyning', 'Brændstof & Køretøjer' og 'Transport' en forholdsmæssig stor andel af klimaaftrykket. For de to sidstnævnte står staten for en forholdsvis større andel af det samlede offentlige indkøb, bl.a. på grund af indkøb af flybrændstof og chartering af cargo-skibe. Selv om dette beløbsmæssigt ikke er særligt tunge poster i det statslige indkøb, gør det høje CO₂-ækv. indhold per indkøbskrone, at indkøb heraf har en forholdsvis tungere vægt i det samlede klimaregnskab.
- Endelig udgør andelen af Ikke kategoriserede indkøb en forholdsvis stor del af de statslige indkøb, hvilket primært skyldes, at der ikke er krav om, at selvejesektoren skal stille deres fakturadata til rådighed¹⁾.

Regionerne har forholdsmæssigt store udledninger fra indkøbsområdet 'Øvrige varer', der bl.a. dækker køb fra medico- og lægemiddelbrancherne

Figur 19: Klimaaftrykket i Danmark og udlandet af regionernes indkøb (2019; 1.000 ton CO₂-ækv.)

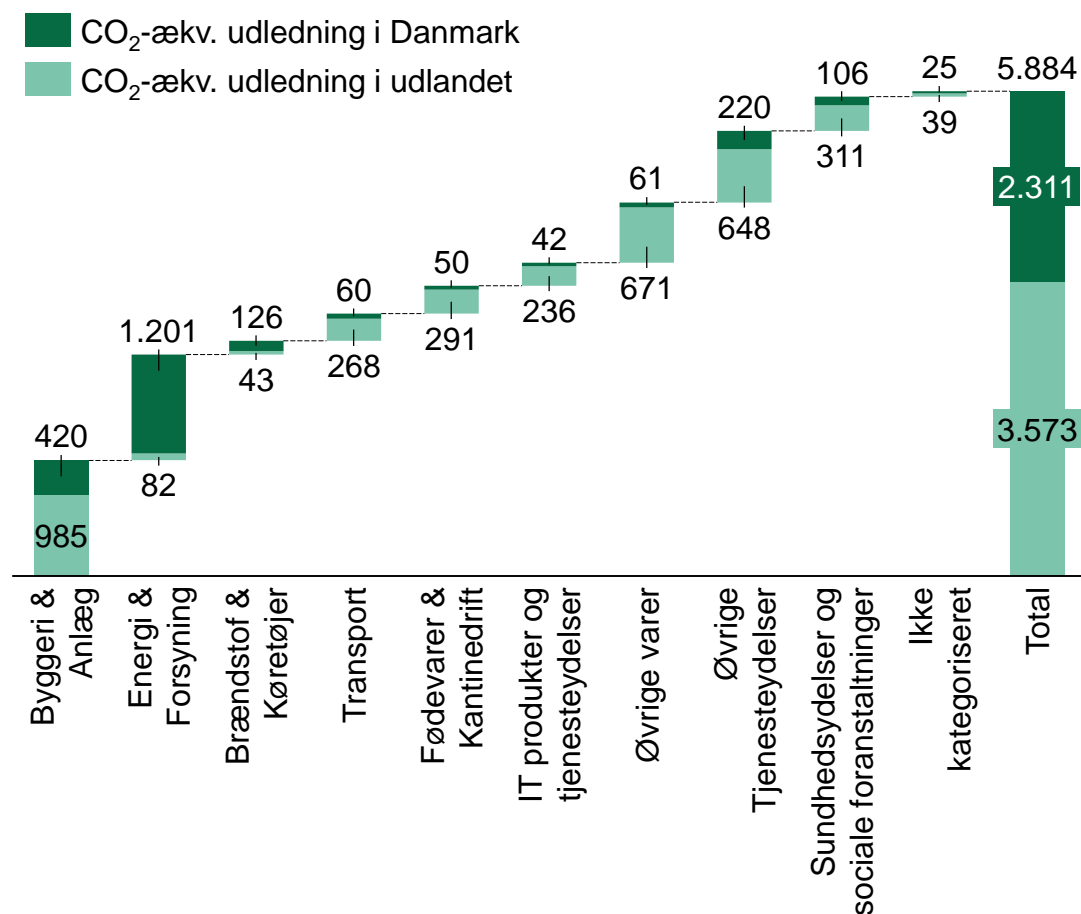
Resultater

- Figur 19 viser fordelingen af klimaaftrykket fra regionernes indkøb mellem Danmark og udlandet. Af det samlede klimaaftryk sker cirka 24 procent af udledningerne i Danmark, mens cirka 76 procent sker i de lande vi importerer råstoffer, halvfabrikata og færdige varer og tjenesteydelser fra.
- I forhold til staten og kommunerne, stammer en væsentlig del af regionernes klimaaftryk fra indkøbsområdet 'Øvrige varer'. Dette indkøbsområde dækker blandt andet over hospitalssektorens indkøb af udstyr fra medicobranschen, samt af lægemidler fra den farmaceutiske industri.

Kommunernes opgaver og indkøbsvolumen giver store udledninger fra 'Energi & Forsyning' og 'Sundhedsydelse og sociale foranstaltninger'

Figur 20: Klimaaftrykket i Danmark og udlandet af kommunernes indkøb (2019; 1.000 ton CO₂-ækv.)

Resultater

- Figur 20 viser fordelingen af klimaaftrykket fra kommunernes indkøb mellem Danmark og udlandet. Af det samlede klimaaftryk sker cirka 39 procent af udledningerne i Danmark, mens cirka 61 procent sker i de lande vi importerer råstoffer, halvfabrikata og færdige varer og tjenesteydelser fra.
- Den samlede udledning pba. det kommunale indkøb skal ses i sammenhæng med, at højere samlet indkøb også som udgangspunkt fører til større klimaaftryk.
- I forhold til staten og regionerne stammer en væsentlig del af kommunernes klimaaftryk fra indkøbsområdet 'Energi & Forsyning'. Dette indkøbsområde dækker primært kommunernes indkøb af el, fjernvarme og naturgas og afspejler dermed kommunernes forholdsmæssigt store bygningsmasse.
- Derudover stammer en stor del af klimaaftrykket fra indkøbsområdet 'Byggeri & Anlæg', hvilket skal ses i sammenhæng med at kommunerne anvender, driver og vedligeholder et stort antal bygninger sammenlignet med stat og regioner.
- I forhold til det samlede indkøbsvolumen, har kommunerne også en forholdsvis stor andel af deres indkøb inden for indkøbsområdet 'Sundhedsydelse og sociale foranstaltninger', hvilket bl.a. skydes udgifterne til bo- og opholdssteder.

Konklusion og perspektiver på videre arbejde

Konklusion

Udledningen af det offentlige indkøb i 2019 er beregnet til 12 mio. ton CO₂-ækv.

I 2019 medførte det offentlige indkøb udledning af 12 mio. ton CO₂-ækv. Det samlede offentlige indkøb dækker over en række varer og tjenesteydelser med en samlet indkøbsvolumen på 184,6 mia. kr. Af den samlede udledning på 12 mio. ton beregnes det, at cirka 7,8 mio. ton blev udledt i udlandet, mens 4,1 mio. ton blev udledt inden for landets grænser.

Det er første gang, at der er lavet en opgørelse af klimaaftrykket af det samlede offentlige indkøb. Det betyder også, at beregningen ikke kan sammenlignes med tendensen fra tidligere år, men derimod peger fremad mod eventuelle genberegninger og fremskrivninger af beregningen.

Fire indkøbsområder står for 67 procent af det samlede klimaaftryk

Ud af det totale klimaaftryk fra området er de fire mest udledende indkøbsområder 'Byggeri & Anlæg', 'Energi & Forsyning', 'Øvrige Varer' og 'Øvrige tjenesteydelser'. Indkøb under disse områder har en stor indkøbsvolumen og et klimaaftryk på cirka 8 mio. ton, hvilket svarer til godt 67 procent af den samlede udledning fra offentlige indkøb.

I indkøbsområdet 'Byggeri & Anlæg' kommer langt størstedelen af udledningen fra entreprenørydelser. Tilsvarende kommer størstedelen af udledningen under indkøbsområdet 'Energi & Forsyning' fra fjernvarme og elektricitet. For 'Øvrige Varer' er den mest udledende branche en gruppe af medicinsk udstyr og kemikalier. Under 'Øvrige Tjenesteydelser' er det en række forskellige rådgivningsydelser, som har den største udledning.

Hvert indkøbsområde dækker således over en flerhed af brancher, som i

varierende grad bidrager til det samlede klimaaftryk fra indkøbsområdet.

Beregningen viser at udledning per indkøbskrone er højest for indkøbsområderne 'Energi & Forsyning' og 'Brændstof & Køretøjer'

Foruden det totale udledningsbillede er et væsentligt forhold, hvor stor udledningen fra et enkelt indkøbsområde er per indkøbskrone. Det betyder også, at jo større udledning per indkøbskrone, desto større effekt af et eventuelt tiltag på området.

Af beregningen fremgår det, at de mest udledende områder er 'Energi & Forsyning' og 'Brændstof & Køretøjer'. 'Energi & Forsyning' udleder 158 gram CO₂-ækv. per indkøbskrone, mens 'Brændstof & Køretøjer' udleder 192 gram CO₂-ækv. per indkøbskrone. Om end 'Brændstof & Køretøjer' ikke er én af de mest udledende indkøbsområder i det totale billede, vejer indkøbsområdet således tungt pr. indkøbskrone.

Udledning i sektorerne: Sektorenes klimaaftryk afspejler dels indkøbsvolumen og dels indholdet i indkøbet

Beregningen viser, at den kommunale sektor udleder 5,9 mio. ton CO₂-ækv., mens staten udleder 3,4 og den regionale sektor 2,7. Under det statslige indgår selvejesektorens indkøb, som udleder omtrent en tredjedel af den samlede udledning fra området. Forskellen mellem sektorerne afspejler dels deres respektive indkøbsvolumen, men også indholdet af det indkøb som de forskellige sektorer foretager. Sammenlignet med kommuner og regioner, er klimaaftrykket større pr. indkøbskrone af det statslige indkøb. Dette skyldes hovedsageligt at staten indkøber relativt mere af de tungere indkøbsområder såsom brændstof.

Perspektiver på videre arbejde (1/2)

Klimaaftryksberegningens potentiale og udfordringer

Med klimaaftryksberegningen for det offentlige indkøb opgøres både det samlede klimaaftryk af det offentlige indkøb og størrelsen af udledningen på sektor- og indkøbsområdeniveau. Klimaaftryksberegningen kan således informere beslutningstagere om, hvilke brancher der i særdeleshed skal rettes fokus mod, hvis man ønsker at reducere klimaaftrykket. Metoden skal dog forfines væsentligt, hvis den skal kunne bruges til at sige noget om en udvikling over tid, og hvilke indsatser, inden for en given branche, der bør prioriteres frem for andre. Fx bør metoden fremadrettet kunne reflektere effekten af, at indkøbet flyttes fra et konventionelt til et grønt produkt, ligesom beregningsgrundlaget bør opdateres, så udledningstallene er tidssvarende. Samtidig er beregningen alene et øjebliksbillede af klimaaftrykket, delvist baseret på udledningstal for 2011 og fakturadata fra 2019.

I det følgende fremgår perspektiver på videre arbejde med afsæt i den første klimaaftryksberegning af offentlige indkøb.

Indsatser på indkøbsområdet betyder ikke nødvendigvis ændringer i det samlede udbud

Det er kompliceret at analysere og evaluere effekter af grønne tiltag. Det skyldes blandt andet, at det offentlige indkøb har en fremskreden placering i værdikæden. Konkret foregår selve indkøbet *efter* produktionen. Det betyder, at en ændring i den offentlige efterspørgsel ikke nødvendigvis medfører tilsvarende ændringer i udbuddet og produktionen. Hvis udbuddet er det samme, fortsætter produktionsdelen

af værdikæden. Det betyder, at en stor del af udledningen fortsætter, selvom efterspørgslen fra det offentlige indkøb ændrer sig. Eksempelvis vil en ændring i den offentlige efterspørgsel på oksekød ikke nødvendigvis betyde, at der produceres mindre oksekød.

Hvorvidt udbuddet og produktionen følger den offentlige efterspørgsel, vil i høj grad være påvirket af, hvor store andele det offentlige har i det specifikke marked, og hvor fleksibel produktionskapaciteten på det enkelte marked er.

Af samme årsag kan omlægninger *tidligere* i værdikæden ligeledes påvirke klimaaftrykket af offentlige indkøb. Klimaaftrykket fra en række brancher vil således - alt andet lige - falde, hvis energiproduktionen omlægges, så vedvarende energi fylder mere i produktionen af el.

Disse forhold har implikationer for muligheden for at påvirke fremskrivningen af klimaaftryksbilledet med tiltag på indkøbsområdet.

Forbedringer i beregningen er en forudsætning for at kunne beregne effekten af konkrete grønne tiltag

Der er behov for udvikling af analysen, hvis det skal være muligt at forudsige og evaluere effekten af grønne tiltag på indkøbsområdet.

Mere præcist skal både beregningsmodellen og datagrundlaget udvikles, så modellen i højere grad kan beregne effekten af grønne tiltag på produktniveau, og så datagrundlaget er detaljeret nok til at kunne lave denne type analyser.

Perspektiver på videre arbejde (2/2)

Allerede aftalte større tiltag, som vil påvirke klimaaftrykket af offentlige indkøb

Allerede på nuværende tidspunkt er der besluttet tiltag, som forventes at påvirke det samlede klimaaftryk af det offentlige indkøb på sigt. Af særlig vigtighed er den igangværende omlægning af elforsyningen. Den betyder, at udledningen fra bl.a. indkøbsområdet 'Energi og Forsyning' vil reduceres frem mod 2028 baseret på Energistyrelsens Basisfremskrivning 2020¹⁾.

Derudover er der taget en række politiske initiativer, som også potentielt kan få betydning. Der kan eksempelvis peges på følgende:

- Indfris samarbejdet med cementproducenten Aalborg Portland vil klimaaftrykket for virksomheden falde med over en fjerdedel fra cirka 2,2 mio. ton til cirka 1,6 mio. ton inden 2030. Fordi Aalborg Portland er en af de største aktører på markedet for cementproduktion, vil tiltaget også påvirke klimaaftrykket af det offentlige indkøb. Konkret vil udledningen fra indkøbsområdet 'Byggeri & Anlæg' reduceres både direkte mht. køb af cement, men i særdeleshed indirekte via. entreprenører, som køber cementen til offentlige bygninger og anlæg²⁾.
- Regionernes ambitioner om at reducere klimaaftrykket fra den regionale sektors el, varme og transportforbrug med 75 procent inden 2030 vil givetvis løbende påvirke klimaaftrykket fra det regionale indkøb³⁾. I udspillet fremhæves bl.a. omlægning af den regionale bilflåde, hvilket vil påvirke sektorens klimaaftryk ift. 'Brændstof & Køretøjer'.

- Lykkes kommunernes ambitioner om at omlægge indkøbsområdet og reducere klimaaftrykket fra sektoren, vil disse initiativer ligeledes løbende påvirke klimaaftrykket fra sektorens indkøb i de kommende år⁴⁾.

Disse tiltag påvirker offentlige indkøbsområder og -sektorer, som står for store udledninger, og vil derfor på sigt reducere det samlede klimaaftryk af offentlige indkøb. Præcist hvor meget tiltagene vil påvirke klimaaftrykket af offentlige indkøb vil afhænge af fra hvem og hvor meget det offentlige indkøber på områderne og i de specifikke sektorer, hvilket vil kræve yderligere analyse og fremskrivning.

1) <https://www.danskenergi.dk/nyheder/ny-basisfremskrivning-allerede-groen-stroem-fra-2028>

2) <https://www.dr.dk/nyheder/politik/danmarks-storste-udleder-skal-skaere-660000-ton-co2>

3) <https://www.altinget.dk/artikel/danske-regioner-overhaler-regeringens-klimamaal-vil-reducere-co2-udledning-med-75-procent-inden-2030>

4) <https://www.kl.dk/media/23572/faelleskommunal-indkoepsstrategi-2020-2024.pdf> & <https://www.kl.dk/media/22644/co2-reduktion-i-kommunerne.pdf>

Bilag

Bilag 1: Datagrundlaget til beregning af klimaaftrykket af offentligt indkøb – Kilder til data (1/4)

Datagrundlaget består af fakturalinjer

Med klimaaftrykket af offentlige indkøb menes CO₂-ækv. udledt som konsekvens af, at en vare eller tjenesteydelse er blevet produceret, transporteret og i sidste ende forbrugt som følge af et indkøb foretaget af den offentlige sektor i Danmark i 2019.

For at kunne beregne klimaaftrykket af offentlige indkøb, er det nødvendigt at forstå i detaljer, hvad det er for varer og tjenesteydelser, det offentlige indkøber, da klimaaftrykket fra produktionen af forskellige typer af varer og tjenesteydelser varierer meget.

Til at analysere det offentlige indkøb er derfor anvendt et så detaljeret datagrundlag som muligt, hvilket er varebeskrivelsen i hver enkelt fakturalinje i de millioner af fakturaer (fakturadata), der bliver sendt til forskellige offentlige myndigheder i løbet af et år. De samlede beløb for enslydende varebeskrivelser er derefter blevet matchet op mod de brancher, der har leveret varen eller tjenesteydelsen.

Kilder til statens fakturadata

Statens indkøb er opgjort som statens og selvejesektorens indkøb hos private leverandører. Beløbene er angivet i løbende priser eksklusiv moms. Kreditnotaer er fratrukket. Data er trukket den 11. juli 2020.

Interne offentlige betalinger er fratrukket det samlede beløb. Disse er identificeret på baggrund af offentlige branchekoder kombineret med udvalgte offentlige CVR-numre.

Fakturagrundlaget for opgørelsen af statens klimaaftryk er indsamlet af

Økonomistyrelsen fra en sammensat database, der indeholder samtlige godkendte fakturaer, som har været igennem statens indkøbs- og fakturahåndteringssystem IndFak, eller et lignende system i de institutioner, der ikke bruger IndFak (Skatteministeriet, Forsvaret, Statens Seruminstitut, Banedanmark og Vejdirektoratet).

Ca. 3 mia.kr af forsvarets indkøb i 2019 indgår af ikke i klimaaftryksberegningen, da Økonomistyrelsen ikke er i besiddelse af disse data. Det drejer sig hovedsageligt om indkøb hos udenlandske leverandører.

Sammenligning mellem fakturadata frem for regnskabsdata

Der findes flere metoder til at opgøre det offentlige indkøb. Økonomistyrelsen har derfor, for at validere den valgte metode, foretaget en sammenligning mellem offentligt indkøb baseret på Nationalregnskabet (cirka 380 mia.kr.) og fakturadata (cirka 185 mia.kr.). Forskellen på opgørelserne, kan primært forklares med posterne; moms, interne betalinger, offentlige virksomheders indkøb, huslejeudgifter samt manglende fakturaer fra Forsvaret, som ikke indgår i baggrunden for beregningerne af klimaaftrykket.

Fakturadata vurderes som den bedste kilde til beregning af klimaaftrykket, da det beriger opgørelsen af indkøbet med et langt højere detaljeringniveau, som er nødvendigt for at kunne identificere den korrekte emissionsfaktor for de konkrete indkøb. Derudover opgøres indkøbet udgiftsbaseret, således emissionsfaktorerne tælles med i det år, hvor indkøbet er foretaget, frem for at blive afskrevet over flere år.

Bilag 1: Datagrundlaget til beregning af klimaaftrykket af offentligt indkøb – Kilder til data (2/4)

Fakturagrundlaget for den del af statens indkøb, der foretages af selvejesektoren, kommer via Økonomistyrelsens adgang til en række selvejende institutioners fakturadata gennem IndFak (Statens Indkøbs & Fakturahåndteringssystem). De selvejende institutioner, som Økonomistyrelsen har fakturadata for, udgør 40 procent af det samlede antal årsværk i sektoren, og for den resterende del er indkøbet estimeret ved at ekstrapolere disse data på baggrund af årsværk. Oplysninger vedrørende årsværk, som er brugt til at lave estimatet, er indhentet fra Finansministeriets ISOLA database¹⁾.

Kilder til kommunernes og regionernes fakturadata

Fakturagrundlaget for kommunernes og regionernes indkøb er leveret af henholdsvis SKI og Danske Regioner.

Kommunernes fakturagrundlag dækker knap 98,75 procent af befolkningen, da 5 mindre kommuner ikke er med i datasamarbejdet med SKI.

Data fra både kommunerne og regionerne er kategoriseret via maskinlæring på UNSPSC-kategorier²⁾ og er leveret fortroligt direkte til NIRAS.

Data for kommunerne er kategoriseret ud fra KMD's hierarki, som bygger oven på UNSPSC-kategorierne og er særligt tilpasset kommunerne. Data er detaljeret ned til niveau 4 i KMD's hierarki, hvilket giver 510 forskellige vare- og tjenesteydelsesgrupperinger.

Regionernes data dækker alle 5 regioner samlet, og er detaljeret ned til UNSPSC niveau 4, hvilket giver cirka 7.500 forskellige vare- og

tjenesteydelsesbeskrivelser.

Huslejudgifter medtages ikke i klimaaftryksanalysen

Huslejudgifter betegnes i denne klimaaftryksanalyse ikke som indkøb, og er derfor ikke medtaget. Dog er drift og vedligeholdelsesudgifter for bygningerne medtaget.

Supplerende rejsedata

Data for statens rejseudgifter er suppleret med oplysninger fra statens rejsebureau, CWT, samt i tillæg en optælling af personlige udlæg for flybilletter i det fællesstatslige afregningssystem RejsUd. Dertil er lagt betalinger for rejsekort og enkeltbilletter hos DSB, som er afgrænset ud fra DSBs faktureringer til de respektive statslige virksomheder.

Idet nogle statslige institutioner anvender andre systemer end RejsUd til afregning af rejser, indeholder tallene ikke personlige udlæg for hele staten³⁾. Omfanget af udlæg i disse institutioner kendes ikke. Opgørelserne af rejser skal ses som minimumsestimater på det egentlige forbrug på området. Det vurderes dog, at det er en relativt lille andel, som mangler og derfor ikke påvirker de endelige resultater betydeligt.

Tilsvarende indeholder kommunernes og regionernes data ikke indkøb, som ansatte selv har foretaget og fået godtgjort som personlige udlæg, ligesom befordringsgodtgørelse heller ikke indgår i beregningsgrundlaget.

38 1) ISOLA er en samling af talgrundlag til tværstatslige løn- og personalestatistikker
2) FN's standard produkt- og servicekode taksonomi for produkter og tjenester til brug i e-handel; UNSPSC (United Nations Standard Product and Services Code)
3) Mangler for Forsvarsministeriet, Skatteministeriet, SSI, Banedanmark og Vejdirektoratet

Bilag 1: Datagrundlaget til beregning af klimaaftrykket af offentligt indkøb – Behandling af data (3/4)

Statens indkøbskategorier

Statens indkøb er som udgangspunkt konteret under én af 81 mulige indkøbskategorier, som derfor er anvendt til på aggregeret niveau at matche det samlede indkøbsvolumen i hver indkøbskategori op mod de brancher, der leverer de varer og tjenesteydelser de 81 indkøbskategorier hver især dækker. Ministerierne registrerer manuelt deres indkøb på indkøbskategorierne, og registreringerne er dermed behæftet med en vis usikkerhed. Økonomistyrelsen har valideret kategoriseringen for de største beløb.

Det har været nødvendigt manuelt at efterbehandle tre af statens indkøbskategorier, da disse ikke kunne matches direkte til brancher: 'Institutions-specifikke varer/tjenesteydelser' samt fakturaer med "Ukendt" indkøbskategori. Større fakturaer herunder er gennemgået på varelinjeniveau og/eller leverandørniveau, og er efterfølgende blevet manuelt indplaceret under en branche, f.eks. baseret på leverandørens branchekode i CVR-registret. Den manuelle behandling svækker dog metodens replicérbarhed.

Regionernes og kommunernes UNSPSC-koder

Regionernes og kommunernes fakturaer er blevet maskinelt behandlet ved hjælp af tekstgenkendelse og maskinlæring. Hver fakturalinje er herved blevet klassificeret på UNSPSC. Herved er enslydende fakturalinjer blevet grupperet, og efterfølgende aggregeret på et mindre antal produkt og serviceområder. Kommunernes data er herefter aggregeret ud fra KMD's vare- og tjenesteydelseshierarki, som er særligt tilpasset kommunerne.

Disse er endelig hver især matchet op mod en leverende branche på samme måde som statens indkøbs-kategorier.

Der skal tages forbehold for, at eftersom kategoriseringen er foretaget af en maskine, kan der være fejl.

Kategorisering og ekstrapolering af selvejesektorens fakturadata

Institutionerne i selvejesektoren er ikke forpligtede til at kategorisere deres indkøb på indkøbskategorier, som det er tilfældet i staten. De tilgængelige data indeholder imidlertid oplysninger om leverandør, og hvor det har været muligt, er de selvejende institutioners indkøb hos en given leverandør tildelt indkøbskategorier ud fra, hvilke indkøbskategorier statslige institutioner har tildelt indkøb hos samme leverandør: Er statslige institutioners indkøb hos leverandør A eksempelvis konteret hhv. 20 procent på indkøbskategori "Rengøringsydelser" og 80 procent på indkøbskategori "Vask og leje af tekstil", vil de selvejende institutioners indkøb hos leverandør A konteres med samme fordeling mellem kategorierne. Dette er ud fra en antagelse om, at de selvejende institutioners indkøb hos en given leverandør generelt ligner statslige institutioners indkøb hos samme leverandør.

Ekstrapolering af kommunernes fakturadata

De samlede beløb for kommunernes indkøbsdata er blevet ekstrapoleret med 3 procent, for at kompensere for at ikke alle kommuner leverer fakturadata, samt for at analyser viser at cirka 15 procent af fakturadata for december 2019, samt en mindre andel for november, ikke er fremsendt til SKI på tidspunktet for kategoriseringen.

Bilag 1: Datagrundlaget til beregning af klimaaftrykket af offentligt indkøb – Behandling af data (4/4)

Ikke kategoriseret indkøbsdata

Der er dog en vis andel af både statens og selvejesektorens datagrundlag der selv efter manuel inspektion af fakturalinje- eller konteringsstøtten ikke har kunnet matches op mod en leverende branche, og disse resterende beløb er medtaget i beregningen under 'Ikke kategoriseret'.

Tilsvarende er der et stort antal fakturaer i både regionernes og kommunernes fakturagrundlag, hvor varebeskrivelserne har været så mangelfulde, at de ikke har kunnet klassificeres i UNSPSC-kategoritræet, eller de er blevet klassificeret med en UNSPSC-tekst, der er så tvetydig at beløbet ikke umiddelbart kan matches op mod en branche i den danske branchestatistik

Endelig resterer en række mindre beløb, der ikke er blevet matchet op mod en leverende branche, og som derfor også medtages under Ikke kategoriseret.

Samlet set er der for staten og selvejesektoren 6,4 mia. kr. som ikke er kategoriseret, heraf 5,35 mia. kr. for selvejesektoren og 1,05 mia. kr. for staten.

For regionerne drejer det sig om 1,15 mia. kr. Heraf er 750 mio. kr. markeret som "Ingen match" i datagrundlaget. Derudover udestår der pga. ressourcemangel forårsaget af COVID-19 situationen i Danmark, stadig afklaring om et enkelt større beløb på 364 mio. vedrørende "Forsyning". Endelig er der ikke foretaget et match op mod brancher af 786 linjer med mindre beløb, der samlet summer til knap 36 mio. kr.

For kommunerne er 1,0 mia. kr. ikke kategoriseret. Heraf skyldes de 783 mio. kr. at kategorien blot er angivet som 'Engroshandel', 'Detailhandel' eller 'Diverse varekøb', hvilket ikke giver mulighed for at identificere det underliggende produkt, der er faktureret for. Derudover er fakturaer for 238 mio. kr. helt uden klassificering.

Udeladte beløb

Beløb der i datagrundlaget har været klassificeret som tilskud, mellemkommunal betaling, husleje, skatter, afgifter, gebyrer, fradrag og tillæg er alle beløb, som ikke anses som indkøb, og er derfor trukket ud af klimaaftryksberegningen.

Behandling af negative indkøbsdata

Regionernes fakturadata indeholder en række negative beløb, svarende til -2,9 mia. kr. Heraf stammer 2,1 mia. kr. fra modregning af á conto betalinger i forbindelse med den endelige fakturering for byggeri- og anlægsydelse, og beløbet er derfor modregnet i det samlede indkøb fra bygge- og anlægsbranchen. Derudover er et beløb på -150 mio. kr. for redningstjenester modregnes i ambulancetjenester, -15 mio. kr. er modregnet i de øvrige porto og fragtomkostninger, og -9 mio. kr. er modregnet i det øvrige tøj køb. Øvrige negative beløb, herunder 643 mio. kr. markeret som rabatter, modregnes ikke i beregningen af klimaaftrykket

Kommunernes data indeholder negative beløb for i alt -234 mio. kr., hvoraf de 232 mio. er markeret som "Frdrag, tillæg & gebyrer" og derfor ikke medtages i beregningen.

Bilag 2: Beregningsmodellen bygger på en branchebaseret værdikædeanalyse, som går helt tilbage til råstofudvindingen

Beregningsmodellen tager udgangspunkt i en branchebaseret værdikædeanalyse

Beregningsmodellen tager udgangspunkt i, at alle indkøb, offentlige såvel som private, bliver købt fra en specifik branche i den samlede danske økonomi. En branche kan dog aldrig producere og levere en vare eller tjenesteydelse i isolation, men er afhængig af varer eller tjenesteydelser fra andre brancher. Heraf er en del måske er importeret fra brancher i udlandet. Disse brancher vil igen være afhængige af en række andre inden- og udenlandske brancher, og så fremdeles indtil man har fulgt en vare eller tjenesteydelse hele vejen tilbage gennem værdikæden til råstofforbruget.

Multi-Regionale Input-Output-tabeller (MRIO) er statistiske tabeller over branchers produktion, energiforbrug, værditilvækst, arealanvendelse, mv. De beskriver også den samhandel der er i, og mellem, de forskellige brancher - både nationalt og internationalt, og både i beløb og i mængder. Derved kan en branches produktion (Output), spores tilbage til, hvilke andre brancher der har leveret varer og tjenesteydelser (Input), for at den givne branche kunne producere de varer og tjenesteydelser, den selv leverer.

Beregningsmodellen EXIOBASE omsætter MRIO-tabellerne til en branchespecifik mængde emission per indkøbskrone

Kernen i beregningsmodellen for offentlige klimaaftryk er EE-MRIO-tabellen EXIOBASE. EE – Environmentally Extended – betyder at MRIO-tabellerne er beriget med en lang række forskellige miljødata, bl.a. om tungmetaller, partikelemissioner og udledninger af CO₂ og CO₂-ækvivalenter. Herved kan man også beregne, hvad klimaaftrykket har været undervejs gennem en

vare eller tjenesteydelses vej gennem værdikæden. Klimaaftrykket kan således også opdeles i, hvor stort et aftryk der blev afsat undervejs i den del af værdikæden, der var i Danmark, og hvor stort et aftryk der blev afsat i udlandet.

Hvordan opgøres en branches udledninger?

De samlede emissioner fra en branche kan derved opgøres som summen af branchens egne emissioner, plus dens værdi- eller mængdeforholdsmæssige træk på andre brancher og deres emissioner. Holder man dette op mod branchens samlede værdimæssige output, giver dette et tal for, hvilke emissioner, målt som emissioner per krone, der vil være indeholdt i de varer og tjenesteydelser branchen leverer. Dette tal vil variere fra branche til branche.

Hvor stor en del af klimaaftrykket skyldes det offentlige indkøb?

Når den offentlige sektor i Danmark køber en vis andel af en branches samlede produktion, er princippet i beregningsmodellen derfor, at det offentlige derved aftager en tilsvarende andel af branchens samlede emissioner.

Helt konkret beregnes klimaaftrykket derfor ved, at fakturabeløb for leverancer fra en given branche, ganges op med de emissioner per indkøbskrone, som beregningerne i EXIOBASE viser, at den pågældende branche forårsager.

Bilag 3: Koblingen mellem klimaaftrykket af offentligt indkøb og 70-procentsmålsætning

Klimaaftryksberegningen baserer sig på en forbrugsbaseret tilgang

Opgørelsen af klimaaftrykket af offentlige indkøb er baseret på en forbrugsbaseret tilgang. Det vil sige, at udledning af CO₂-ækv. opgøres på det tidspunkt varen eller tjenesteydelsen bliver forbrugt, i stedet for på det tidspunkt, hvor den oprindeligt blev produceret. Tilsvarende bliver udledningen også medregnet i det land, hvor varen eller tjenesteydelsen bliver forbrugt, i stedet for i det land, hvor den oprindeligt blev produceret. Denne tilgang er nødvendig for at kunne beregne klimaaftrykket af netop indkøb.

70-procentsmålsætningen baserer sig på en produktionsbaseret tilgang

70-procentsmålsætningen tager udgangspunkt i FN's opgørelsesprincipper, der er en produktionsbaseret tilgang. Her opgøres udledning af CO₂-ækv. baseret efter, hvor og hvornår varen eller tjenesteydelsen er produceret, uanset hvor, hvornår og af hvem den i sidste ende bliver forbrugt.

Forskellen på produktionsbaseret og forbrugsbaseret tilgang

Fordi der er forskel på, hvad der produceres og forbruges i Danmark, kan beregningen af klimaaftrykket af offentlige indkøb og 70-procentsmålsætningen ikke direkte sammenlignes. Konkret skyldes det, at en del af det beregnede aftryk i klimaaftryksberegningen, ikke indgår i 70-procentsmålsætningen, og tilsvarende at en del af det indregnede i 70-procentsmålsætningen ikke indgår i nærværende klimaaftryksberegning.

På trods af forskellene i opgørelsesmetoderne, er der dog sammenhænge mellem opgørelserne, og deraf muligheden for at sammenligne resultaterne i en udstrækning.

Klimaaftrykket fra indkøb af el, varme og brændstoffer

For den del af klimaaftrykket, der stammer fra forbruget af el, fjernvarme, naturgas og brændstoffer, er der ikke nævneværdig geografisk eller tidsmæssig forskydning mellem produktionssted og -tidspunkt og forbrugssted og -tidspunkt.

Klimaaftrykket herfra kan derfor direkte sammenholdes med 70-procentsmålsætningen og vil være en delmængde heraf. Det offentliges forbrug af brændstoffer, og udledningerne herfra, vil entydigt kunne henføres til den danske produktion, og en reduktion i det offentlige forbrug vil kunne aflæses i det nationale regnskab. Ligeledes vil hovedparten af det offentliges el og fjernvarmebehov være dansk produceret, og udledninger herfra vil tælle med i det nationale klimaregnskab.

Sammenligning af det danske klimaaftryk og 70-procentsmålsætningen

De øvrige varer og tjenesteydelser, som det sammensatte offentlige indkøb består i, stammer i varierende grad fra udlandet. Der er derfor i denne analyse beregnet, hvor stor en del af de samlede emissioner, der er udledt i Danmark. Denne del af klimaaftrykket af offentligt indkøb kan sammenholdes med 70-procentsmålsætningen.

Bilag 4: Metode til beregning af klimaaftryk af el-, varme- og brændstofforbrug

Beregning af klimaaftrykket fra brændstof

Statens, regionernes og kommunernes forbrug af brændstoffer er omregnet fra forbrug opgjort i beløb baseret på fakturadata, til forbrugsmængder i liter ud fra en gennemsnitlig literpris.

Literpriser for henholdsvis benzin, diesel, fyringsolie, samt marinegasolie er baseret på SKIs vindende tilbudspriser på aftalen 50.85 Brændstof og fyringsolie. Literpris for flybrændstof er baseret på indhentning af markedspriser i forbindelse med udarbejdelsen af rapporten "Sustainable jet fuel for aviation", udarbejdet af Wormslev, et.al., for Nordisk Råd. Forbrug af øvrige brændstoffer som f.eks. træpiller er omregnet baseret på gennemsnitlige priser i markedet.

Klimaaftrykket fra brændstofforbrug er ikke beregnet på basis af brancheemissionskoefficienter fra EXIOBASE, men er udregnet baseret på emissionskoefficienter for de specifikke brændstoftyper der indkøbes. Emissionskoefficienterne er indhentet fra DEFRA-databasen, som også tager hensyn for opstrømsudledninger fra udvinding, raffinering og transport af brændstofferne, hvilket udgør cirka 15-20 procent af det samlede klimaaftryk.

Beregning af klimaaftrykker fra elektricitet, varme og naturgas

For staten er klimaaftrykket fra el, varme og naturgas er beregnet på basis af forbrugsdata for 2018 fra OEF-databasen over bygninger som staten, inkl. selvejende institutioner, benytter, ejer og lejer. Disse forbrug er

fremskrevet til 2019 baseret på den historiske trend, og derefter valideret op mod de samlede fakturerede beløb i 2019. Forbrugsmængder er efterfølgende omregnet til emissioner baseret på emissionskoefficienter for 2019 fra Energinet og Energistyrelsen.

Klimaaftrykket af regionernes forbrug af elektricitet, fjernvarme og naturgas i 2019 er baseret på forbrugsdata fra 2018, som er indsamlet som del af projektet "Fælles regional baseline for regionernes klimaaftryk, 2018", udført af NIRAS for Danske Regioner i foråret 2020. Disse forbrugsdata er ligeledes valideret op mod de samlede faktureringer, og efterfølgende omregnet til CO₂-ækv. Emissionsfaktorer for elektricitet og fjernvarme baseres på 2019 data fra Energinet og Energistyrelsen.

For kommunerne har det ikke været muligt at finde en kilde til opgørelse af det samlede energiforbrug, og klimaaftrykket er derfor omregnet direkte fra fakturadata baseret på det pris-mængdeforhold, som er gældende i regionerne, hvor der foreligger et meget detaljeret datagrundlag for energiforbruget.

Klimaaftrykket fra fjernvarme er beregnet ved brug af en emissionsfaktor baseret på landsgennemsnittet for fjernvarme. For regionerne og kommunerne vurderes dette at være retvisende. Statens forbrug er derimod ikke jævnt fordelt på tværs af fjernvarmeselskaber, men leveres fortrinsvis fra HOFOR, hvis emissioner ligger under landsgennemsnittet. Derfor kan statens klimaaftryk fra fjernvarme være overestimeret.

Bilag 5: EXIOBASE

EXIOBASE version

Til beregningen af klimaaftrykket af offentligt indkøb er anvendt EXIOBASE v. 3.3.16b2, beregnet efter metoden "Stepwise 2006 V1.07 / Europe95 person / EUR excl. biogenic C". Beregningen inkluderer Capital Goods og indirect Land Use Change (iLUC).

Der er til beregningen udarbejdet et specialudtræk, der har muliggjort opgørelse af de samlede udledninger i henholdsvis det danske bidrag, og bidraget fra resten af verden. Dette udtræk er lavet den 10. august 2020.

Emissionskoefficienter for energisektoren

De statistiske data i MRIO-tabellerne i EXIOBASE er i den nuværende version fra 2011. Dette har stor betydning for hvilke emissionskoefficienter en branches energiforbrug indgår med i beregningerne.

Da energisystemet specielt i Danmark har gennemgået en større transformation siden 2011, er der søgt at kompensere for at denne udvikling ikke afspejles i EXIOBASE 2011, ved at anvende en marginalbetragtning for energiforbruget i stedet for en gennemsnitsbetragtning.

I praksis betyder dette, at der f.eks. for en branches elforbrug ikke indregnes emissioner baseret på det gennemsnitlige el-mix i 2011 (knap ½ kg CO₂/kWh), men baseret på hvad emissionen ville være, hvis der skulle produceres én kWh mere (hvilket i 2011 ville være hovedsageligt vindmøllestrøm med cirka 50 gram CO₂/kWh).

Opsplittede EXIOBASE-kategorier

To brancher i den danske branchestatistik dækker aktiviteter, der i materialet rapporteres hver for sig under forskellige indkøbsområder.

Det drejer sig om branchen Hotel- og restaurationsvirksomhed, som er opdelt i henholdsvis "Hotel" og "Restauration". Her er fakturabeløb for hotel- og conferenceophold medtaget under indkøbskategorien "Øvrige

tjenesteydelser", mens fakturabeløb for restaurationsbesøg og anden forplejning er medtaget under indkøbskategorien "Fødevarer & Kantinedrift". For sidstnævnte er branchen dog i materialet kaldt "Kantinedrift, mv." da fakturaer for kantinedrift udgør de største beløbsposter i datamaterialet.

Derudover er det branchen "Post og telekommunikation", som derfor er opdelt i henholdsvis "Post-tjenester" og "Telekommunikation". Her er post-tjenester og kurérservice medtaget under indkøbskategorien "Øvrige tjenesteydelser", mens tele-, mobil- og satellitkommunikation er medtaget under indkøbskategorien "IT produkter og tjenesteydelser".

Hvor indkøbskategorien (for statens data) eller UNSPSC-teksten (for regionernes og kommunernes data) ikke har muliggjort en entydig allokering af beløbet til den ene af disse underopdelinger, er der foretaget en 50/50 fordeling af beløbet.

Håndtering af emissioner fra affaldshåndtering

EXIOBASE indeholder kun emissionskoefficienter for håndtering af specifikke affaldstyper, mens det i fakturagrundlaget ikke er specificeret hvilke affaldstyper eller hvilke mængder der bortskaffes.

Der er derfor konstrueret en "kurv" af forskellige typer af affaldshåndtering og deres respektive klimaaftryk, baseret på en gennemsnitlig sammensætning af restaffald opgjort af Miljøstyrelsen. Den gennemsnitlige emission per indkøbskrone for denne "kurv" er derefter anvendt til beregningen af emissioner fra affaldshåndtering. Samme emissionsfaktor for forbrænding af restaffald er også anvendt til Erhvervsstyrelsens CO₂-beregner.

Bilag 6: Liste over indkøbsområder, branchekoder og EXIOBASE-kategorier (1/3)

Indkøbsområde	EXIOBASE kategori	Dansk branchestatistik	Anvendt navn i denne rapport
Byggeri & Anlæg	Products of forestry, logging and related services (02)	02 Skovbrug mv.	Produkter fra skovbrug
	Stone	14.1 Brydning af sten mv.	Brydning af sten mv.
	Sand and clay	14.2 Grus-, sand- og lergravning	Grus-, sand- og lergravning
	P- and other fertiliser	24.15 Fremstilling af kunstgødning mv.	Kunstgødning mv.
	Cement, lime and plaster	26.5 Fremstilling af cement, kalk og gips	Cement, kalk og gips
	Ceramic goods	26.3 Fremstilling af fliser og kakler	Fliser og andre keramiske varer
	Other non-metallic mineral products	26.82 Asfalt-, tagpap- og stenuldsfabrikker mv.	Asfalt-, tagpap- og stenuldsfabrikker mv.
	Basic iron and steel and of ferro-alloys and first products thereof	27.1 Jern- og stålværker	Jern- og stålprodukter
	Aluminium and aluminium products	27.42 Fremstilling og første bearbejdning af aluminium 27.45 Fremstilling og første bearbejdning af andre ikke-jernholdige metaller	Aluminium og aluminiumsprodukter Produkter af ikke jernholdige metaller
	Other non-ferrous metal products	45 Bygge- og anlægsvirksomhed	Bygge- og anlægsbranchen
Energi & Forsyning	Construction work (45)	10 Kulminer, brunkulslejer og tørvegrave	Kulminer, brunkulslejer og tørvegrave
	Coal, lignite and peat	40.1 Elforsyning	Distribution og handel med EI
	Distribution and trade services of electricity	40.2 Gasforsyning	Fremstillede gasser
	Biogas an other gases nec.	40.2 Gasforsyning	Distribution af gasbrændsler (med ledningsbaseret forsyningssystem samt lagerfaciliteter)
	Distribution services of gaseous fuels through mains	40.3 Varmeforsyning	Varmeforsyning
	Steam and hot water supply services	41 Vandforsyning	Vandforsyning
	Collected and purified water, distribution services of water (41)	90 Kloakvæsen, renovationsvæsen, renholdelse mv.	Spildevandsbehandling
	Other waste for treatment: waste water treatment	Ikke beregnet vedhjælp af EXIOBASE	Elektricitet Naturgas Fjernvarme Træpiller Fyringsolie
	Ikke beregnet vedhjælp af EXIOBASE	Ikke sammenholdt med danske brancher	Fremstilling af raffinerede mineralolieprodukter
	Brændstof & Køretøjer	Refined Petroleum	34 Fremstilling af biler mv.
Motor vehicles, trailers and semi-trailers (34)		35 Fremstilling af andre transportmidler	Andet transportudstyr
Other transport equipment (35)		50 Handel med biler mv., reparation og vedligeholdelse heraf samt servicestationer	Reparation og vedligehold af motorkøretøjer
Sale, maintenance, repair of motor vehicles, motor vehicles parts, motorcycles, motor cycles parts and accessories		Ikke beregnet vedhjælp af EXIOBASE	Diesel Benzin Jetfuel Marinegasolie
Ikke beregnet vedhjælp af EXIOBASE		Ikke sammenholdt med danske brancher	Ikke kategoriserede brændstoffer
Ikke beregnet vedhjælp af EXIOBASE		Ikke sammenholdt med danske brancher	

Bilag 6: Liste over indkøbsområder, branchekoder og EXIOBASE-kategorier (2/3)

Indkøbsområde	EXIOBASE kategori	Dansk branchestatistik	Anvendt navn i denne rapport
Transport	Railway transportation services	60.1 Jernbaner	Jernbanetransport
	Other land transportation services	60.2 Anden landtransport	Anden landtransport
	Sea and coastal water transportation services	61.1 Sø- og kysttransport	Søfart
	Air transport services (62)	62 Lufttransport	Flytransport
	Supporting and auxiliary transport services; travel agency services (63)	63 Hjælpevirksomhed i forbindelse med transport; rejsebureauvirksomhed og transportformidling	Hjælpetjenester til transport; rejsebureautjenester
	Ikke beregnet ved hjælp af EXIOBASE	Ikke sammenholdt med danske brancher	Ambulancetjenester
Fødevarer & Kantinedrift	Cereal grains nec	01.11 Agerbrug	Kornprodukter
	Vegetables, fruit, nuts	01.12 Gartnerier og planteskoler og 01.13 Dyrkning af frugt og bær	Grøntsager, frugt og bær
	Animal products nec	01.25 Anden husdyravl	Anden husdyravl
	Fish and other fishing products; services incidental of fishing (05)	05 Fiskeri mv.	Fiskeri og fiskeriprodukter
	Products of meat cattle	15.1 Slagtning, forarbejdning og konservering af kød og kødprodukter	Oksekød
	Products of meat pigs	15.1 Slagtning, forarbejdning og konservering af kød og kødprodukter	Svinekød
	Products of meat poultry	15.12 Fjerkræslagterier	Fjerkræ
	Meat products nec	15.1 Slagtning, forarbejdning og konservering af kød og kødprodukter	Andre kødprodukter
	products of Vegetable oils and fats	15.4 Fremstilling af vegetabiliske og animalske olier samt fedtstoffer	Vegetabiliske og animalske olier samt fedtstoffer
	Dairy products	15.5 Fremstilling af mejeriprodukter	Mejeriprodukter
	Food products nec	15 Fremstilling af næringsmidler og drikkevarer	Øvrige fødevarer
	Beverages	15.9 Fremstilling af drikkevarer	Drikkevarer
	Fish products	15.2 Forarbejdning og konservering af fisk og fiskeprodukter	Fisk
IT produkter og tjenesteydelser	Hotel and restaurant services (55) (Kantine)	Hotel- og restaurationsvirksomhed	Kantinedrift
	Office machinery and computers (30)	30 Fremstilling af kontormaskiner og edb-udstyr	Kontormaskiner og edb-udstyr
	Electrical machinery and apparatus n.e.c. (31)	31 Fremstilling af andre elektriske maskiner og apparater	Elektriske maskiner og apparater
	Radio, television and communication equipment and apparatus (32)	32 Fremstilling af telemateriel	Radio-, fjernsyns- og kommunikationsudstyr og apparater
	Post and telecommunication services (64) (telekommunikation)	64 Post og telekommunikation	Telekommunikation
Øvrige varer	Computer and related services (72)	72 Databehandlingsvirksomhed	Databehandlingstjenester
	Chemical and fertilizer minerals, salt and other mining and quarrying products n.e.c.	14.3 Udvinning af mineraler til fremstilling af kemiske produkter og gødningsstoffer, 14.4 Saltudvinning og 14.5 Anden råstofudvinning i øvrigt	Kemiske mineraler og gødningsmineraler, salt og andre minedrift og stenbrudsprodukter i.a.n.
	Tobacco products (16)	16 Tobaksfabrikker	Tobaksprodukter
	Textiles (17)	17 Tekstilindustri	Tekstiller
	Wearing apparel; furs (18)	18 Beklædningsindustri	Beklædning
Leather and leather products (19)	19 Læderindustri	Læderprodukter	

Bilag 6: Liste over indkøbsområder, branchekoder og EXIOBASE-kategorier (3/3)

Indkøbsområde	EXIOBASE kategori	Dansk branchestatistik	Anvendt navn i denne rapport
	Wood and products of wood and cork (except furniture); articles of straw and plaiting materials (20)	20 Træindustri	Træ og produkter af træ og kork
	Paper and paper products	21 Papirindustri	Papir og papirprodukter
	Printed matter and recorded media (22)	22 Grafisk industri	Tryksager og indspillede medier
	Plastics, basic	25 Gummi- og plastindustri	Fremstilling af basisplast
	Chemicals nec; additives and biofuels	24 Kemisk industri	Kemikalier
	Rubber and plastic products (25)	25 Gummi- og plastindustri	Produkter fra Gummi- og plastindustri
	Glass and glass products	26.1 Fremstilling af glas og glasprodukter	Glas og glasprodukter
	Fabricated metal products, except machinery and equipment (28)	28 Jern- og metalvareindustri	Fremstillede metalprodukter
	Machinery and equipment n.e.c. (29)	29 Maskinindustri	Maskiner og udstyr
	Medical, precision and optical instruments, watches and clocks (33)	33 Fremstilling af medicinsk udstyr, instrumenter, ure mv.	Udstyr, instrumenter, ure mv.
Øvrige Tjenesteydelser	Hotel and restaurant services (55) (hotel)	Hotel- og restaurationsvirksomhed	Hotel
	Post and telecommunication services (64) (Post-tjenester)	64 Post og telekommunikation	Post-tjenester
	Financial intermediation services, except insurance and pension funding services (65)	65 Pengeinstitutter og finansieringsvirksomhed	Finansiell formidlingstjeneste
	Insurance and pension funding services, except compulsory social security services (66)	66 Forsikringsvirksomhed	Forsikring og pension
	Real estate services (70)	70 Virksomhed i forbindelse med fast ejendom	Ejendomsydelse
	Renting services of machinery and equipment without operator and of personal and household goods (71)	71 Udlejning af biler, maskiner, udstyr mv.	Udlejning af biler, maskiner, udstyr mv.
	Research and development services (73)	73 Forskning og udvikling	Forskning og udvikling
	Other business services (74)	74 Anden forretningservice	Anden forretningservice
	Public administration and defence services; compulsory social security services (75)	75 Offentlig administration, forsvar og socialforsikring	Offentlig administration, forsvar og socialforsikring
	Education services (80)	80 Undervisning	Uddannelsesservice
	Oil/hazardous waste for treatment: incineration	90 Kloakvæsen, renovationsvæsen, renholdelse mv.	Olie / farligt affald til behandling: forbrænding
	Sewage sludge for treatment: biogasification and land application	90 Kloakvæsen, renovationsvæsen, renholdelse mv.	Spildevandsslam til behandling: bioforgasning og anvendelse af jord
	Membership organisation services n.e.c. (91)	91 Organisationer og foreninger i.a.n.	Organisationer og foreninger i.a.n.
	Recreational, cultural and sporting services (92)	92 Forlystelser, kultur og sport	Forlystelser, kultur og sport
Other services (93)	93 Anden servicevirksomhed	Anden servicevirksomhed	
	Ikke beregnet ved hjælp af EXIOBASE	Ikke sammenholdt med danske brancher	Renovationsaffald
Sundhedsydelser	Health and social work services (85)	85 Sundhedsvæsen og sociale foranstaltninger	Sundhedsvæsen og sociale foranstaltninger
Ikke kategoriseret	Ikke beregnet ved hjælp af EXIOBASE	Ikke sammenholdt med danske brancher	Ikke kategoriseret

Økonomistyrrelsen: statensindkob@oes.dk

NIRAS:

Afdelingsleder, Camilla K. Damgaard, ckd@niras.dk

Konsulent, Ricco B. Winther, riwi@niras.dk

NIRAS

ØKONOMISTYRELSEN

5. Vedtagelse af Københavns Kommunes Indkøbspolitik 2023-26 (2022-0295341)

Københavns Kommunes nuværende indkøbspolitik udløber med udgangen af 2022. Der skal derfor vedtages en ny indkøbspolitik for 2023-26. Indkøbspolitikken sætter retningen for Københavns Kommunes arbejde med indkøb gennem fem værdier med en række tilhørende indsatsområder.

Indstilling

Økonomiforvaltningen indstiller, at Økonomiudvalget over for Borgerrepræsentationen anbefaler,

1. at Københavns Kommunes indkøbspolitik 2023-26 godkendes, jf. bilag 1.

Problemstilling

Københavns Kommunes indkøbspolitik fornyes hvert fjerde år og sætter retningen for kommunens indkøb af varer og tjenesteydelser. Indkøbspolitikken 2023-26 beskriver de indsatser og områder, som kommunen vil sætte fokus på og arbejde med i de kommende fire år. Indkøbspolitikken fortsætter Københavns Kommunes mangeårige indsats for økonomisk, miljømæssig og socialt bæredygtige indkøb.

Løsning

Økonomiforvaltningen har udarbejdet Københavns Kommunes indkøbspolitik for 2023-26 (bilag 1). Indkøbspolitikken indeholder fem grundlæggende værdier, som kommunens indkøb skal pejle efter. De fem værdier er ligestillede, og indeholder hver en række indsatsområder:

- **Effektiv indkøbsorganisation:** Vi er en professionel og effektiv indkøbsorganisation med brugerperspektivet for øje.
- **Reduceret klimaaftryk:** Vores indkøb bidrager til at reducere kommunens klimaaftryk.
- **Ansvarlige arbejdsvilkår:** Vi sikrer ansvarlige arbejdsvilkår hos alle leverandører.
- **Miljømæssig bæredygtighed:** Vi indkøber miljømæssigt bæredygtigt, og vi påvirker aktivt markedet via efterspørgslen på miljøvenlige produkter.
- **Partnerskaber og innovation:** Vi arbejder med partnerskaber, innovation og udvikling af nye bæredygtige løsninger.

Københavns Kommunes indkøbspolitik 2023-26 sætter den overordnede ramme for, hvordan der købes ind i kommunen. Borgerrepræsentationen beslutter hertil løbende nye mål og værktøjer, samtidig med at der fra det administrative plan løbende iværksættes nye initiativer for at imødekomme de ambitioner, som kommunen har på indkøbsområdet. I bilag 2 fremgår en oversigt over, hvornår kendte, nye indsatser fra indkøbspolitikken forventes at blive lagt til politisk behandling.

Der vil løbende, i den periode indkøbspolitikken er gældende, blive arbejdet med implementering af indsatsområderne beskrevet i politikken.

Det administrative arbejde med indkøbspolitikken

Forud for udarbejdelsen af indkøbspolitikken har Økonomiforvaltningen afholdt møder med eksterne interessenter med henblik på at indhente input. Der er indhentet input fra Dansk Industri, Dansk Erhverv, SMV Danmark, Plastindustrien, Miljømærkning Danmark, Danmarks Grønne Tænk tank Concito, Oxfam IBIS, Dansk Initiativ for Etisk Handel, Center for Offentlig-Privat Innovation og Kooperativt København. Herefter er forvaltningernes indkøbs- og udbudsfaglige medarbejdere inddraget blandt andet med en workshop i februar 2022. Efterfølgende blev der foretaget en administrativ høring af et konkret udkast i alle forvaltninger i maj 2022.

Høring i de politiske fagudvalg

Økonomiudvalget sendte udkast til indkøbspolitikken i høring i de politiske fagudvalg i juni 2022. Her var der generelt opbakning til indkøbspolitikken, og udvalgene har kvitteret for, at indkøbspolitikken sætter en ambitiøs retning for kommunens indkøb. Høringssvarene og håndteringen af disse gennemgås tematisk nedenfor, mens en komplet oversigt fremgår af bilag 3.

På baggrund af høringssvarene er der blandt andet sket følgende justeringer i indkøbspolitikken:

- **Effektiv indkøbsorganisation:** Der er tilføjet et nyt indsatsområde om slutbrugerinddragelse.
- **Reduktion af klimaaftryk fra indkøb:** De forskellige virkemidler der pt. er under udarbejdelse, er tilføjet dvs. klimaafgifter, skyggepriser, mindstekrav i udbud, interne forbrugsbegrænsninger og pulje til reduktion af klimaaftrykket i indkøb.
- **Ansvarlige arbejdsvilkår:** Det er tilføjet, at Københavns Kommune vil undersøge muligheden for at stille krav om ansættelse af mennesker med handicap, fortsætte arbejdet for ansvarlige skatteforhold og sætte fokus på ansvarlige arbejdsvilkår, når kommunen anvender fleksibel arbejdskraft.
- **Miljømæssig bæredygtighed:** Der er tilføjet flere aspekter vedrørende bæredygtighedsbegrebet og et nyt indsatsområde om at øge kompetencer blandt indkøbere i forhold til at foretage bæredygtige indkøb.
- **Partnerskaber og innovation:** Det er tilføjet, at Københavns Kommune vil understøtte, at socialøkonomiske virksomheder kan byde ind på kommunens opgaver, når det er muligt.
- Der er tilføjet **et appendiks** om principper for ansvar og organisering af arbejdet med indkøb i Københavns Kommune.

Der er desuden siden sidste udkast foretaget en gennemskrivning af indkøbspolitikken og udarbejdet en oversigt over gældende beslutninger vedrørende indkøbsområdet (bilag 4).

Forslag om konkrete målsætninger for indkøbspolitikken

Indkøbspolitikken beskriver den overordnede ramme for indkøb i Københavns Kommune. Der vil blive formuleret konkrete mål, når politikken skal implementeres.

Nogle hørings svar stiller forslag om konkrete målsætninger til aftalecompliance på indkøb. Med den gældende indkøbspolitik blev der vedtaget et måltal for *indkøbsordre* compliance gradvist stigende mod 95 pct. I 2021 blev aftalecompliance implementeret i Københavns Kommune, og der pågår fortsat et arbejde på tværs af forvaltninger med at fastsætte et passende niveau for måltal for aftalecompliance. Økonomiudvalget vil blive forelagt en sag med mål for aftalecompliance primo 2023.

Økonomiforvaltningen vil desuden i 2023 efter inddragelse af forvaltningerne lægge en sag til Økonomiudvalget med oplæg til mål for indkøb af miljømærkede produkter.

Derudover vil Økonomiforvaltningen i 2023 lægge en sag til Økonomiudvalget omkring strategiske partnerskaber. Her vil Økonomiforvaltningen i samarbejde med forvaltningerne afdække potentialerne for indgåelse af offentlige-private partnerskaber (OPP'er) og offentlige-private innovationsfællesskaber (OPI'er) med private virksomheder. I sagen kan der fastlægges et mål på eksempelvis indgåelse af to til tre større OPP'er eller OPI'er om året.

Økonomiudvalget vil blive orienteret om status på indkøbspolitikken én gang årligt fra 2024. I den forbindelse kan der afdækkes potentialer for samt fastsættes nye mål for indkøbsområdet.

Koordinering med Københavns Kommunes øvrige grønne politikker og strategier

Høringen har givet anledning til at det fremgår tydeligere, at indkøbspolitikken er koordineret med Københavns Kommunes øvrige grønne politikker og strategier for eksempel Mad- og Måltidsstrategien og Klimaplan 2035. Koordineringen skal sikre, at de forskellige strategier understøtter hinanden, og bidrage til at Københavns Kommunes ambitioner opnås. Hertil kan det nævnes, at Borgerrepræsentationen har vedtaget et pejlemærke for arbejdet med at forberede Klimaplan 2035 om at kommunen skal halvere klimaaftrykket fra indkøb frem mod 2030.

CO2-afgifter og skyggepriser

Parallelt med arbejdet med indkøbspolitikken er der fremsat en række medlemsforslag i Borgerrepræsentationen om reduktion af klimaaftryk fra kommunens indkøb. Økonomiforvaltningen er ved at udarbejde en model for anvendelse af CO2-afgifter og skyggepriser i udbud, som forventes forelagt til politisk behandling i marts 2023. Indkøbspolitikken tager højde for dette arbejde.

Øvrige bemærkninger fra fagudvalgene

I nogle af hørings svarene bemærkes det, at flere og højere krav til kommunens indkøb kan betyde øgede omkostninger, og at dette ikke må resultere i et ringere serviceniveau for borgerne. Økonomiforvaltningen er opmærksom på, at eksisterende og kommende mål og krav skal kunne håndteres inden for forvaltningernes ramme. Der skal derfor foretages en vurdering i de enkelte udbud.

Nogle hørings svar foreslår, at der vedtages en mere fleksibel proces til de tilfælde, hvor Københavns Kommune ikke ønsker at tiltræde en aftale fra Staten og Kommunernes Indkøbsfællesskab (SKI), hvis aftalen ikke kan leve op til kommunens ønsker og krav. Økonomiudvalget besluttede den 24. september 2013, at Københavns Kommune som udgangspunkt skal tilslutte sig alle forpligtende

SKI-aftaler, og at processen for eventuelle afvigelser herfra er, at der skal godkendes sag om afvigelsen i fagudvalg og slutteligt i Økonomiudvalget.

Det fremgår af indkøbspolitikken, at Københavns Kommune fortsat vil prioritere samarbejdet om de forpligtende indkøbsaftaler i SKI, samt prioritere deltagelse i arbejdsgrupperne, hvor det er muligt at påvirke indkøbsaftalerne i en retning, så de stemmer overens med Københavns Kommunes krav, bl.a. til social og miljømæssig bæredygtighed. Det anses for hensigtsmæssigt at bibeholde samarbejdet med SKI og bidrage til det fællesoffentlige samarbejde på indkøbsområdet. Fagudvalg og Økonomiudvalget vil derfor fortsat få forelagt en sag til godkendelse i de tilfælde, hvor det ønskes ikke at tiltræde en forpligtende SKI-aftale.

Økonomi

Sagen har i sig selv ingen økonomiske konsekvenser. Eventuelle behov for finansiering af konkrete indsatser vil skulle håndteres inden for forvaltningernes egen ramme eller i budgetforhandlinger.

Videre proces

Såfremt Borgerrepræsentationen vedtager indkøbspolitikken, vil den træde i kraft den 1. januar 2023. Økonomiforvaltningen vil herefter påbegynde den administrative implementering af indkøbspolitikken 2023-26 i samarbejde med forvaltningerne. Dette arbejde vil blandt andet omfatte fastsættelse af indsatser og konkrete mål på tværs af forvaltninger og kategoristyringsansvar.

Søren Hartmann Hede

/Mads Grønvall

Bilag

[Bilag 1 - Københavns Kommunes indkøbspolitik 2023-26](#)

[Bilag 2 - Kommende indsatser i forlængelse af Københavns Kommunes indkøbspolitik 2023-26](#)

[Bilag 3 - Oversigt over høringssvar fra fagudvalgene](#)

[Bilag 4 - Oversigt over eksisterende beslutninger vedrørende indkøbsområdet](#)

[Bilag 5 - Københavns Kommunes indkøbspolitik 2019-2022](#)

Ansvarlige og bæredygtige indkøb til gavn for borgere og samfund

Indkøbspolitik 2023-2026

Indhold

Indledning	3
Københavns Kommunes fem indkøbsværdier	4
• Effektiv indkøbsorganisation	6
• Reduktion af klimaaftryk	7
• Ansvarlige arbejdsvilkår	8
• Miljømæssig bæredygtighed	9
• Partnerskaber og innovation	10
Afgrænsning og opfølgning	12
Appendiks: Principper for ansvar og organisering af arbejdet med indkøb	13

Indledning

Ansvarlige og bæredygtige indkøb til gavn for borgere og samfund

Københavns Kommune er en af Danmarks største offentlige indkøbere, og har i mange år været frontløber for bæredygtige indkøb. Vi pejler efter såvel økonomisk som miljømæssig og social ansvarlighed. I Københavns Kommune ved vi, at gode organisatoriske rammer er en forudsætning for, at kommunen kan blive ved med at agere professionelt og effektivt i vores indkøb - til gavn for både borgere, leverandører og medarbejdere.

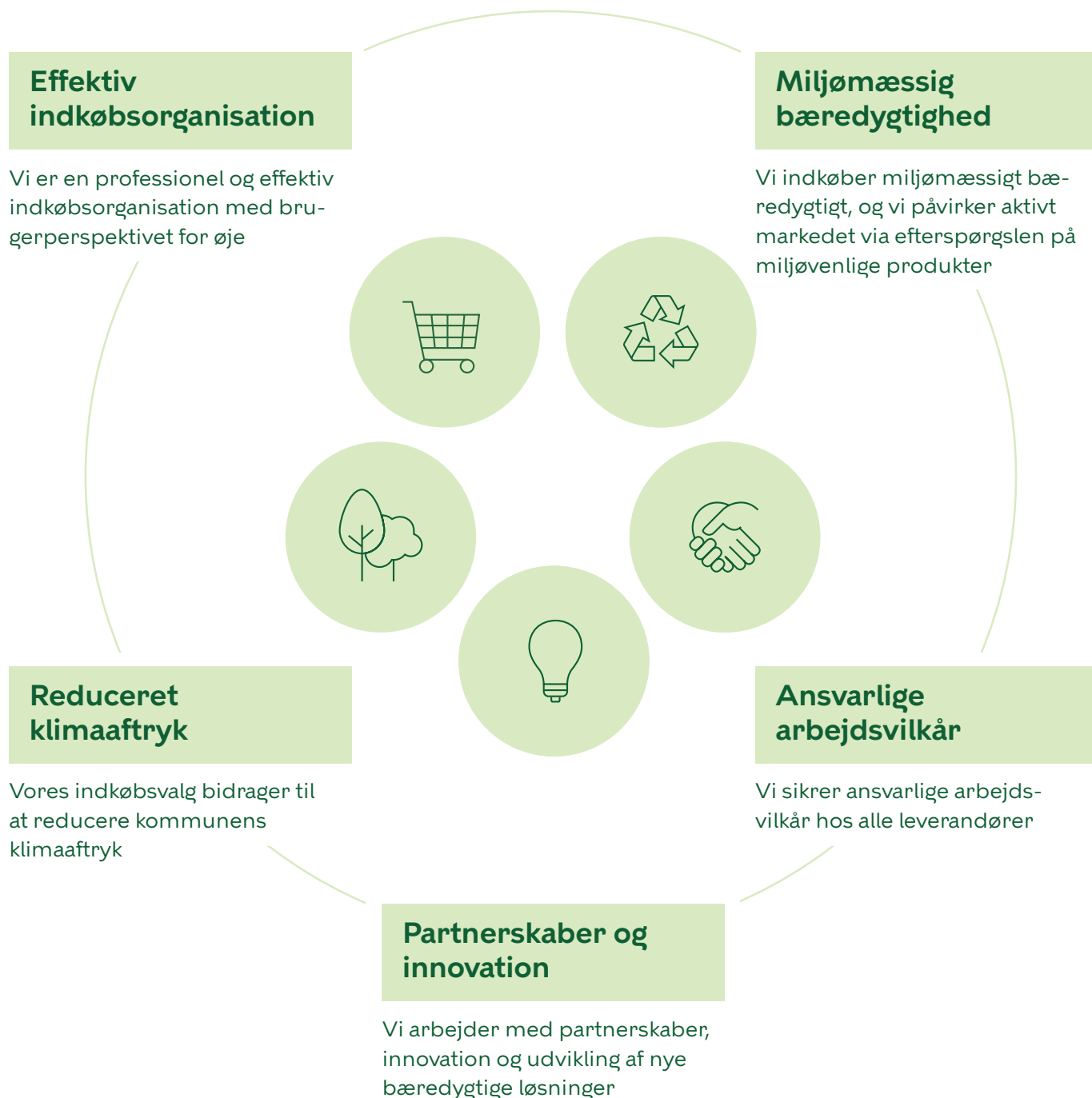
Københavns Kommune er nået langt med at drive den grønne omstilling. Vi blev eksempelvis i 2022 anerkendt af Milan Urban Food Policy Pact med en pris, for at være blandt de bedste i verden til grønne fødevarerindkøb. Ambitionerne og ansvaret for at drive kommunen og samfundet videre er dog endnu større. Indkøb skal både løse en konkret efterspørgsel på varer og tjenesteydelser til blandt andet kommunens institutioner, samtidig med at indkøb skal bidrage til den grønne omstilling og social ansvarlighed i alle led og med afsmittende effekt til hele markedet og samfundet.

Københavns Kommune købte i 2021 ind for 13,8 mia. kroner. Heraf var 10,7 mia. kroner på serviceområdet, dvs. indkøb af varer og tjenesteydelser, mens 3,1 mia. kroner var inden for anlægsområdet, det vil sige når kommunen bygger for eksempel skoler, kulturhuse og plejehjem. Med så store indkøbssummer har Københavns Kommune en afgørende rolle i at modne markedet, så der i højere grad produceres varer og leveres serviceydelser der er både socialt- og miljømæssigt bæredygtige. Københavns Kommune bidrager gennem aktiv stillingtagen til indkøb også til at fremme opfyldelsen af FN's Verdensmål.

Københavns Kommunes indkøbspolitik sætter rammen for de særlige indsatser, som skal prioriteres de kommende fire år. Med politikken sættes retningen, og alle kommunens forvaltninger, enheder, institutioner og medarbejdere vil i deres daglige arbejde føre politikken ud i livet til gavn for borgere og samfund.

Københavns Kommunes fem indkøbsværdier

Værdierne er ligestillede og rummer en række indsatsområder, som skal gøre det muligt for Københavns Kommune at indfri ambitionerne. Indsatsområderne omfatter både eksisterende og nye initiativer. Indsatsområderne er ikke udtømmende, men består af prioriterede indsatser, som vil fylde i de kommende år.

Effektiv indkøbsorganisation

Vi er en professionel og effektiv indkøbsorganisation med brugerperspektivet for øje

En professionel indkøbsorganisation er afgørende for implementering af politiske initiativer på indkøbsområdet. Københavns Kommune er en af landets største offentlige indkøbere, og derfor arbejder kommunen aktivt med at være en professionel indkøber over for leverandører og samarbejdspartnere. Det skal være tydeligt og overskueligt, hvilke krav kommunen stiller.

Den professionelle organisation gælder også de medarbejdere, der til daglig arbejder med udbud og indkøb, samt de medarbejdere, der skal anvende de varer og tjenesteydelser, kommunen indkøber. For dem skal det være nemt at købe ind på de rigtige indkøbsaftaler i indkøbssystemet. Der skal derfor være fokus på anvendelsen af kommunens indkøbssystem og på at øge digitaliseringsgraden. Endelig er kvalitet, sortiment og leverings sikkerhed helt centrale forudsætninger for, at borgerne oplever, at Københavns Kommune er en professionel og effektiv indkøbsorganisation.

Københavns Kommune vil sikre, at der arbejdes professionelt med markedsdialog og livscyklusbetragtninger set både fra et økonomisk, gennem totaløkonomiske beregninger, samt et klima- og miljømæssigt perspektiv. For at styrke compliance, indhold og brugervenlighed i de tværgående indkøbsaftaler, skal der arbejdes aktivt med kompetenceudvikling, samarbejde og videndeling på tværs af forvaltninger. Inddragelse af slutbrugere skal bidrage med vigtige perspektiver i arbejdet med indkøb og brugervenlighed.

Effektiviseringer på indkøbsområdet skal også i de kommende år bidrage til at indfri kommunens effektiviseringsmål. Kommunens mange og store indkøb skal fortsat være med til at sikre bedre priser samtidig med, at compliance skal sikre, at udbud og indkøb lever op til de politisk besluttede krav og indkøbspolitikens ambitioner.

Indsatsområder

Københavns Kommune vil:

→ Sikre, at indkøbsområdet fortsat bidrager til effektiviseringer. Vi vil arbejde med indkøbsdata for at systemunderstøtte udbud og indkøb samt have fokus på indkøbsmønstre og -spend.

→ Arbejde fokuseret med vores information til virksomheder og dialog med leverandører.

→ Videreudvikle vores indkøbssystem med fokus på brugervenlighed for indkøberne og teknisk understøttelse, så vi kan sikre god kontraktstyring, klimaopgørelser mv.

→ Arbejde med brugerdialog og inddragelse af slutbrugere på udvalgte områder, så vores indkøb tilrettelægges med et borger- og medarbejderperspektiv.

→ Øge compliance af vores indkøbsaftaler gennem en høj grad af anvendelse af vores indkøbssystem.

→ Prioritere samarbejdet om de forpligtende indkøbsaftaler i Staten og Kommunernes Indkøbsfællesskab (SKI). Vi vil deltage i arbejdsgrupperne og påvirke indkøbsaftalerne i en retning, så de stemmer overens med Københavns Kommunes ønsker og krav, blandt andet til social og miljømæssig bæredygtighed.

→ Sikre effektiviseringer og bæredygtighed ved at arbejde med forbrugsstyring på relevante indkøbsområder.

Reduceret klimaaftryk

Vores indkøbsvalg bidrager til at reducere kommunens klimaaftryk

Som led i Københavns Kommunes klimaplan skal kommunen reducere klimaaftrykket fra indkøb markant frem mod 2030. Københavns Kommune vil, ud fra en baseline på kommunens klimaaftryk fra indkøb, fastsætte et overordnet reduktionsmål og iværksætte en række indsatser, så vi kan accelerere den grønne omstilling. Københavns Kommune vil fortsætte de mange initiativer, der allerede er i gang, samt iværksætte nye indsatser i takt med, at data og viden om klimaaftrykket fra konkrete varer bliver tilgængelig.

De grønne løsninger skal tænkes ind i den måde, Københavns Kommune arbejder med udbud og indkøb. Vi skal derfor sikre kompetencer og videndeling på tværs af kommunen, ligesom reduktion af klimaaftrykket skal prioriteres i udbud og indkøb.

Nogle gange er det dyrere at foretage indkøb med lavere klimapåvirkning. Der udvikles i de kommende år nye finansieringsmodeller, til at kunne foretage økonomiske prioriteringer i arbejdet med grønne og bæredygtige indkøb. Der skal for eksempel udvikles modeller for klimaafgifter og skyggepriser, arbejde videre med at sætte mindstekrav i udbud og interne forbrugsbegrænsninger på udvalgte områder samt en klimapulje.

Indsatsområder

Københavns Kommune vil:

→ Reducere klimaaftrykket gennem kommunens indkøb. Med afsæt i en baseline for klimaaftrykket af kommunens indkøb udvikles en reduktionsstrategi, som sætter retningen for, hvordan vi opnår en reduktion. Reduktionsstrategien skal baseres på løbende udbygning af indkøbsdata og emissionsfaktorer, og der skal iværksættes indsatser på de indkøbsområder, der har de største potentialer.

→ Reducere klimaaftrykket fra indkøb af fødevarer.

→ Reducere klimaaftrykket fra byggerier. Vi vil arbejde mod emissionsfrie bygge- og anlægspladser samt reduktion af klimaaftrykket fra byggematerialer.

→ Reducere klimaaftrykket fra transport. Vi vil fortsat kun indkøbe eldrevne køretøjer til egen flåde, og vi vil stille endnu højere krav til leverandører om at anvende grønne transportmidler, når det er muligt. Desuden vil vi undersøge muligheden for at etablere samordnet varetransport/omlastecentraler.

Ansvarlige arbejdsvilkår

Vi sikrer ansvarlige arbejdsvilkår hos alle leverandører

I Københavns Kommune handler vi socialt ansvarligt. Det gør vi for at sikre, at kommunens leverandører har ordentlige arbejdsforhold for deres ansatte. I dag ligger Københavns Kommune helt i front – både nationalt og internationalt – i forhold til at stille krav og følge op på, at der indkøbes socialt ansvarligt, og det skal vi fortsætte med.

Med udgangspunkt i et nyt og skærpet CSR-bilag stiller Københavns Kommune nye krav inden for menneske- og arbejdstagerrettigheder, klima og miljø samt til leverandørers arbejde med at sikre overholdelse af kravene i egen virksomhed, hos underleverandører samt af skat-

telovgivningen. Derudover stiller Københavns Kommune udvidede krav til dokumentation og følger op på, at både hoved- og underleverandører overholder kravene.

Københavns Kommune arbejder fortsat risikobaseret i forhold til at følge op på, om leverandører overholder de krav, kommunen stiller til arbejdstager- og menneskerettigheder.

Indsatsområder

Københavns Kommune vil:

→ Sikre at alle, der arbejder for kommunens leverandører, har ordentlige arbejdsforhold og løn. Vi vil anvende sociale klausuler, herunder arbejdsklausulen, fortsætte social dumping-indsatsen og gennemføre systematisk opfølgning på leverandørers arbejdspladser.

→ Undersøge, hvordan kommunen kan sikre jobs til dem, der har brug for en ekstra hånd til at komme ind på arbejdsmarkedet. I arbejdet med kommunens klausuler vil vi undersøge mulighederne for at stille krav til leverandører om ansættelse af mennesker med handicap, i fleksjob mv.

→ Sætte fokus på ansvarlige arbejdsvilkår, når Kommunen anvender fleksibel arbejdskraft som for eksempel begrænsede ansættelser og freelancere.

→ Arbejde aktivt og risikobaseret med det nye CSR-bilag, herunder kravene til overholdelse af menneske- og arbejdstagerrettigheder samt klima- og miljø.

→ Fortsætte fokus på ansvarlige skatteforhold hos leverandører.

→ Udbrede ID-kort med forpligtende kontraktkrav til relevante større byggerier, for eksempel skoler og daginstitutioner.

→ Sikre fortsat samarbejde om arbejdsvilkår med kommuner, andre offentlige institutioner, interesseorganisationer samt arbejdsgiver- og arbejdstagerorganisationer.

Miljømæssig bæredygtighed

Vi indkøber miljømæssigt bæredygtigt, og vi påvirker aktivt markedet via efterspørgslen på miljøvenlige produkter

Det er vigtigt at den offentlige sektor går forrest med at bidrage til miljømæssig bæredygtighed gennem indkøb. Som en af Danmarks største offentlige indkøbere vil vi helt i front. Vi ser et stadigt stort potentiale for indkøb som værktøj til at fremme miljømæssige hensyn, for eksempel gennem bæredygtig produktion og øget fokus på genbrug, genanvendelse, cirkularitet, ecodesign, affaldsforebyggelse, produkters livscyklus og på, hvordan produkternes levetid kan forlænges.

Københavns Kommune vil fortsat have fokus på at minimere de påvirkninger, som kommunens indkøb har på miljøet fra produktion, emballage og transport. Desuden vil Københavns Kommu-

ne arbejde på at modne markedet i forhold til at genbruge og genanvende produkter, der har udtjent sin værdi for Københavns Kommune, men enten kan sælges videre eller brydes ned i dele og anvendes i andre sammenhænge.

Københavns Kommune har desuden fokus på miljømærkning, som skal gøre det nemt at identificere bæredygtige indkøb og gøre det muligt at prioritere bæredygtighed i udbudsprocessen.

Indsatsområder

Københavns Kommune vil:

→ Indkøbe miljømærkede produkter og tjenesteydelser på de områder, hvor det er muligt. Vi vil også bidrage til at udvikle markedet for miljømærkede produkter, ved at indgå i samarbejder om markedsinvolvering.

→ Fremme cirkulære indkøbskrav og sætte fokus på produkters livscyklus. De varer kommunen indkøber, skal så vidt muligt kunne adskilles, repareres, genanvendes eller affaldssorteres korrekt. Vi vil blandt andet sætte fokus på inventar og emballage.

→ Fremme miljømæssig bæredygtighed ved at anvende markedsdialog ved udbud, hvor det er muligt og værdiskabende. Markedsdialogen skal afdække, hvor det giver mening i forhold til markedet at bruge miljøkrav både som minimumskrav og konkurrenceparameter.

→ I endnu højere grad tage livscyklusbetragtninger med i kommunens udbud og indkøb. Vi vil arbejde med kompetenceløft og vidensdeling samt understøtte, at de relevante medarbejdere har de nødvendige udbudsjuridiske kompetencer. Desuden vil vi udbrede kendskabet til relevante værktøjer og vejledninger, herunder Det Grønne Opslagsværk.

→ Understøtte at medarbejdere som foretager konkrete indkøb har viden og kompetencer til at træffe bæredygtige valg.

→ Foretage bæredygtige fødevarerindkøb som understøtter økologisk og klimavenlig fødevarereproduktion. Vi vil desuden have særligt fokus på at sikre sæsonmæssig diversitet, råvarer fra friland og mindsket madspild.

→ Have fokus på genbrug og genanvendelse af materialer i kommunes byggeprojekter.

Partnerskaber og innovation

Vi arbejder med partnerskaber, innovation og udvikling af nye bæredygtige løsninger

I Københavns Kommune ved vi, at vi får behov for nye produkter og tjenesteydelser for at løfte kommunens opgaver bedre og smartere – til gavn for både medarbejdere og borgere. Derfor vil vi prioritere samarbejder, hvor vi kan være med til at udvikle fremtidens løsninger.

Københavns Kommune vil eksempelvis bidrage til udviklingen af innovative produkter og løsninger inden for velfærdsteknologi og digitalisering. I den sammenhæng vil vi fortsat deltage aktivt i samarbejdet i Staten og Kommunernes Indkøbs-service (SKI) og andre offentlige samarbejder om indkøb.

Københavns Kommune vil indgå i offentlige-private partnerskaber (OPP'er) og offentlige-private innovationsfællesskaber (OPI'er) med private virksomheder samt i partnerskaber med andre offentlige institutioner. Desuden vil Københavns Kommune anvende udbudsformer, som giver plads til udvikling og innovation og sikre, at der arbejdes professionelt med innovation på tværs af kommunen.

Dialogen med erhvervslivet, herunder små og mellemstore virksomheder (SMV'er) og socialøkonomiske virksomheder, skal fortsat være i fokus, så alle virksomheder oplever at have nem adgang til kommunens udbud.

Indsatsområder

Københavns Kommune vil:

→ Undersøge om kommunen stiller de højst mulige krav til miljø og innovation, som markedet kan leve op til. Derfor vil vi fortsat have markedsdialog i forbindelse med relevante udbud.

→ Understøtte, at SMV'er og socialøkonomiske virksomheder kan byde ind på kommunens opgaver, for eksempel ved at udbud deles op i mindre dele og at udbudsmateriale og -processer gøres så enkelt og let tilgængeligt som muligt.

→ Have fokus på arbejdet med innovation både internt, gennem dialog med leverandører samt via de rette udbudsformer. Vi vil derfor understøtte, at relevante medarbejdere har de nødvendige kompetencer til at indgå i OPP- og OPI-samarbejder.

→ Indgå i partnerskaber om indkøb, blandt andet KL's indkøbsdatasamarbejde, Procura+, Partnerskab for Offentlige Grønne Indkøb (POGI) og SKI.

→ Indgå i OPP'er for at bidrage til udviklingen af innovative og brugervenlige løsninger.

Afgrænsning og opfølgning

Københavns Kommunes indkøbspolitik sætter den overordnede ramme for, hvordan der købes ind i kommunen. Borgerrepræsentationen beslutter hertil løbende nye mål og værktøjer politisk samtidig med, at der fra det administrative plan løbende bliver iværksat nye initiativer for at imødekomme de høje ambitioner, som kommunen har på indkøbsområdet.

Der skal i de kommende år arbejdes videre med de fem indkøbsværdier og tilhørende indsatsområder, der tegner retningen for indkøbspolitikken. Forvaltningerne vil sammen arbejde med en implementering af politikken, og der vil blive fulgt op årligt for at sikre fortsat fokus og prioritering af indkøbspolitikens værdier og indsatsområder. Opfølgningen vil blive forelagt Økonomiudvalget.

Politikkens værdier og indsatsområder er koordineret med Københavns Kommunes andre politikker og strategier eksempelvis Mad- og Måltidsstrategien, kommende Klimaplan 2035, Ressource- og Affaldsplan 2024 og kommunens miljøkrav til byggeri og anlæg (MBA).

Indkøbspolitikken sætter de overordnede politiske ambitioner for økonomisk, social og miljømæssig bæredygtighed og ansvarlighed, mens eventuelle finansieringsbehov skal håndteres løbende i budgetforhandlinger.

Indkøbspolitikken er blevet til i samarbejde mellem Københavns Kommunes syv forvaltninger, indkøbsfaglige medarbejdere og -fora og i dialog med en række eksterne interessenter. Den er vedtaget i Københavns Kommunes Borgerrepræsentation den 1. december 2022.

Appendiks:

Principper for ansvar og organisering af arbejdet med indkøb

Borgerrepræsentationen	<ul style="list-style-type: none"> • Træffer beslutning om kommunens fireårige indkøbspolitik • Træffer beslutning om den overordnede organisering af indkøbsområdet • Træffer beslutning om udlicitering af opgaver • Træffer beslutning om politik relateret til udbud og indkøb, fx sociale klausuler, arbejdsklausulen, CSR-bilag, krav til miljø, klima og arbejdsmiljø
Økonomiudvalget	<ul style="list-style-type: none"> • Indstiller til Borgerrepræsentationen i ovenstående sager • Træffer beslutning såfremt kommunen ikke ønsker at tilslutte sig en forpligtende SKI-aftale
Fagudvalg og forvaltninger	<ul style="list-style-type: none"> • Træffer beslutning om udbud og indkøb på eget område, som ikke falder ind under kategoriorganisationen* • Sikrer at alle udbud, som ikke falder ind under kategoriorganisationen, overholder lovgivningen og lever op til Borgerrepræsentationens beslutninger • Sikrer at alle udbud inden for de kategorier, som den enkelte forvaltning, har ansvar for, overholder lovgivningen og lever op til Borgerrepræsentationens beslutninger • Indmelder sit indkøbsbehov til den kategoriansvarlige forvaltning, både ved kommunens fællesaftaler og SKI-aftaler • Sikrer at udbud, som gennemføres af den enkelte forvaltning skrives ind i kommunens samlede udbudsplan • Sikrer compliance ift. at anvende vores indkøbsaftaler herunder anvendelse af Kvantum Indkøb • Sikrer at Center for Indkøb i Økonomiforvaltningen får tilsendt vejledninger på de af forvaltningen indgåede aftaler samt de nyeste udgaver af forvaltningens aftalekataloger, så Kvantum Indkøb er opdateret med korrekte varer og priser • Bidrager til udbudsprocessen for kommunens fællesaftaler ved at stille deltagere til brugergrupper til rådighed, så forvaltningens indkøbsbehov kan blive dækket • Træffer beslutning om uddelegering af indkøbsansvar til decentrale enheder /institutioner
Økonomiforvaltningen	<ul style="list-style-type: none"> • Sikrer at de miljø- og klimakrav, som Borgerrepræsentationen har besluttet, er tilgængelige for forvaltningerne • Rådgiver forvaltningerne om miljø- og klimakrav i forbindelse med udbud • Sikrer at relevante paradigmer i kommunen løbende er opdateret og tilgængelige for forvaltningerne • Sikrer løbende drift og optimering af Kvantum Indkøb • Yder indkøbssupport til forvaltningerne i forbindelse med indkøb og brug af Kvantum Indkøb • Stiller relevant uddannelse om indkøb og Kvantum Indkøb til rådighed for forvaltningerne

---

*Københavns Kommunes forbrug er opdelt i afgrænsede indkøbskategorier. Ansvar for gennemførelse af udbud, kontraktstyring og realisering af effektiviseringer indenfor en kategori løftes af en kategoriansvarlig forvaltning på tværs af kommunen. Implementeringen af aftaler herunder compliance samt konkrete indkøb sker decentralt i forvaltningerne.

Bilag 2

Indsatser i forlængelse af Københavns Kommunes indkøbspolitik 2023-26

Nedenfor fremgår det, hvornår der forventes politisk forelæggelse vedr. indsatser, der understøtter implementeringen af indkøbspolitikken. Økonomiudvalget vil blive orienteret om status på indkøbspolitikken én gang årligt fra 2024. Økonomiudvalget vil blive orienteret om status på indkøbspolitikken én gang årligt fra 2024. I den forbindelse kan der afdækkes potentialer for samt fastsættes nye mål for indkøbsområdet.

Tabel 1. Forventet politisk forelæggelse af indsatser under indkøbspolitikens værdier

Indkøbsværdi	Forventet politisk forelæggelse
Effektiv indkøbsorganisation	<p>Primo 2023: Økonomiudvalget forventes forelagt en sag med mål for aftalecompliance.</p> <p>2023: Til forhandlingerne om Budget 2024 vil der blive forelagt investeringsforslag "Fremtidens indkøb 3.0", der vedrører organiseringen af indkøbsområdet, og indeholder et nyt effektiviseringsmåltal for perioden 2024-2027. Brugervenlighed er blandt fokusområderne.</p>
Reduceret klimaaftryk	<p>Primo 2023: Borgerrepræsentationen forelægges sag med model for CO2-afgifter og skyggepriser samt implementering af klimapulje med afprøvning af de første indkøbsområder.</p> <p>2024: Sag med reduktionsstrategi herunder reduktionsmål for kommunens klimaaftryk fra indkøb forventes forelagt i forbindelse med forhandlinger om Budget 2025. Dette arbejde koordineres med arbejdet frem mod vedtagelse af klimaplan 2035.</p>
Ansvarlige arbejdsvilkår	<p>Ultimo 2022/primo2023: Økonomiudvalget forventes forelagt en sag om kontraktklausul om ansættelse af mennesker med handicap og i fleksjob.</p> <p>Ultimo 2022/primo 2023: Forventet sag til Borgerrepræsentationen om udvidelse af det tværkommunale samarbejde om social dumping.</p>
Miljømæssig bæredygtighed	<p>2023: Økonomiudvalget forventes forelagt sag med oplæg til konkrete mål for indkøb af miljømærkede produkter.</p>

	<p>Primo 2023: Svar på medlemsforslag om at undersøge muligheden for at kunne tilbyde 100% plantebaserede måltider i kantiner, skoler og til voksne spisende på fuld kost i Københavns Kommunes institutioner forventes forelagt BR.</p> <p>2023-24: Der er i Budget 2023 afsat midler til uddannelse i at foretage bæredygtige indkøb i 2023-24.</p> <p>2023-24: Der er i Budget 2023 afsat midler fra investeringspuljen til investeringscasen "Genbrug af inventar", hvor der etableres et centrallager som muliggør genbrug og distribution af eksisterende inventar på tværs af forvaltninger med henblik på at reducere nyindkøb.</p>
Partnerskaber og innovation	<p>Primo 2023: Sag til Økonomiudvalgets aflæggerbord om SMV'er og socialøkonomiske virksomheders oplevelse af at være leverandør til Københavns Kommune.</p> <p>2023: Økonomiudvalget forventes forelagt sag om strategiske partnerskaber. I sagen kan der fastlægges et mål på eksempelvis indgåelse af to til tre større OPP'er eller OPI'er om året.</p>

Bilag 3

Oversigt over høringsvar fra fagudvalgene

I bilaget gennemgås de fulde høringsvar fra udvalghøringen i august-oktober 2022. Hertil har Økonomiforvaltningen kort resumeret, om bemærkningerne har kunnet indarbejdes i indkøbspolitikken.

Bilaget indeholder udvalgenes behandlinger i kronologisk rækkefølge:

- Kultur- og Fritidsudvalget den 26. august
- Børne- og Ungdomsudvalgets møde den 21. september
- Socialudvalgets møde den 21. september
- Sundheds- og Omsorgsudvalgets møde den 22. september
- Beskæftigelses- og Integrationsudvalget den 26. september
- Teknik- og Miljøudvalgets møde den 4. oktober

Kultur- og Fritidsudvalgets møde den 26. august 2022

Nr.	Bemærkning	Håndtering/respons
KFU1	Kultur- og Fritidsudvalget bakker op om, at Københavns Kommune arbejder strategisk, miljøorienteret og målrettet med indkøbsområdet. Det skal prioriteres at købe de rigtige varer på de rigtige aftaler, så det sikres, at varen købes til den rigtige pris og lever op til de politisk besluttede krav til bæredygtighed, arbejdsvilkår m.v.	Noteret
KFU2	Kultur- og Fritidsudvalget bakker desuden op om det øgede fokus på bæredygtighed og miljøvenlighed i den kommende indkøbspolitik og understreger samtidig vigtigheden i gennemsigtighed på området, så man politisk kan balancere hensynene og omkostningerne forbundet med miljørigtige og socialt ansvarlige indkøb og innovative løsninger, idet disse indkøb ikke altid er de mest økonomisk fordelagtige.	Noteret
KFU3	Kultur- og Fritidsudvalget bemærker samtidig, at når der stilles større krav til kommunens leverandører, er der også en risiko for, at indkøbene bliver dyrere, og dermed at det bliver sværere for kommunen samlet set at leve op til målsætningerne om at spare ca. 50 mio. kr. årligt på indkøbsområdet.	Økonomiforvaltningen er opmærksom på, at eksisterende og kommende mål og krav skal kunne håndteres inden for forvaltningernes ramme. Der skal derfor foretages en vurdering i de enkelte udbud.
KFU4	Kultur- og Fritidsudvalget peger desuden på, at indkøbspolitikken med fordel kunne have	Økonomiforvaltningen er enig i, at det hensigtsmæssigt med konkrete mål for

	<p>tydeligere målsætninger om højere indkøbscompliance i forvaltningerne. Det skyldes, at compliant indkøb er en forudsætning for at leve op til politikkenes øvrige værdier og målsætninger.</p>	<p>compliance. Indkøbspolitikken indeholder ikke konkrete målsætninger, hvorfor ØU vil blive forelagt en særskilt sag herom primo 2023. Det kan i øvrigt oplyses at økonomiforvaltningen har igangsat en proces med henblik på at overgå fra indkøbsordrecompliance til aftalecompliance.</p> <p>Desuden er det præciseret i indkøbspolitikken under værdien 'indkøbsorganisation', at: "<i>Det er vigtigt at sikre en høj compliance. Kommunens mange og store indkøb skal fortsat være med til at sikre bedre og billige priser og opnå effektiviseringer, ligesom compliance er med til at sikre, at udbud og indkøbene lever op til de politisk besluttede krav og indkøbspolitikkenes ambitioner</i>"</p>
KFU5	<p><i>Indkøbsorganisation</i></p> <p>Kultur- og Fritidsforvaltningen bakker op om, at det skal være let og enkelt at købe ind, og at det skal sikres, at indkøbsaftaler dækker de efterspurgte varer. Forvaltningen har igangsat en række tiltag med henblik på at øge effektiviteten i indkøbsorganisationen, herunder centraliseret opgaver vedrørende indkøb og fakturabehandling i et administrativt fællesskab. Dette er implementeret med henblik på at samle kompetencer, så det er muligt at understøtte forvaltningens enheder i compliant og effektivt indkøb.</p> <p>Kultur- og Fritidsforvaltningen peger på, at der er et stort potentiale ved fortsat at udbrede indkøbsaftaler på tværs af forvaltningerne. Forvaltningen vurderer, at det er i samarbejdet mellem kategorierne og forvaltningerne, at der er grundlag for at øge compliance og gøre kommunes tværgående indkøbsaftaler mere brugervenlige. Derfor kunne det med fordel uddybes i indkøbspolitikken, at der i højere grad burde fokuseres på at øge dialogen omkring indhold og brug af indkøbsaftaler</p>	<p>Det er indarbejdet i indkøbspolitikken under beskrivelsen af værdien, at: "<i>For at styrke compliance, indhold og brugervenlighed i de tværgående indkøbsaftaler, skal der arbejdes aktivt med kompetenceudvikling, samarbejde og videndeling på tværs af forvaltninger.</i>"</p>
KFU6	<p><i>Reduceret klimaaftryk</i></p> <p>Kultur- og Fritidsforvaltningen bifalder indkøbspolitikken ambition om at nedsætte CO2-aftrykket på baggrund af datadrevne indsatser, men vurderer, at data ligeledes bør danne grundlag for en målsætning på området, som kan skabe rammen for opfølgning og efterfølgende aktiviteter.</p>	<p>Indkøbspolitikken beskriver den overordnede ramme for indkøb i Københavns Kommune. Der vil blive formuleret konkrete mål, når politikken skal implementeres. Implementering og formulering af mål skal ske i samarbejde på tværs af forvaltninger. Der vil blive en årlig opfølgning på indkøbspolitikken til Økonomiudvalget.</p> <p>Der er indarbejdet følgende indsatsområde i politikken, som</p>

	I indkøbsværdierne nævnes køretøjer og byggepladser som særskilte indsatsområder, hertil kan med fordel tilføjes fødevarer.	supplerer indsatsområdet vedr. fødevarer under værdien "miljømæssig bæredygtighed: <i>"Københavns Kommune vil reducere klimaaftrykket fra indkøb af fødevarer."</i>
KFU7	<i>Ansvarlige arbejdsvilkår</i> Kultur- og Fritidsforvaltningen deltager aktivt i samarbejdet på tværs af forvaltninger, om at højne social ansvarlighed og sikre ordentlige arbejdsforhold for ansatte. Dette sker bl.a. ved at deltage i relevante udbudsarbejdsgrupper og sikre, at aftalernes indhold er brugbare for Kultur og Fritidsforvaltningen og således støtte op om, at indkøb foretages hos forsvarlige leverandører.	Noteret
KFU8	<i>Miljømæssig bæredygtighed</i> Kultur- og Fritidsforvaltningen bakker op om indsatsen om cirkulære indkøbskrav og vurderer, at indsatsen kunne kombineres med cirkulære strategier, der prioriterer partnerskaber med leverandører, der værdisætter bæredygtighed og produkters samt materials genanvendelighed. Desuden kunne der indtænkes strategier til at forlænge produkters levetid i kommunes handel med leverandører	'Cirkularitet' og 'produkters levetid' er tilføjet til afsnittet: " Københavns Kommune ser et stadigt stort potentiale for indkøb som værktøj til at fremme miljømæssige hensyn, for eksempel gennem bæredygtig produktion og øget fokus på genbrug, cirkularitet, ecodesign, affaldsforebyggelse, produkters livscyklus og på, hvordan produkternes levetid kan forlænges."
KFU9	<i>Partnerskaber og innovation</i> Kultur- og Fritidsforvaltningen er enige i vigtigheden i, at udbud påbegyndes med markedsdialog, for at sikre, at kravene til indkøb kan overholdes. Det påpeges, at det er aktuelt, at både store såvel som små og mellemstore virksomheder (SMV'er) indgår i dialogen, og at det afdækkes om SMV'er har mulighed for at byde ind på hele eller dele af udbuddet. Omkostningerne forbundet med de skærpede krav indenfor blandt andet -udledning, bæredygtighed og sociale klausuler, kan være en større udfordring for SMV'er at leve op til. Det vurderes på baggrund heraf, at indsatsen med fordel kunne udfoldes til, at SMV-venlighed indgår som et krav i aftaler både i Københavns Kommune og i SKI-regi (Staten og Kommunernes Indkøbsservice)	Der er indarbejdet følgende indsatsområde i politikken: " <i>Understøtte, at SMV'er og socialøkonomiske virksomheder kan byde ind på kommunens opgaver, for eksempel ved at udbud deles op i mindre dele og at udbudsmateriale og -proces gøres så enkelt og let tilgængeligt som muligt."</i>
Protokolbemærkninger fra KFU		
KFU10	Kultur- og Fritidsudvalget bemærkede i forhold til de fem indkøbsværdiers punkt 2, at udvalget ser frem til, at der kan beregnes skyggepriser for CO ₂ -udledningen og fastsættes konkrete målsætninger for at nedbringe CO ₂ -udledningen fra indkøb i kommunen.	Skyggepriser og CO ₂ -priser indgår i arbejdet med medlemsforslagene stillet den 4. november 2021 og 5. maj 2022.
KFU11	Kultur- og Fritidsudvalget bemærkede i øvrigt i forhold til indkøbsværdierne punkt 3, at der også skal opmærksomhed på ansvarlige arbejdsvilkår i forhold til de, der har få timer, freelancere og andre i fleksible ansættelser.	Der er indarbejdet følgende indsatsområde i politikken: "Have opmærksomhed på ansvarlige arbejdsvilkår, når Kommunen anvender fleksibel arbejdskraft som for eksempel

		begrænsede ansættelser og freelancere."
KFU12	Kultur- og Fritidsudvalget bemærkede i forhold til punkt 4, at Københavns Kommune arbejder aktivt med at reducere miljøbelastningen ved brugen af kunstgræs.	Noteret
KFU13	Kultur- og Fritidsudvalget bemærkede i forhold til indkøbsværdierne punkt 5, at der skal opmærksomhed på, at flere krav til leverandørerne kan gøre det sværere for små og mellemstore virksomheder at byde på kommunens opgaver. Det kan fx påvirke antallet af leverandører ved fx udbud af forpagtningsaftaler i byens kulturhuse og idrætsanlæg	Håndteret jf. ovenfor
	Andre protokolbemærkninger	
KFU14	Frederik W. Kronborg (Ø), Bente Møller (Ø), Stine Finné Toft (Ø) og Klaus Mygind (F) anmodede om følgende protokolbemærkning: "Enhedslisten og SF støtter indkøbspolitikken. Vi ønsker, at forvaltningerne har opmærksomhed på, at ansatte er ansat på ordentlige vilkår med kædeansvar hele vejen igennem indkøbspolitikken. Vi er klar over, at der på kultur- og fritidsområdet er mange små selvstændige og freelance-udøvere, og netop derfor bør vi have et fokus på ikke at skabe "working-poor" gennem dårlige arbejdsvilkår."	Håndteret jf. ovenfor

Børne- og Ungdomsudvalgets møde den 21. september 2022

Nr.	Bemærkning	Håndtering/respons
BUU1	Helt overordnet bakker BUU op om den nye indkøbspolitik.	Noteret
BUU2	Indledningsvist fremhæves de forpligtende indkøbsaftaler hos Staten og Kommunernes Indkøbsfællesskab (SKI), som er nævnt under værdien en professionel indkøbsorganisation. BUU bakker op om samarbejde med SKI, men bemærker, at Københavns Kommune på udvalgte områder qua størrelse og kompetencer kan levere bedre indkøbsaftaler end SKI - jf. fællesindstilling vedr. SKI's fødevareaftale, som bliver behandlet på samme møde som denne. Det kan være hensigtsmæssigt for kommunen også fremover at lave udbud uden om SKI på udvalgte emner.	Noteret
BUU3	<i>Indkøbsorganisation</i> Den fælles model for kategoristyring indebærer en systematisk tilgang til indkøb indenfor vareopdelte områder. Kategoristyring har kendetegnet indkøbsorganisationen de seneste 3	Brugervenlighed fremgår flere steder i indkøbspolitikken, og der vil blive arbejdet med det i implementeringsarbejdet med alle forvaltninger.

	<p>år og tilgangen har haft den ønskede effekt i form af bedre priser og aftaler. Det bemærkes dog, at der med implementeringen heraf (f.eks. implementeringen af Kvantum) har været et primært fokus på de styringsmæssige og økonomiske gevinster. Man har med andre ord fået mere præcis data på indkøb, men det har samtidigt medført, at den administrative byrde for forvaltningens decentrale enheder er øget.</p> <p>Udvalget imødeser på den baggrund det øgede fokus på brugervenlighed, og har også selv en række tiltag i gang, der skal sikre en bedre administrativ understøttelse af forvaltningens skoler og institutioner.</p>	
BUU4	<p><i>Reduceret klimaaftryk</i></p> <p>Det er naturligt at tænke reduktion af CO2-aftryk ind i indkøbspolitikken, da indkøb bidrager med en væsentlig del af kommunens CO2-aftryk, gennem både produktion og transport. Det er derfor hensigtsmæssigt at indkøbspolitikken inkluderer de konkrete indsatser, der afspejler de politiske mål på området. For BUF er det især CO2-udledning fra fødevarerområdet, der er fokus på, da det er på dette område, forvaltningen har kategoriansvaret for. I den forbindelse er der igangsat konkrete indsatser på bl.a. omlægning til bæredygtig kost, grøn transport og reduktion af madspild.</p>	<p>Der er indarbejdet følgende indsatsområde i politikken, som supplerer indsatsområdet vedr. fødevarer under værdien "miljømæssig bæredygtighed": <i>"Københavns Kommune vil reducere klimaaftrykket fra indkøb af fødevarer."</i></p>
BUU5	<p><i>Ansvarlige arbejdsvilkår</i></p> <p><i>Det er positivt, at der under 'ansvarlige arbejdsvilkår' er formuleret indsatser vedr. arbejdsklausuler, CSR-bilag og den risikobaserede tilgang til opfølgning på leverandørers efterlevelse af krav. I den nuværende indkøbspolitik levetid er der etableret en intern kontrol- og vejledningsenhed, der har implementeret den risikobaserede tilgang til opfølgning af nye tiltag. Det er positivt, at indsatserne fortsættes som en del af den nye politik. Det sikrer, at kommunens leverandører i videst mulig udstrækning efterlever kommunens krav - herunder ordentlige arbejds- og lønforhold på lige fod med kommunens egne ansatte</i></p>	<p>Noteret</p>
BUU6	<p><i>Miljømæssig bæredygtighed</i></p> <p>Indsatserne i den nye indkøbspolitik følger de politiske mål og krav til f.eks. emballage, miljømærkning og genanvendelse. Det er i den forbindelse positivt, at der sættes fokus på markedsdialog og kompetence-løft inden for livscyklusbetragtninger og bæredygtighedskrav, da det typisk er emner, der kræver mere tid og specialiserede kompetencer i udbudsprocessen.</p>	<p>Noteret</p>
BUU7	<p><i>Partnerskaber og innovation</i></p>	<p>Indkøbspolitikken beskriver den overordnede ramme for indkøb i</p>

	<p>Det offentlige i Danmark kan spille en større rolle i forhold til at drive udviklingen af fremtidens velfærdsløsninger og den grønne innovation. Det kræver gode partnerskaber mellem de private iværksættere og kreative fællesskaber og det offentlige at skabe nye løsninger, der tilgodeser fremtidens behov, og udnytter den teknologiske udvikling. Det stiller samtidigt store krav til en datadrevet og juridisk/økonomisk tænkende indkøbsorganisation at se de nye muligheder, og særlige kompetencer at forstå de komplicerede juridiske krav, der er til offentligt/privat samarbejde.</p> <p>BUU efterspørger på den baggrund, at der udarbejdes en plan for, hvordan samarbejdet med private aktører understøttes på tværs af kommunens indkøbsorganisation. I de nuværende indsatser er der ikke nogen angivelse af, hvem der skal understøtte indkøbsorganisationen, eller hvordan man vil følge op på, at kommunen reelt arbejder mere aktivt med partnerskaber og innovation"</p>	<p>Københavns Kommune. Der vil blive formuleret konkrete mål, når politikken skal implementeres. Implementering og formulering af mål skal ske i samarbejde på tværs af forvaltninger. Der vil blive en årlig opfølgning på indkøbspolitikken, herunder på arbejdet med partnerskaber og innovation.</p>
	Udvalget havde ikke protokolbemærkninger.	

Socialudvalgets møde d. 21. september

	Bemærkning	Håndtering/respons
SOU 1	<p>Udkastet er et ambitiøst bud på, hvordan Københavns Kommune på den ene side har behov for sikre rette kvalitet og priser, når vi køber ind, og på den anden side kan bruge sine indkøb til at fremme vigtige dagsordener inden for ikke mindst klima, miljø og arbejdsmarkedet.</p>	<p>Noteret</p>
SOU2	<p>Udvalget bifalder arbejdet med at sikre rettighederne for dem, der arbejder for kommunens leverandører. Specielt hvad angår personer med handicap og andre funktionsnedsættelser vil udvalget gerne kvittere for krav om arbejdsklausuler for disse borgere. Socialudvalget ser dog gerne, at formuleringen i det relevante indsatsområde (s. 6. pkt. 2) præciseres, så det afspejler det medlemsforslag, som blev vedtaget i BR den 3. februar i år. Dermed vil indsatsen både rette sig mod mennesker med handicap og mennesker, som er visiteret til fleksjob.</p>	<p>Følgende er indarbejdet i indsatsområdet i indkøbspolitikken: <i>"Københavns Kommune vil undersøge hvordan kommunen kan sikre jobs til dem, der har brug for en ekstra hånd til at komme ind på arbejdsmarkedet. I arbejdet med kommunens klausuler vil vi undersøge mulighederne for at stille krav til leverandører om ansættelse af mennesker med handicap, i fleksjob mv."</i></p>
SOU3	<p>Overordnet set mener udvalget, at politikken udgør en fornuftig og brugbar rettesnor for arbejdet med Københavns kommunes indkøb på tværs af forvaltningerne. I den forbindelse er det vigtigt, at der er fokus på, at det er nemt for medarbejderne at anvende de obligatoriske indkøbssystemer, så korrekte indkøb ikke tager unødigt tid væk fra det borgernære arbejde. Endvidere er det vigtigt, at varerne i indkøbssystemerne har konkurrencedygtige</p>	<p>Indkøbspolitikken beskriver den overordnede ramme for indkøb i Københavns Kommune. Der vil blive formuleret konkrete mål, når politikken skal implementeres. Implementering og formulering af mål skal ske i samarbejde på tværs af forvaltninger. Der vil blive en årlig opfølgning på indkøbspolitikken, herunder arbejdet med brugervenlighed.</p>

	priser sammenlignet med almindelige detailbutikker, så det ikke opleves fordyrende at købe ind i indkøbssystemerne i stedet for at købe ind lokalt.	Vigtigheden af konkurrencedygtige priser noteres. Vedrørende lokale indkøb i detailbutikker bemærkes det, at når en vare fremgår af kommunens indkøbssystem, er der indgået en kontrakt med leverandøren som sikrer, at varen er i tråd med KK's politikker og krav til for eksempel miljø, bæredygtighed, arbejdsvilkår og lignende. Dette er ikke muligt for den enkelte medarbejder at sikre ved indkøb i detailhandelen. Desuden er prisen på en vare i indkøbssystemet inklusive fragt og andre følgeomkostninger, hvilket gør det svært at sammenligne med indkøb foretaget af en medarbejder i arbejdstiden.
SOU4	Udvalget anerkender, at det kan give øgede omkostninger at stille højere krav til leverandørerne. Det ville være hensigtsmæssigt, hvis der i forbindelse med implementeringen af indkøbspolitikken kunne findes veje til at sikre, at dette ikke utilsigtet går ud over serviceniveauet, som kommunen tilbyder borgerne.	Økonomiforvaltningen er opmærksom på, at eksisterende og kommende mål og krav skal kunne håndteres inden for forvaltningernes ramme. Der skal derfor foretages en vurdering i de enkelte udbud.
SOU5	Udvalget bemærker, at der allerede er indhentet mange besparelser på indkøbsområdet, og at det derfor bliver stadig sværere at indhente yderligere besparelser uden at det går ud over andre vigtige faglige og driftsmæssige hensyn. Det foreslås, at dette aspekt afspejles i indkøbspolitikken.	Udvalgets bemærkninger er noteret. Se desuden ovenfor.
	Udvalget havde ikke protokolbemærkninger.	

Sundheds- og Omsorgsudvalgets møde den 22. september

Nr.	Bemærkning	Håndtering/respons
SUU1	Sundheds- og Omsorgsudvalget er af den opfattelse, at indkøbspolitikken udgør en hensigtsmæssig overordnet politik for indkøbsområdet.	Noteret
SUU2	Udvalget noterer sig med tilfredshed, at politikken sætter ambitiøse mål for klima, miljø og ansvarlige arbejdsforhold på lige fod med brugerperspektivmål som kvalitet, sortiment, brugervenlighed og leveringssikkerhed, samt økonomiske mål om fortsatte indkøbseffektiviseringer. Det bemærkes dog også, at målene kan få indbyrdes modstridende økonomiske konsekvenser, og at der derfor bør være et særligt fokus på, at eventuelle øgede udgifter ikke utilsigtet får betydning for servicen overfor de svageste borgere.	Økonomiforvaltningen er opmærksom på, at eksisterende og kommende mål og krav skal kunne håndteres inden for forvaltningernes ramme. Der skal derfor foretages en vurdering i de enkelte udbud.
SUU3	<i>Indkøbsorganisation</i>	Udvalgets bemærkninger er noteret.

	<p>Sundheds- og Omsorgsudvalget kan tilslutte sig indsatserne for at sikre, at der købes ind på kommunens indkøbsaftaler og for at indkøbsområdet fortsat bidrager til kommunens effektiviseringsmål.</p> <p>Det skal dog bemærkes, at der ses en række udfordringer omkring forsyningssikkerheden, som tvinger forvaltningens enheder til at købe ind til højere priser udenfor indkøbsaftalerne. Dette gælder f.eks. vikarer på SOSU-området, mobiltelefoner og tablets. Tilsvarende indebærer leveringsproblemer på nye el-biler, at udskiftningen ældre biler må udsættes og enhederne må køre længere tid end forventet i biler, som kan være dyre at holde i drift og mindre miljøvenlige.</p> <p>Udvalget tilslutter sig, at samarbejdet med Statens og Kommunernes Indkøbsfællesskab fortsat prioriteres, men bemærker samtidig, at Københavns Kommune har særlige behov og ønsker til indkøb, som SKI-aftaler ikke nødvendigvis kan rumme - og der kan derfor efter udvalgets opfattelse være behov for at stå uden for SKI-aftaler.</p> <p>Som eksempel kan det i praksis være vanskeligt at tilgodese borgerperspektivet og opnå økonomisk og miljømæssigt bæredygtige løsninger, når det drejer sig om fagligt komplekse borgernære indkøb som hjælpemidler og sygeplejeartikler.</p> <p>Sundheds- og Omsorgsudvalget ser gerne, at der er større mulighed for at lokale, mindre leverandører kan anvendes under kommunens indkøbspolitik og derigennem skabe flere valgmuligheder med en lokal forankring.</p> <p>Sundheds- og Omsorgsudvalget ønsker desuden en mere fleksibel beslutningsproces for at kunne undlade at deltage i SKI-udbud, f.eks. ved at lægge godkendelseskompetencen ud til fagudvalgene. Udvalget opfordrer derfor til at genoverveje ØU-beslutningen fra september 2013 om, at det skal godkendes i fagudvalg og Økonomiudvalg, hvis Københavns Kommune skal stå udenfor et udbud i SKI.</p>	<p>I relation til SKI, deltager Københavns Kommune aktivt i arbejdsgrupper for at påvirke de udbud, som SKI udbyder, så de KK-vedtagne krav kan imødekommes så vidt muligt. Når det ikke er muligt at få et udbud, som er foreneligt eller hensigtsmæssigt med KK's behov og krav, lægges der sag herom til fagudvalg og ØU. Dette anses som hensigtsmæssigt for at bibeholde samarbejdet med SKI og bidrage til det fællesoffentlige samarbejde på indkøbsområdet. Fagudvalg og Økonomiudvalget vil derfor fortsat få forelagt en sag til godkendelse i de tilfælde, hvor det ønskes ikke at tiltræde en forpligtende SKI-aftale.</p> <p>Det er muligt at lave geografisk opdeling af aftaler, prioritere SMV-venlighed mm. Desuden bemærkes det, at der ved mindre indkøb, som ikke er udbudspligtige, er mulighed for at anvende lokale leverandører.</p>
SUU4	<p><i>Reduceret klimaaftryk</i></p> <p>Udvalget ser indsatserne for at begrænse CO₂-aftrykket af kommunens indkøb, som en vigtig forudsætning for at nå kommunens samlede CO₂-målsætning. Det er desuden en væsentlig pointe, at indsatsen fokuseres ud fra en prioritering af de indkøbsområder, der har det største CO₂-aftryk.</p>	Noteret

SUU5	<i>Ansvarlige arbejdsvilkår</i> Udvalget kan bakke op om, at opgaver, der udføres for Københavns Kommune, skal ske på ansvarlige vilkår og i samarbejde med andre kommuner, andre offentlige institutioner, interesseorganisationer samt arbejdsgiver- og arbejdstagerorganisationer.	Noteret
SUU6	<i>Miljømæssig bæredygtighed</i> Udvalget kan tilslutte sig målet og indsatsområderne om miljømæssigt bæredygtige indkøb. I forhold til øget fokus på genanvendelse, kan Sundheds- og Omsorgsforvaltningens Hjælpemiddelcenters indkøb af tekniske hjælpemidler nævnes som et godt eksempel: Ved at indkøbe hjælpemidler, som grundlæggende er af høj kvalitet, er lette at reparere og har mulighed for tilpasning til individuelle brugerbehov, opnås høj tilfredshed hos brugere og medarbejdere og samtidig sikres lang produktlevetid og god langsigtet økonomi.	Noteret
SUU7	<i>Partnerskaber og innovation</i> Sundheds- og Omsorgsudvalget kan tilslutte sig målsætningerne om at arbejde med partnerskaber og innovation. Udvalget bemærker, at Sundheds- og Omsorgsforvaltningen allerede deltager i en lang række innovative projekter med henblik på at udvikle nye og bæredygtige løsninger for forvaltningens målgruppe. Et særligt opmærksomhedspunkt omkring udvikling af nye løsninger i samarbejde med små og mellemstore virksomheder er dog, at dette kan være vanskeligt foreneligt med deltagelse i f.eks. SKI-udbuddene, hvor indkøbsmængderne ofte er så store, at små og mellemstore virksomheder er afskåret fra at byde.	Noteret Der er indarbejdet følgende indsatsområde i politikken: <i>"Københavns Kommune vil understøtte, at SMV'er og socialøkonomiske virksomheder kan byde ind på kommunens opgaver, for eksempel ved at udbud deles op i mindre dele og at udbudsmateriale og -proces gøres så enkelt og let tilgængeligt som muligt."</i>
	Udvalget havde ikke protokolbemærkninger.	

Beskæftigelses- og integrationsudvalgets møde den 26. september 2022

	Bemærkning	Håndtering/respons
BIU1	Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen kan overordnet set tilslutte sig indkøbspolitikken, som den foreligger.	Noteret.
BIU2	<i>Indkøbsorganisation</i> Forvaltningen bakker særligt op om indkøbspolitikken fokus på brugere af indkøbssystemet, herunder medarbejdere, som til	Noteret. Indkøbspolitikken beskriver den overordnede ramme for indkøb i Københavns Kommune. Der vil blive formuleret konkrete mål, når politikken

	<p>dagligt bestiller varer og tjenesteydelser i indkøbssystemet Kvantum.</p> <p>Forvaltningen har igennem de seneste to år iværksat forskellige tiltag i forhold til at formidle, vejlede og hjælpe de decentrale indkøbere med at anvende Kvantum i overensstemmelse med retningslinjerne. Medarbejderne oplever dog fortsat, at det kræver uforholdsmæssigt store administrative ressourcer at løfte denne opgave. Det er således forvaltningens håb, at indkøbspolitikens fremadrettede fokus på effektivitet og brugerperspektiv vil føre til konkrete løsninger på de administrative udfordringer.</p>	<p>skal implementeres. Implementering og formulering af mål skal ske i samarbejde på tværs af forvaltninger. Der vil blive en årlig opfølgning på indkøbspolitikken, herunder på arbejdet med brugervenlighed.</p>
BIU3	<p><i>Ansvarlige arbejdsvilkår</i></p> <p>Forvaltningen bifalder især kravet til leverandører om ansættelse af mennesker med handicap. Der har hidtil været stillet krav til leverandører om uddannelse af lærlinge og/eller beskæftigelse af ledige. Med tilføjelsen af det nye krav kan kommunens samlede indkøb i højere grad bidrage positivt til beskæftigelsesområdet.</p>	<p>Noteret.</p> <p>Der kan henvises til medlemsforslag vedr. krav i kommunens kontrakter om at ansætte mennesker med handicap vedtaget af Borgerrepræsentationen d. 3. februar 2022: Økonomiforvaltningen med inddragelse af Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen og Socialforvaltningen udarbejder et forslag til politisk behandling om at fremme ansættelse af mennesker, som er visiteret til fleksjob eller mennesker med handicap i kommunens kontrakter.</p> <p>Indsatsområdet er justeret: "Københavns Kommune vil undersøge, hvordan kommunen kan sikre jobs til dem, der har brug for en ekstra hånd til at komme ind på arbejdsmarkedet. I arbejdet med kommunens klausuler vil vi undersøge mulighederne for at stille krav til leverandører om ansættelse af mennesker med handicap, i fleksjob mv."</p>
BIU4	<p><i>Partnerskaber og innovation</i></p> <p>Forvaltningen bakker særligt op om indsatsområdet i forhold til at få flere små og mellemstore virksomheder (SMV'er) til at byde ind på kommunens opgaver, f.eks. ved at dele udbud op i mindre dele.</p> <p>Der er set flere eksempler på, at store virksomheder har vundet udbud af tværgående tjenesteydelser i kommunen med den konsekvens, at tidligere aftaler med SMV'er i forvaltningen har måttet opsiges. Ved store fælleskommunale aftaler er det som udgangspunkt vanskeligt at tilgodese SMV'erne pga. store krav til f.eks. bredde i og volumen af ydelser og produkter, geografisk</p>	<p>Der er indarbejdet følgende indsatsområde i politikken: "Københavns Kommune vil understøtte, at SMV'er og socialøkonomiske virksomheder kan byde ind på kommunens opgaver, for eksempel ved at udbud deles op i mindre dele og at udbudsmateriale og -proces gøres så enkelt og let tilgængeligt som muligt."</p>

dækningsområde, egenkapital, ensartede strukturer ift. fakturering mm.	
Forvaltningen har imidlertid en interesse i at fremme forhold for og fastholde et godt samarbejde med virksomheder af alle størrelser. Derfor imødeser forvaltningen med glæde initiativer, der kan fremme SMV'ernes muligheder for at byde ind på de fælleskommunale aftaler.	
Udvalget havde ikke protokolbemærkninger.	

Teknik- og Miljøudvalgets møde den 4. oktober 2022

	Bemærkning	Håndtering/respons
TMU1	Indkøbspolitikken bør indledes med et afsnit, som rammesætter sammenhængen mellem indkøbsområdet og kommunens ambitioner på klima- og miljødagsordenen og som italesætter det arbejde, som allerede er i gang ift. at sikre bæredygtige indkøb. Indkøbspolitikken bør beskrives som en vigtig katalysator for klima- og miljødagsordenen. Kommunens indkøb skal bidrage til opfyldelse af målsætningerne i både kommunens kommende Klimaplan KBH 2035 og Ressource- og Affaldsplan 2024, Cirkulær København og hænger tæt sammen med kommunens miljøkrav til støttede anlægs- og byggeprojekter (MBA'en). Disse strategier/krav skal derfor specifikt nævnes i indkøbspolitikken. Det kan ligeledes være relevant at referere til fx mad- og måltidsstrategien.	Det er indskrevet mere tydeligt hvilke andre strategier og politikker, som politikken koordineres med i afsnittet "Afgrensning og opfølgning": <i>"Politikkens værdier og indsatsområder er koordineret med Københavns Kommunes andre politikker og strategier eksempelvis Mad- og Måltidsstrategien, kommende Klimaplan 2035, Ressource- og Affaldsplan 2024 og kommunens miljøkrav til byggeri og anlæg (MBA)."</i>
TMU2	De medarbejdere, som køber ind i de enkelte forvaltninger, skal være i stand til og bevidste om at efterspørge de mest bæredygtige produkter. Det bør derfor indgå som en del af indkøbspolitikken, at der investeres i, at de pågældende medarbejdere får styrket deres kompetencer på dette område. Det foreslås endvidere, at det tilføjes i indkøbspolitikken, at der etableres et mere formelt samarbejde mellem Økonomiforvaltningen og Teknik- og Miljøforvaltningen mhp. løbende at kvalificere og opdatere de miljø- og klimakrav, som kommunen anvender i indkøb og udbud. Teknik- og Miljøforvaltningen har stor faglig indsigt og er med til at drive udviklingen på klima- og miljøområdet, og vil derfor kunne bidrage med sparring - fx om cirkulære indkøb samt genanvendelses- eller genbrugsmulighederne for et givent produkt eller service	Der er tilføjet et nyt indsatsområde under indkøbsværdien "Miljømæssig bæredygtighed: <i>"Københavns Kommune vil understøtte at medarbejdere som foretager konkrete indkøb har viden og kompetencer til at træffe bæredygtige valg."</i> Det bemærkes at der med budgetaftalen for 2023 er afsat midler til uddannelse i bæredygtige indkøb (ØK35). Økonomiforvaltningen og Teknik- og Miljøforvaltningen samarbejder på mange forskellige områder og projekter, også på indkøbs- og miljøområdet. Det kan blandt andet nævnes, at der er nedsat en arbejdsgruppe på tværs med fokus på at reducere kommunens klimaaftryk fra indkøb i relation til den kommende klimaplan.
TMU3	Indkøbspolitikken indsatsområder bør formuleres med flere konkrete og målbare handlinger (og data). Det vil gøre det nemmere for kommunens forvaltninger at vurdere, om de	Indkøbspolitikken beskriver den overordnede ramme for indkøb i Københavns Kommune. Der vil blive formuleret konkrete mål, når politikken

	<p>opfylder politikken og måle på effekten af egne handlinger. I afsnittet om "Forslag til tekstnære justeringer af indkøbsværdierne" er der under emnet "Miljømæssig bæredygtighed", side 6, indsat eksempler på, hvordan indsatsbeskrivelserne kan formuleres mere konkrete/målbare. Alternativt kan der udarbejdes en supplerende fælles indkøbsstrategi, der fastlægger konkrete fokusområder og operationaliserer indkøbspolitikken yderligere. I så fald er det centralt, at der udarbejdes en plan, der sikrer tæt inddragelse af forvaltningerne i udarbejdelsen, og at der sikres et højt ejerskab i indkøbskategoriorganisationen.</p>	<p>skal implementeres. Implementering og formulering af mål skal ske i samarbejde på tværs af forvaltninger. Der vil blive en årlig opfølgning på indkøbspolitikken til Økonomiudvalget.</p> <p>De konkrete mål vil blive udarbejdet i tæt samarbejde med indkøbs- og udbudsfaglige medarbejdere på tværs af forvaltningerne. Hertil vil der ske en tæt kobling til arbejdet med en businesscase for Styrket Indkøb.</p> <p>Forslag til tekstnære justeringer vedrørende miljømæssig bæredygtighed (side 6) fremgår under TMU13 samt håndtering heraf.</p>
TMU4	<p>Som i den nuværende Indkøbspolitik 2019-2022 bør også den kommende indkøbspolitik indeholde oversigt over roller og ansvar, så det fremgår tydeligt. Det bør tillige fremgå tydeligere, hvordan der følges op på politikken, fx ved årlige status-møder i forvaltningerne eller årlig afrapportering til ØU, på baggrund af bidrag fra de øvrige forvaltninger.</p>	<p>Der er tilføjet en opdateret oversigt over roller og ansvar som appendiks til indkøbspolitikken.</p> <p>Det er tilføjet til indkøbspolitikken, at der vil ske en årlig opfølgning til Økonomiudvalget.</p>
TMU5	<p>Indkøbspolitikken bør referere til Det Grønne Opslagsværk og eventuelle andre relevante værktøjer, som hjælper de enkelte forvaltninger til at finde ud af, hvilke relevante miljø- og klimakrav, som man kan stille i sine indkøb. Det Grønne Opslagsværk indeholder alle de miljø- og klimakrav, som Borgerrepræsentationen har besluttet, skal være en del af udbudsmaterialet ifm. indkøb. Der kan tillige henvises til relevante eksterne værktøjer som fx Den Ansvarlige Indkøber.</p>	<p>Følgende indsatsområde er tilføjet: " <i>I endnu højere grad tage livscyklusbetragtninger med i kommunens udbud og indkøb. Vi vil arbejde med kompetenceløft og vidensdeling samt understøtte, at de relevante medarbejdere har de nødvendige udbudsjuridiske kompetencer. Desuden vil vi udbrede kendskabet til relevante værktøjer og vejledninger, herunder Det Grønne Opslagsværk.</i>"</p>
TMU6	<p><i>Indkøbsorganisation</i></p> <p>I indkøbspolitikken 2019-2022, fremgår der indkøbscompliancemåltal for KK, der gradvist stiger til 95%. Siden da er det også blevet muligt at måle kommunens aftaledækning, ved hjælp af compliancetallet "aftalecompliance". Ved ikrafttrædelse af indkøbspolitikken 2023-2026, er der et behov for tilsvarende måltal for aftalecompliance, så organisationen kan leve op til de stigende forventninger over indkøbspolitikens forløb. Der kan evt. også ses på muligheden for at arbejde med differentierede måltal på tværs af forvaltningerne, som afspejler forskelle i rammevilkår og potentialer.</p> <p>Det styrkede fokus på aftalecompliance medfører et øget fokus udbudsjuridisk kapacitet til konkurrenceudsættelse og øget aftaledækning.</p>	<p>Indkøbspolitikken er rammesættende med overordnede værdier og indsatsområder, og indeholder ikke konkrete mål jf. ovenfor.</p> <p>Økonomiforvaltningen er enig i, at det hensigtsmæssigt med konkrete mål for compliance. Der pågår et arbejde på tværs af forvaltninger med at fastsætte et passende niveau for måltal for aftalecompliance. Økonomiudvalget vil blive forelagt en sag med mål for aftalecompliance primo 2023.</p>

	<p><i>I forbindelse med krav til forbrugsstyring og effektiviseringer, er det oplagt at integrere dette med investeringsforslaget "Styrket Indkøbsorganisation", som klarlægger dette på indkøbsområdet. Desuden at sikre at denne værdi bliver videreført når nuværende investeringsforslag afsluttes i 2024.</i></p>	<p>Arbejdet med at implementere indkøbspolitikken vil foregå i tæt koordination med en ny business case Fremtidens indkøb.</p>
<p>TMU7</p>	<p><i>Reduceret klimaaftryk</i></p> <p>Pejlemærket om halvering af udledning af CO₂ fra indkøb, og forventning om inkludering af det globale klimaaftryk i den kommende klimaplan og reduktionsstrategi bør italesættes i indkøbspolitikken. Det kan ske på flere niveauer - fx ved en generel beskrivelse af vigtigheden af koblingen mellem reduktionsstrategien og indkøbspolitikken og ved at tilføje flere konkrete fokusområder - fx -reduktion ifm. kommunens byggeri, fødevarer, tekstiler, elektronik, transport m.m.</p> <p>Som følge af arbejdet med reduktionsstrategien bør det fremgå af indkøbspolitikken, at der allerede nu er brug for fokus på at monitorere de globale emissioner på et detaljeniveau, som sikrer mulighed for udvikling af nye indsatser. Det igangværende arbejde med at introducere nye virkemidler til at opnå klimareduktioner - fx anvendelse af mindstekrav om mindst udledende tilbud (skyggepris) eller oprettelse af en klimafond - bør ligeledes italesættes.</p>	<p>Reduktion af klimaaftrykket og henvisning til klimaplan 2035 indgår i det indledende afsnit af indkøbspolitikken samt i afsnittet "afgrænsning og opfølgning".</p> <p>Pejlemærket i arbejdet med klimaplan 2035 om halvering af udledning af CO₂ fra indkøb indgår i sagen om endelig vedtagelse af indkøbspolitikken til BR. Indkøbspolitikken er justeret, så afsnittet indledes med: "Som led i Københavns Kommunes klimaplan skal kommunen reducere klimaaftrykket fra indkøb markant frem mod 2030."</p> <p>Der er indarbejdet følgende indsatsområde i politikken, som supplerer indsatsområdet vedr. fødevarer under værdien "miljømæssig bæredygtighed: "Københavns Kommune vil reducere klimaaftrykket fra indkøb af fødevarer."</p> <p>Der pågår et arbejde med at finde modeller for reduktion af klimaaftryk i kommunens indkøb, både i relation til CO₂-afgifter og skyggepriser. Dette er uddybet i afsnittet: "Nogle gange er det dyrere at foretage indkøb med lavere klimapåvirkning. Der udvikles i de kommende år nye finansieringsmodeller, til at kunne foretage økonomiske prioriteringer i arbejdet med grønne og bæredygtige indkøb. Der skal for eksempel udvikles modeller for klimaafgifter og skyggepriser, arbejdes videre med at sætte mindstekrav i udbud og interne forbrugsbegrænsninger på udvalgte områder samt en klimapulje."</p> <p>Det bemærkes, at Økonomiforvaltningen har fokus på at arbejdet med modeller for klimaafgifter og skyggepriser skal koordineres med de øvrige tiltag, der har til formål at reducere kommunens klimaaftryk fra indkøb, herunder den kommende Klimaplan 2035 og Mad- og</p>

		Måltidsstrategien. Koordineringen skal sikre, at de forskellige tiltag understøtter hinanden i at reducere klimaftrykket af kommunens indkøb.
TMU8	<p><i>Ansvarlige arbejdsvilkår</i></p> <p>Social ansvarlighed og bæredygtighed på indkøbsområdet har været et fokusområde over en årrække. Der forelægger i dag to centrale politisk besluttede standarder i form af det nye CSR-bilag og bilag om arbejdsklausuler, som begge stiller høje ufravigelige krav som leverandører og underleverandører skal efterleve. I den nye indkøbspolitik lægges der op til en fleksibel ramme, der tilgodeser at kravene kan tilpasses kontrakternes art og omfang. Det bør præciseres i indkøbspolitikken, hvad denne fleksibilitet betyder set i forhold til de ufravigelige krav i standardbilagene.</p>	Det bemærkes at indkøbspolitikken ikke lægger op til at ændre den hidtidige praksis med obligatorisk anvendelse. For at tydeliggøre dette er sætningen <i>"Kravene kan tilpasses kontrakternes art og omfang, ligesom kommunen vil have dialog med markedet om omkostningerne ved de øgede krav."</i> derfor blevet slettet.
TMU9	<p><i>Miljømæssig bæredygtighed</i></p> <p>Oplistingen af hvordan indkøb kan bruges til at sikre miljømæssig bæredygtighed bør udbygges, så det også nævnes, at det kan ske ved at sætte fokus på ecodesign (krav til energiforbrugende produkter), produkters levetid, produktservicesystemer og affaldsforebyggelse.</p> <p><i>I beskrivelserne af indsatsområderne bør der tilføjes et indsatsområde, som sætter fokus på at udvikle og anvende metoder til at måle effekten af de indkøb, som kommune foretager. Som en del af formuleringen skal det fremgå, at der er brug for øget fokus på leverandørstyring og samarbejde med leverandørerne, som i høj grad skal bidrage med data.</i></p>	<p>Flere eksempler på bæredygtighed er indskrevet i afsnittet, så der nu står: <i>"Københavns Kommune ser et stadigt stort potentiale for indkøb som værktøj til at fremme miljømæssige hensyn, for eksempel gennem bæredygtig produktion og øget fokus på genbrug, cirkularitet, ecodesign, affaldsforebyggelse, produkters livscyklus og på, hvordan produkternes levetid kan forlænges."</i></p> <p>Måling af effekten fra kommunens indkøb indgår ikke i indkøbspolitikken. Det vurderes, at et sådant arbejde vil kræve særskilt finansiering.</p>
TMU10	<p><i>Partnerskaber og innovation</i></p> <p>Der bør tilføjes til indsatsbeskrivelserne, at der skal være øget fokus på, i udbud og indkøb, at sikre større mulighed for, at lokale og/eller mindre virksomheder, social-økonomiske virksomheder, startup-virksomheder o. lign. kan blive bragt i spil.</p>	Der er indarbejdet følgende indsatsområde i politikken: <i>"Københavns Kommune vil understøtte, at SMV'er og socialøkonomiske virksomheder kan byde ind på kommunens opgaver, for eksempel ved at udbud deles op i mindre dele og at udbudsmateriale og -proces gøres så enkelt og let tilgængeligt som muligt."</i>
	Forslag til tekstmære justeringer af indkøbsværdierne	
TMU11	<p>Kapitlet "Indkøbsorganisation"</p> <p><i>I tredje tekstafsnit bør begrebet livscyklusbetragtningerne udvides, så der står: "Københavns Kommune vil sikre, at der arbejdes professionelt med markedsdialog forud for udbud samt livscyklusbetragtninger set både fra et økonomisk (gennem totaløkonomiske</i></p>	Dette er tilføjet.

	<p>beregninger), klima- og miljømæssigt perspektiv".</p>	
<p>TMU12</p>	<p>Kapitlet "Reduceret klimaaftryk" I første tekstafsnit bør det præciseres, at med den kommende klimaplan arbejdes der med et pejlemærke om halvering af udledning fra indkøb samt at den kommer til at inkludere det globale klimaaftryk. Teksten bør derfor være: <i>"Københavns Kommune vil være CO2-neutral inden 2025 opgjort ift. de direkte emissioner i kommunen. Som led i arbejdet med kommunens kommende klimaplan arbejdes der med halvering af udledning af CO2 fra indkøb, frem mod 2030.</i></p> <p>I andet tekstafsnit skal det tilføjes, at monitorering af CO2-emissioner er en vigtig del af implementeringen af CO2-reduktionsmålet. Der bør derfor stå: <i>"... ligesom der i udbud og indkøb skal være en prioritering af reduktionen af CO2-udledning. Københavns Kommune skal tillige sikre, at de globale CO2-emissioner fra kommunens indkøb løbende bliver monitoreret på et detaljeniveau, der tillader udvikling af nye indsatser". Yderligere er det vigtigt at fremhæve, at det ikke kun handler om at købe bedre produkter for miljø og klima. Det handler i lige så høj grad om at forbruge smartere, så vi forbruger mindre. Der bør derfor endvidere stå: "For at understøtte et klimavenligt forbrug skal der sættes mål for affaldsminimering og genbrug af Københavns Kommunes inventar og produkter. Det kan gøres på bl.a. elektronik, inventar og tekstiler"</i></p> <p>I den første blå boks nævnes, at der skal udvikles en reduktionsstrategi. Denne reduktionsstrategi er en del af den kommende Klimaplan 2035 og bør være langsigtet. I samme boks lægges der op til, at der iværksættes indsatser på de indkøbsområder, der har størst CO2-aftryk. Fokus bør være på de indkøbsområder, hvor der er størst potentiale for reduktion. Teksten i boksen bør derfor være: <i>"Beregne baseline og efterfølgende udvikle og implementere en reduktionsstrategi, der er baseret på løbende udbygning af indkøbsdata og emissionsfaktorer. Reduktionsstrategien har et langsigtet fokus og skal sikre halvering af CO2-udledning fra kommunens indkøb inden 2030. Strategien vil indgå som en del af henholdsvis Indkøbspolitikken og Klimaplan 2035 de næste ti år. De første år forventes fokus at være på de indsatser, hvor der er de største potentialer for markante reduktioner i CO2-aftrykket, mens der på lidt længere sigt vil være fokus på enkelte produkter med de største CO2-udledningerne. Som led i implementeringen af reduktionsstrategien skal der arbejdes med en samlet værktøjskasse med virkemidler, der kan</i></p>	<p>Det fremgår af sagen om endelig vedtagelse af indkøbspolitikken at Borgerrepræsentationen har vedtaget et pejlemærke for arbejdet med at forberede Klimaplan 2035, om at kommunen skal halvere klimaaftrykket fra indkøb frem mod 2030.</p> <p>Det er tilføjet til indkøbspolitikken jf. ovenfor: "Som led i Københavns Kommunes klimaplan skal kommunen reducere klimaaftrykket fra indkøb markant frem mod 2030."</p> <p>Det bemærkes, at idet klimaaftrykket fra indkøb er scope 3 indgår udledning fra hele værdikæden i arbejdet med at fastsætte baseline for udledning og dernæst reduktionsmål og indsatser. Dette fremgår dog ikke direkte af indkøbspolitikken.</p> <p>Idet der er sammenhæng mellem de to indsatser "miljømæssig bæredygtighed" og "reduceret klimaaftryk" er det fremhævet under værdien "miljømæssig bæredygtighed" at: "Københavns Kommune ser et stadig stort potentiale for indkøb som værktøj til at fremme miljømæssige hensyn, for eksempel gennem bæredygtig produktion og øget fokus på <u>genbrug, genanvendelse, cirkularitet, ecodesign, affaldsforebyggelse</u>, produkters livscyklus og på, hvordan produkternes levetid kan forlænges. Konkrete mål kan fastsættes i arbejdet med implementeringen af indkøbspolitikken.</p> <p>Det fremgår nu af indkøbspolitikken: <i>"Københavns Kommune vil reducere klimaaftrykket gennem kommunens indkøb. Vi vil beregne baseline og efterfølgende udvikle og implementere en reduktionsstrategi. Reduktionsstrategien skal baseres på løbende udbygning af indkøbsdata og emissionsfaktorer, og der skal iværksættes indsatser på de største indkøbsområder, der har <u>de største</u></i></p>

<p>bringes i spil på de enkelte indkøbsområder – det kunne fx være anvendelse af mindstekrav om mindst udledende tilbud (skyggepris) eller oprettelse af klimafond". I den tredje blå boks nævnes, at der skal arbejdes med emissionsfri byggepladser. Dette forgår som en indsats under KBH 2025 klimaplanen. Teksten bør være: Arbejde mod emissionsfrie bygge- og anlægspladser. Det er allerede intentionen, at arbejdsmaskinerne er fossil- og/eller emissionsfri inden 2025."</p> <p>I samme boks er det i udkastet nævnt, at der skal arbejdes med CO2-reduktion i kommunens byggeri. Det skal understreges, at udledninger fra kommunes byggerier indgår i den kommende klimaplan og pejlemærket om halvering af udledninger fra indkøb også inkluderer byggeri. Reduktion af direkte og indirekte CO2-emissioner, inklusiv reducerede CO2-udledninger i produktionen af byggematerialer, i kommunens byggeri bør derfor være en del af reduktionsstrategien. Dette bør stå tydeligt i teksten. Der bør stå: "CO2 fra kommunens byggerier skal reduceres betydeligt og der skal udarbejdes CO2-krav til byggematerialer. Der skal udarbejdes analyser, der kan afdække en potentiel forskel i CO2-reduktionen ved at fokusere på transformation af eksisterende byggeri frem for nybyggeri.</p> <p>I forhold til indsatsen om at reducere CO2-udledningen fra transport bør der stå: "Reducere CO2-udledningen fra transport både ved fortsat kun at indkøbe eldrevne køretøjer til egen flåde samt sikre, at der stilles krav om anvendelse af grønne transportmidler ved varelevering. Desuden skal der tilføjes følgende: "Med henblik på at reducere CO2-udledningen i byens centrum, skal der arbejdes med muligheden for at etablere omlastecentraler i udkanten af byen, hvor man kan omlaste varer til grønne/mindre køretøjer".</p> <p>Områderne byggeri og transport er (delvist) dækket af de nævnte indsatsområder. Det gælder dog ikke fødevarer, som er et indkøbsområde med store påvirkninger og potentiale for CO2-reduktioner. Selv om kommunen allerede har en ambitiøs strategi for mad og måltider, der indeholdes en indsats for at reducere klimaaftrykket af mad serveret i kommunens kantiner og institutioner, foreslås det, at fødevarerområdet afspejles i en ny blå boks. Forslag til tekst: " Reducere indkøb af fødevarer med højt potentiale for reduktion af CO2 i kommunens kantiner og institutioner og i stedet fokusere på alternativer og sæsonbestemte fødevarer. Som en del af indsatsen skal der tillige arbejdes med at</p>	<p>potentialer for et reduceret klimaaftryk." Desuden er det jf. ovenfor tilføjet til beskrivelsen af værdien: "Der udvikles i de kommende år nye finansieringsmodeller, til at kunne foretage økonomiske prioriteringer i arbejdet med grønne og bæredygtige indkøb. Der skal for eksempel udvikles modeller for klimaafgifter og skyggepriser, arbejdes videre med at sætte mindstekrav i udbud og interne forbrugsbegrænsninger på udvalgte områder samt en klimapulje."</p> <p>Indsatsområdet er justeret, så der nu fremgår følgende indsatsområde: "Københavns Kommune vil reducere klimaaftrykket fra byggerier. Vi vil arbejde mod emissionsfrie bygge- og anlægspladser samt reduktion af klimaaftrykket fra byggematerialer."</p> <p>Indkøbspolitikken er rammesættende med overordnede værdier og indsatsområder, og indeholder ikke konkrete mål. Hertil kan det bemærkes, at der ikke er finansiering med vedtagelsen af indkøbspolitikken. Analyser vedr. CO2-krav og transformation af eksisterende byggeri kræver særskilt finansiering.</p> <p>Indsatsområdet er justeret, så der nu fremgår følgende indsatsområde: "Københavns Kommune vil reducere klimaaftrykket fra transport. Vi vil fortsat kun indkøbe eldrevne køretøjer til egen flåde, og vi vil stille endnu højere krav til leverandører om at anvende grønne transportmidler, når det er muligt. Desuden vil vi undersøge muligheden for at etablere samordnet varetransport/omlastecentraler."</p> <p>Hvad angår omlastecentraler bemærkes det, at der med budgetaftalen for 2023 er afsat midler til at der udarbejdes en implementeringsplan til at etablere samordnet varetransport (ØK81).</p> <p>Der er indarbejdet følgende indsatsområde i politikken, som supplerer indsatsområdet vedr. fødevarer under værdien "miljømæssig bæredygtighed": "Københavns</p>
---	--

	<p>samtænke kommunens mad- og måltidsstrategi og reduktionsstrategien"</p>	<p>Kommune vil reducere klimaaftrykket fra indkøb af fødevarer."</p>
<p>TMU13</p>	<p>Kapitlet "Miljømæssig bæredygtighed" I første tekstafsnit bør tilføjes "ecodesign" og "affaldsforebyggelse", så der står: "Københavns Kommune ser et stadig stort potentiale for indkøb som værktøj til at fremme miljømæssige hensyn, fx gennem bæredygtig produktion og øget fokus på ecodesign, affaldsforebyggelse, genbrug og produkters livscyklus".</p> <p>I andet afsnit bør fokus på de indkøbte produkters livscyklus udvides med et fokus på levetidsforlængelse. Teksten bør være: "Det kan fx gøres ved at have øget fokus på de indkøbte produkters livscyklus og på, hvordan produkternes levetid kan forlænges. Et større fokus på at indkøbe produktservicesystemer frem for selve produkter kan sikre højere produktkvalitet og levetid uden at forhøje omkostninger for kommunen".</p> <p>I andet tekstafsnit tilføjes "og genbruge", så der står "Desuden vil Københavns Kommune arbejde på at modne markedet i forhold til at genanvende og genbruge produkter, der har udtjent sin værdi for Københavns Kommune ...". Som eksempel på hvordan indsatsbeskrivelserne under de enkelte indkøbsværdier kan gøres mere konkrete og målbare foreslås følgende tilføjelser:</p> <p>■ Teksten i den første blå boks suppleres med: "Intentionen skal være, at alle forvaltninger inden udgangen af 2026 har fordoblet andelen af indkøbte miljømærkede produkter og tjenesteydelser. Med henblik på at gøre det enklere for forvaltningerne at købe miljømærkede produkter og tjenesteydelser, vil Økonomiforvaltningen arbejde på at gøre det synligt i Kvantum (kommunens indkøbssystem), hvilke produkter og ydelser der er miljømærkede. Det skal undersøges, om produkter der ikke er miljømærkede, kan udgå af sortimentet. Det skal ligeledes undersøges, om produkter med kort levetid og uden reparationsmulighed samt dem med ekstra højt CO2-aftryk i forhold til tilsvarende produkter, kan udgå af sortimentet".</p> <p>■ Teksten i den anden blå boks suppleres med: "Økonomiforvaltningen udpeger i samarbejde med Teknik- og Miljøforvaltningen hvert år minimum én varegruppe, hvor det undersøges, hvordan man kan forlænge levetiden for produkter under den pågældende varegruppe. Og som led i indsatsen udarbejdes der retningslinjer for brugen af logo, som sikrer, at logo på arbejdsbeklædning til kommunens medarbejdere ikke hindrer genanvendelse eller genbrug af udtjente tekstiler".</p>	<p>I afsnittet om indkøbsværdien er nu tilføjet: "Københavns Kommune ser et stadig stort potentiale for indkøb som værktøj til at fremme miljømæssige hensyn, for eksempel gennem bæredygtig produktion og øget fokus på genbrug, cirkularitet, <u>ecodesign, affaldsforebyggelse</u>, og produkters livscyklus og på, hvordan produkternes levetid kan forlænges."</p> <p>I andet tekstafsnit fremgår nu: "..genbruge og genanvende..".</p> <p>Indkøbspolitikken er rammesættende med overordnede værdier og indsatsområder, og indeholder ikke konkrete mål. Hertil kan det bemærkes, at der ikke med vedtagelsen af indkøbspolitikken er finansiering med, hvorfor det kræver en konkret vurdering af hvert område – eksempelvis en fordobling af antal miljømærkede produkter. Dette kan udvælges som et område, der skal fokuseres på i implementeringen.</p> <p>Det bemærkes, at økonomiforvaltningen er opmærksom på ønsket om at miljømærkning fremgår tydeligere i indkøbssystemet Kvantum end i dag. Dette indgår i det generelle udviklingsarbejde for systemet.</p> <p>Økonomiforvaltningen vil desuden i 2023 efter inddragelse af forvaltningerne lægge sag til Økonomiudvalget med oplæg til konkrete mål for indkøb af miljømærkede produkter.</p> <p>Indkøbspolitikken er rammesættende med overordnede værdier og indsatsområder, og indeholder ikke konkrete mål. Forslaget om at udvælge én varekategori årligt med henblik på at</p>

	<p>Der bør i opstillingen af indsatsområder (de blå kasser) tilføjes et indsatsområde, som gør kommunen bedre i stand til at måle på, hvad miljøeffekten af kommunens indkøb er og om kommunen faktisk opnår de forventede effekter ved at skifte til mere miljøvenlige produkter og services. Som en del af formuleringen skal det tydeligt fremgå, at indsatsen kræver øget fokus på leverandørstyring og samarbejde med leverandørerne, da disse i høj grad skal bidrage med data til opgørelse af miljøeffekterne. Teksten kunne være følgende: ”Udvikle og anvende metoder til at måle miljøeffekten af de indkøb, som kommunen foretager. Indsatsen forudsætter øget fokus på leverandørstyring og dialog med leverandørerne”.</p> <p>I den nederste blå kasse bør der i formuleringen af indsatsen tilføjes ”genbrug”, så den lyder: ”Have fokus på genbrug og genanvendelse af materialer i kommunens byggeprojekter.”</p>	<p>undersøge, hvordan levetiden kan forlænges, kan udvælges som et område, der skal fokuseres på i implementeringen.</p> <p>Der er igangsat et arbejde ift. at opgøre klimaeffekten af kommunens indkøb. Som et led i dette arbejde, er der fokus på den bredere miljøkontekst med henblik på at prioritering af indkøb der kan bidrage til at reducere kommunens klimaaftryk ikke må ske på bekostning af øvrige miljøhensyn.</p> <p>Som det afspejles i indkøbspolitikken, er der fortsat et stærkt fokus på miljøeffekterne af kommunens indkøb. Det er dog ikke inden for indkøbspolitikens scope, at der skal igangsættes et arbejde med at kvantificere alle typer miljøeffekter.</p> <p>Det er tilføjet, så der nu fremgår: ”Københavns Kommune vil have fokus på genbrug og genanvendelse af materialer i kommunes byggeprojekter.”</p>
TMU14	<p>Kapitlet ”Partnerskaber og innovation” I den første blå boks skal teksten i højere grad åbne op for, at lokale virksomheder og social-økonomiske virksomheder kan komme i spil. Der skal stå ”... samt at SMV’ere, lokale virksomheder og socio-økonomiske virksomheder kan byde ind på kommunens opgaver, fx ved at udbud opdeles i mindre dele og/eller at der arbejdes med at gøre det nemmere at blive oprettet i Kvantum.</p>	<p>Der er indarbejdet følgende indsatsområde i politikken: ”Københavns Kommune vil understøtte, at SMV’er og socialøkonomiske virksomheder kan byde ind på kommunens opgaver, for eksempel ved at udbud deles op i mindre dele og at udbudsmateriale og -proces gøres så enkelt og let tilgængeligt som muligt.”</p> <p>Desuden bemærkes det, at der ved mindre indkøb, som ikke er udbudspligtige, er mulighed for at anvende lokale leverandører.</p>
	<p>Protokolbemærkninger fra udvalgsbehandlingen</p>	
TMU15	<p>Ændringsforslag: Følgende at-punkt vedtaget: ”at der indkøbes produkter og tjenesteydelser, der er miljømærkede, på de områder, hvor det er muligt samt indgår i samarbejdet om markedsinvolveringer for at udvikle markedet for produkter og tjenesteydelser, der er mærket med type-1 miljømærker, som f.eks. EU-Blomsten, Blauer Engel eller Svanemærket samt at der desuden sættes fokus på at omsætte markedsdialogen til krav om miljømærkede produkter i de udbud, der følger efter markedsdialogen.”</p>	<p>KK har en miljømærkepolitik vedtaget i maj 2017. Københavns Kommune stiller krav om, at vi køber produkter med Svanemærket eller EU-Blomsten inden for en række udvalgte produkt- og serviceområder samt gennemfører årlige markedsdialoger for at modne markedet for miljømærkede produkter og services.</p> <p>Følgende indsatsområde fremgår af indkøbspolitikken: ”Indkøbe miljømærkede produkter og tjenesteydelser på de områder, hvor</p>

		<p><i>det er muligt. Vi vil også bidrage til at udvikle markedet for miljømærkede produkter, ved at indgå i samarbejder om markedsinvolvering."</i></p> <p>Økonomiforvaltningen vil desuden i 2023 efter inddragelse af forvaltningerne lægge sag til Økonomiudvalget med oplæg til konkrete mål for indkøb af miljømærkede produkter.</p> <p>Markedsinvolvering og markedsdialog generelt indgår desuden i afsnit vedr. indkøbsværdierne "Miljømæssig bæredygtighed og Partnerskaber og innovation.</p>
TMU16	<p>Socialistisk Folkeparti:</p> <p>Det er vigtigt at vi sikrer de mest klimavenlige indkøb, og sikrer løbende reduktioner år for år. Samtidig skal det være muligt for de enkelte enheder i kommunen at opretholde et fornuftigt serviceniveau, og vi er derfor glade for at der er sat penge af til en ordning med CO2-skyggepris på indkøb, som tager højde for netop den situation</p>	Noteret.
TMU17	<p>Det Konservative Folkeparti og Venstre:</p> <p>"Der er mange gode og rigtige intentioner i indstillingen om at understøtte en bæredygtig udvikling, intension som det Konservative Folkeparti støtter. Vi mener dog også at vi ikke må glemme at vi forvalter skatteborgernes penge, og at vi skal gøre dette på en forsvarlig måde, så borgerne får mest mulig værdi for pengene og ikke ud fra snævre politiske særstandpunkter, der ikke til gode ser de københavnske borger i helhed."</p>	Økonomiforvaltningen er opmærksom på, at eksisterende og kommende mål og krav skal kunne håndteres inden for forvaltningernes ramme. Der skal derfor foretages en vurdering i de enkelte udbud.
TMU18	<p>Det Konservative Folkeparti, Venstre, Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten og Alternativet afgav følgende protokolbemærkning:</p> <p>"Partierne ønsker en indkøbspolitik der sikrer, at mindre leverandører også har mulighed for at komme i betragtning."</p>	Tilføjet jf. ovenfor. Der er indarbejdet følgende indsatsområde i politikken: "Københavns Kommune vil understøtte, at SMV'er og socialøkonomiske virksomheder kan byde ind på kommunens opgaver, for eksempel ved at udbud deles op i mindre dele og at udbudsmateriale og -proces gøres så enkelt og let tilgængeligt som muligt."

Bilag 4

Oversigt over eksisterende beslutninger vedrørende indkøbsområdet

Københavns Kommune har på tværs af forvaltninger vedtaget en række planer, strategier og beslutninger, der sætter krav til og påvirker kommunens indkøb. Flere af beslutningerne spænder bredere end indkøbsområdet og påvirker, ud over den til enhver tid gældende indkøbspolitik, forvaltningernes arbejde med indkøbsområdet.

Oversigten bliver løbende ajourført af Økonomiforvaltningen.
Oversigten er senest opdateret d. 03. november 2022.

Indhold

1. Effektiv indkøbsorganisation
2. Reduktion af klimaaftrykket
3. Ansvarlige arbejdsvilkår
4. Miljømæssig bæredygtighed
5. Partnerskaber og innovation

1. Effektiv indkøbsorganisation	
	Vi er en professionel og effektiv indkøbsorganisation med brugerperspektivet for øje.
Særlige fokuspunkter	
<ul style="list-style-type: none"> • Effektiviseringer • Dialog med virksomheder og leverandører • Compliance og generel anvendelse af indkøbssystemet • SKI-samarbejde • Forbrugsstyring	
Beslutninger	
<ul style="list-style-type: none"> • Fælles materielstyring i Københavns Kommune, BR-beslutning maj 2016 • Beslutning om, at relevante fagudvalg og ØU skal godkende, såfremt Københavns Kommune ikke ønsker at tilslutte sig en forpligtende aftale hos Staten og Kommunernes Indkøbsfællesskab, ØU Beslutning, september 2013 • Businesscase om styrket indkøbsorganisation, BR-beslutning, marts 2019 • Det forventes, at ØU forelægges en sag primo 2023 om måltal for aftalecompliance	
Referencer	

2. Reduceret klimaaftryk	
	Vores indkøbsvalg bidrager til at reducere kommunens klimaaftryk.
Særlige fokuspunkter	
<ul style="list-style-type: none"> • Klimaafgifter og klimapulje • CO₂-kompensation • Byggeri: Materialer, køretøjer, bygge- og anlægspladser • Grønne køretøjer: Egen flåde og leverandørkøretøjer • Samordnet varetansport/omlastecentraler • Energi 	
Beslutninger	
<ul style="list-style-type: none"> • En ny klimaplan 2035 – pejlemærker for arbejdet frem mod den kommende Klimaplan 2035, BR-beslutning, september 2021 • Medlemsforslag om klimabudget. BR-beslutning, marts 2022 • Medlemsforslag om at sidestille klimapåvirkning og økonomi i kommunens indkøbspolitik. BR-beslutning, november 2021 • Udarbejdelse af implementeringsplan til at etablere samordnet varetansport i Københavns Kommune, Budget 2023, ØK81 • Grøn omstilling af Københavns Kommunes vognpark. Der er afsat midler til at sikre, at kommunens arbejdsmaskiner og køretøjer kører på alternative drivmidler i 2025, Budget 2023, TM033 ØK • Omstilling af kommunens dieseldrevne køretøjer til fossilfrie køretøjer, Budget 2023, TM294 • Skærpelse af kravene i miljøzonen. Budget 2020, TM76 • Skærpede miljøzonekrav til tunge køretøjer og varebiler. BR-beslutning, juni 2020 • Skærpede miljøkrav til leverandørkøretøjer: Borgerrepræsentationen har besluttet at indarbejde krav i relevante udbud og kontrakter om, at leverandørerne anvender grønne køretøjer, når de leverer varer og tjenesteydelser til kommunen. Grønne køretøjer er defineret som biler, der kører på el, biogas eller brint eller er plug-in-hybrid-biler. BR-beslutning, marts 2019 • Mindre luftforurening fra tunge køretøjer: Borgerrepræsentationens beslutning om at reducere luftforureningen fra kommunens tunge køretøjer gennem krav til indkøb af egne køretøjer og udvikling af løsninger til mere bæredygtig transport. BR-beslutning, december 2016 • Praksis for kompensation for CO₂-udslip fra flyrejser: Borgerrepræsentationen har besluttet at KK skal kompensere for det CO₂-udslip, som kommunens flyrejser udleder ved at plante træer i Københavns Kommune. Forvaltningerne CO₂-kompenserer ved årligt at betale et beløb, der afhænger af antallet og længden af forvaltningens flyrejser til træplantning. I 2017 var beløbet ca. 55.000 kr. BR-Beslutning, februar 2019. • Det forventes at ØU og BR forelægges en sag primo 2023 med forslag til modeller for skyggepriser og CO₂-afgift i Københavns Kommune. Der pågår arbejde med at afklare, hvordan disse virkemidler kan anvendes i kommunens udbud og indkøb. BR-beslutning, BR-beslutning, juni 2022. 	

- Pulje til reduktion af klimaaftrykket fra indkøb: Der oprettes en pulje til finansiering af merudgifter forbundet af valg af mere klimavenlige alternativer ved indgåelse af indkøbsaftaler. [Budget 2023, ØK40](#)
- Arbejdsmaskiner på alternative drivmidler: KK pilotprojekt i 2020-23 med udvalgte projekter på byggeri og anlæg med arbejdsmaskiner, som kører på alternative drivmidler. [Budget 2020, TM134](#) og [Budget 2022](#)
- Skalering af krav om brug af fossil- og emissionsfri arbejdsmaskiner: Der er afsat midler til at stille krav om brug af fossil- og emissionsfri arbejdsmaskiner ved 100 pct. af igangsatte anlægsprojekter fra 2023 og frem og 25 pct. af igangsatte byggeprojekter i 2023-2024. [Budget 2023, TM219](#)
- Grøn strøm i Københavns Kommune: Midler til at udarbejde udbudsmateriale og gennemføre udbud af en Power Purchase Agreement (PPA) for Københavns Kommune til indkøb af vedvarende energi. [Budget 2023, ØK21](#).

Referencer

- [Miljø i Byggeri og Anlæg 2016](#): Krav til byggematerialer i KK's egne og støttede bygge- og anlægsopgaver, som bl.a. skal sikre at arbejdet er miljømæssigt forsvarligt og omhandler bl.a. skadelig kemi, miljømærkning, bæredygtige materialer, genbrug og en højere grad af ressourceeffektivitet.
- [Det Grønne Opslagsværk](#) - Københavns Kommunes klima- og miljøkrav til udbud
- [KBH 2025 Klimaplanen](#)

3. Ansvarlige arbejdsvilkår

Vi sikrer ansvarlige arbejdsvilkår hos alle leverandører

Særlige fokuspunkter

- **Ansættelse af mennesker med handicap**
- **ID-kort på byggepladser**
- **Ansvarlige skatteforhold**
- **CSR-bilag**
- **Sociale klausuler, herunder arbejdsklausulen**
- **Lokal produktion**

Beslutninger

- CSR-bilag med skærpede krav til arbejdstagerrettigheder, menneskerettigheder, klima og miljø og anti-korruption. [BR-beslutning, april 2022](#)
- Medlemsforslag vedr. krav i kommunens kontrakter: Borgerrepræsentationen godkender, at Økonomiforvaltningen med inddragelse af Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen og Socialforvaltningen udarbejder et forslag til politisk behandling om at fremme ansættelse af mennesker, som er visiteret til fleksjob eller

mennesker med handicap i kommunens kontrakter. BR-beslutning, februar 2022 .
Referencer
<ul style="list-style-type: none"> • Leverandørens samfundsansvar - CSR-bilaget: CSR-bilaget vedlægges alle kontrakter over en million kroner og stiller krav til at udvise samfundsansvar og undgå tilsidesættelser af menneske- og arbejdstagerrettigheder og negative indvirkninger på miljø og klima samt forebygge korruption som beskrevet i Global Compact, FN's Vejledende Principper for Menneskerettigheder og Erhvervsliv og OECD's Retningslinjer for Multinationale Virksomheder.

4. Miljømæssig bæredygtighed	
	Vi indkøber miljømæssigt bæredygtigt, og vi påvirker aktivt markedet via efterspørgslen på miljøvenlige produkter
Særlige fokuspunkter	
<ul style="list-style-type: none"> • Genanvendelse og genbrug • Uddannelse i bæredygtige indkøb • Kravopfølgning på kommunens miljø- og klimakrav • Emballage og plast • Affaldssortering • Miljømærkning • Livscyklus og TCO-beregninger • Økologi • Fødevarer 	
Beslutninger	
<ul style="list-style-type: none"> • DGNB-certificering for byggeri: Nybyggerier og renoveringer til over 20 mio. kr. i entreprisesum skal DGNB-certificeres til hhv. guld og sølv. DGNB-certificeringen fungerer som bygningens bæredygtighedsprædikat. BR-beslutning, juni 2020 • Genanvendelse og genbrug af byggematerialer og cirkulær økonomi: Systematisk arbejde med genbrug og genanvendelse i byggeprojekter. Udvalgte byggeprojekter kan søge om op til 10% af anlægsbevillingen i ekstra midler. Byggeri København udpeger tre til fire projekter om året. BR-beslutning, september 2019 • Håndtering af cirkulær økonomi gennem DGNB-systemet. ØU-beslutning, februar 2021 • Revision af miljøkrav til anlæg og mindre byggerier. BR-beslutning, september 2021 • Målsætning om 90 % økologi: ØKF er ansvarlig for at forvalte økologimål indenfor KK's mad- og måltidsområde - målet om en samlet gennemsnitlig økologiandel på 90 % i Københavns Kommunes institutioner videreføres og er gældende indtil andet vedtages af Borgerrepræsentationen. BR-beslutning, oktober 2016 • Krav om miljømærker i kommunens indkøb og udbud: Krav om miljømærker og samarbejde med Miljømærkning Danmark og SKI om at 	

<p>fremme udbuddet af miljømærkede produkter. BR beslutning, oktober 2017</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mindre udledning af mikroplast i Københavns Kommune: Krav om i videst muligt omfang at indkøbe engangsklude uden mikroplast. BR-beslutning, juni 2017 • Krav til plastemballage i fødevarer: Kommunen gør krav til plastemballage til ferske fødevarer til et tildelingskriterie i det kommende store fødevarerudbud, derudover delmål for overholdelse af krav til plastemballage til fødevarer i løbet af kontraktperioden, og at KK forud for udbud forholder sig til, om der kan indarbejdes krav til emballage generelt. BR-beslutning, juni 2019. • Reduktion af engangsemballage: I alle relevante udbud skal ske en vurdering af, om der kan stilles en række konkrete krav til engangsemballage, og at vand på plastflasker udfases fra kommunens kantiner, senest ved næste genudbud af den enkelte kantineaftale. BR-beslutning, februar 2021 • Styrket indsats for Bæredygtige Indkøb. Midler til en uddannelse i Bæredygtige indkøb med henblik på at opkvalificere relevante medarbejdere i Københavns Kommune. Budget 2022, ØK25 og Budget 2023, ØK35 • Forbud mod indkøb af vand på flaske og beholder. BR-beslutning, november 2009
<p>Referencer</p> <ul style="list-style-type: none"> • Miljø i Byggeri og Anlæg 2016: Krav til byggematerialer i KK's egne og støttede bygge- og anlægsopgaver, som bl.a. skal sikre at arbejdet er miljømæssigt forsvarligt og omhandler bl.a. skadelig kemi, miljømærkning, bæredygtige materialer, genbrug og en højere grad af ressourceeffektivitet. • Cirkulær København - Ressource- og Affaldsplan 2024 • Det Grønne Opslagsværk - Københavns Kommunes klima- og miljøkrav • Københavns Kommunes Mad- og Måltidsstrategi • Luftforurening i København: Københavns Kommune har opsat fem luftmålestationer for at blive klogere på byens luftkvalitet. Luftmålestationerne opsættes som led i indsatsen "Øget viden om de sundhedsskadelige effekter af luftforurening i København". • Hovedstaden for bæredygtig udvikling, Københavns Kommunes handlingsplan for FN's verdensmål. BR-beslutning, oktober 2017 • Københavns Kommunes miljøpolitik. BR-beslutning, november 2003

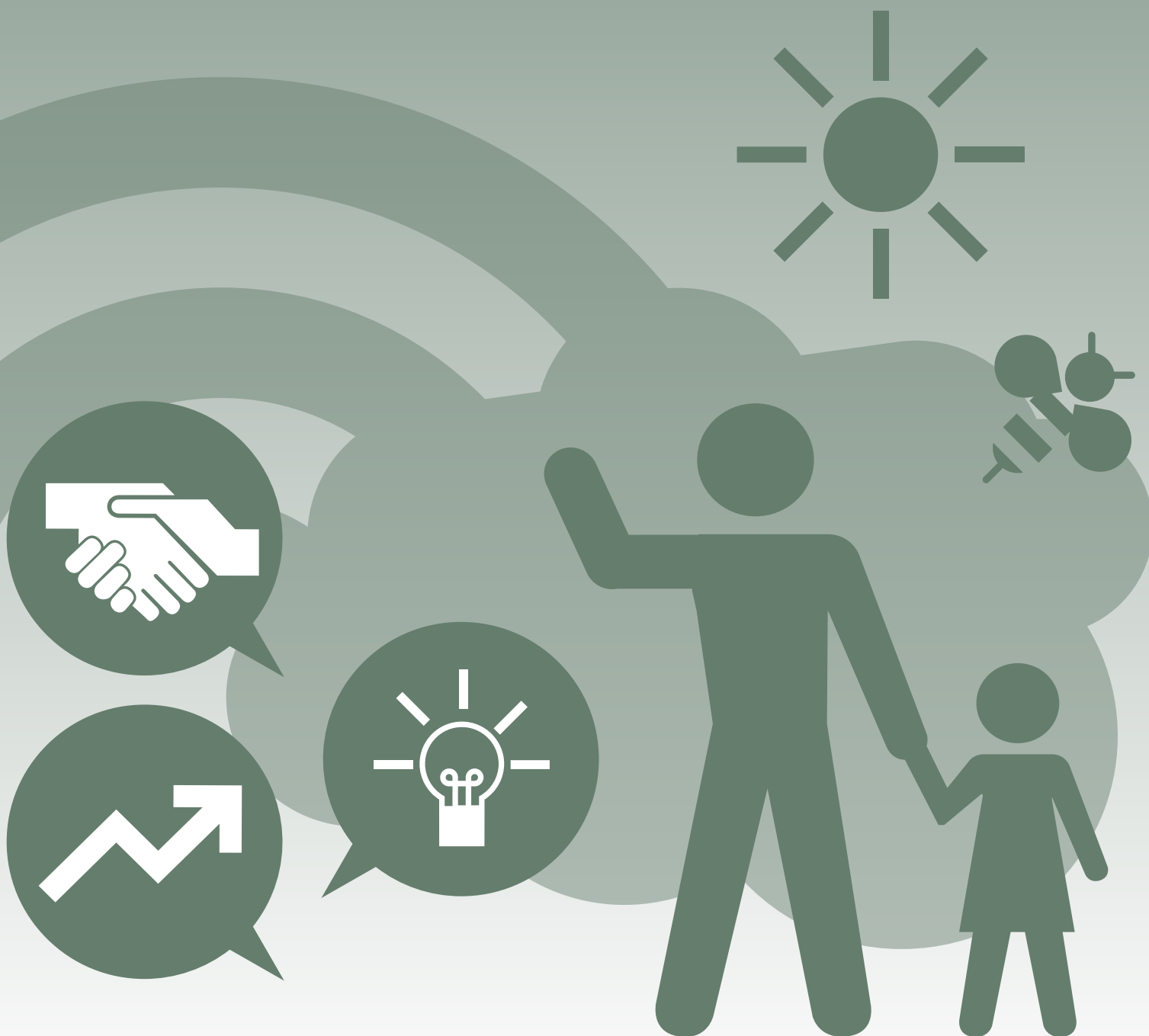
<p>5. Partnerskaber og innovation</p>	
	<p>Vi arbejder med partnerskaber, innovation og udvikling af nye bæredygtige løsninger</p>
<p>Særlige fokuspunkter</p> <ul style="list-style-type: none"> • Markedsdialog • Innovation 	

<ul style="list-style-type: none">
• SMV'er
• Socialøkonomiske virksomheder
• Partnerskaber med private
• Partnerskaber med offentlige leverandører
Beslutninger
<ul style="list-style-type: none">
• Opdatering af Københavns Kommunes hjemmeside på indkøbsområdet med henblik på at virksomheder lettere kan orientere sig om mulighederne for at blive leverandør til kommunen. <u>BR-beslutning, juni 2021</u>
• Københavns Kommune har været medlem af Partnerskab for Offentlige Grønne Indkøb (POGI) siden partnerskabet blev dannet i 2006. Partnerskabet er et samarbejde mellem offentlige organisationer, der ønsker at gøre en indsats for miljøet gennem indkøb. Som medlem er kommunen blandt andet forpligtet til at følge Partnerskab for Offentlige Grønne Indkøbs konkrete grønne indkøbsmål og løbende bidrage med erfaringsudveksling til partnerskabet
• ØU har truffet en beslutning om at ByK kan anvende udbudsformen strategiske partnerskaber bl.a. med henblik på at realisere væsentlige optimeringer af både processer og produkter. <u>ØU-beslutning, marts 2016.</u>
Referencer
<ul style="list-style-type: none">
• Byggeri Københavns nuværende strategiske partnerskaber <u>TRUST og DSP plus</u>

KØBENHAVNS KOMMUNES

INDKØBSPOLITIK 2019-2022

Indhold

3	Indledning
5	En mere professionel og effektiv indkøbsorganisation
8	Øget e-handel og digitalisering
10	Stærkere samarbejde med eksterne aktører
12	Mere ansvarligt og bæredygtigt indkøb
16	Fokus på innovation og vækst
19	Appendix 1: Organisering af indkøbsområdet
20	Appendix 2: Eksempler på fælles indkøbsaftaler

Indledning

Københavns Kommune er en af Danmarks største offentlige indkøbere. Vi køber varer og tjenesteydelser for 8,2 mia. kr. om året.¹ Indkøb i den størrelsesorden forpligter og giver mulighed for at vise vejen for offentligt indkøb i Danmark.

Københavns Kommune vil bruge sin indkøbsvolumen til at sikre de bedste og billigste indkøbsaftaler, så der kan frigøres ressourcer, som vi kan bruge på kerneopgaverne og bedre service til vores borgere. Samtidig vil vi bruge vores indkøb til at fremme miljø- og klimadagsordenen.

Når Københavns Kommune køber ind, skal der balanceres hensyn til omkostninger, effektivitet, klima og miljø, sociale forhold samt behov hos både borgeren, brugeren og medarbejderen. Vi skal fx sørge for, at de møbler, som vi køber til vores daginstitutioner, kan holde til børnenes brug af dem, at leverandøren af fødevarer til vores kantiner kan leve op til krav om mængde, kvalitet og leveringstidspunkt, at chaufførerne, som skal køre de ældre rundt i byen, er opmærksomme på de ældres behov, og at leverandørerne af vores hårde hvidevarer hurtigt kan reparere dem, hvis de går i stykker, eller at leverandørerne af kropsbårne hjælpemidler som fx benproteser er let tilgængelige for borgerne.

Samtidig er indkøb et instrument til at sikre opfyldelse af kommunens politiske målsætninger, fx om at nyindkøbte personbiler til vores egen brug skal køre på el eller brint, og at vores leverandører af bygge- og anlægsprojekter giver deres medarbejdere ordentlige løn- og arbejdsvilkår. Tilsammen stiller det mange forskelligartede krav til vores arbejde med indkøb. Denne indkøbspolitik beskriver, hvordan Københavns Kommune ønsker at arbejde med de mange forskellige hensyn og bruge vores indkøb til at sætte retningen for offentligt indkøb frem mod 2022.

I de kommende år vil Københavns Kommune have et særligt fokus på at blive en endnu mere professionel og effektiv indkøbsorganisation. Derfor skal det afdækkes, hvordan en styrket indkøbsorganisering samt øget fokus på brugeradfærd og indkøbskategorier kan understøtte, at der opnås yderligere effektiviseringer på indkøbsområdet end det allerede besluttede årlige måltal på 30 mio. kr.

---

¹ Københavns Kommune køber varer og tjenesteydelser for i alt 11,7 mia. kr. om året. Når man fratrækker indkøb af tjenesteydelser leveret af andre offentlige institutioner, er beløbet 8,2 mia. kr. Indkøb af tjenesteydelser leveret af andre offentlige institutioner dækker over betalinger til andre kommuner, regioner og staten, fx når Københavns Kommune køber pladser i daginstitutioner og plejehjem i andre kommuner.

STRATEGISKE FOKUSOMRÅDER

Indkøbspolitikken er opdelt i fem strategiske fokusområder, der tilsammen beskriver, hvordan Københavns Kommune ønsker at købe ind i perioden 2019-2022. Hvert fokusområde består af allerede besluttede konkrete politiske målsætninger, som tydeliggør, hvordan dele af det strategiske fokusområde skal blive til virkelighed, samt nye konkrete indsatsområder, som beskriver, hvad vi vil arbejde med frem mod 2022.

Overordnet handler indkøbspolitikken om, at Københavns Kommune vil være en endnu mere professionel og effektiv indkøbsorganisation, der ligger i front i forhold til e-handel og digitalisering, aktivt samarbejder med andre aktører, bruger vores indkøbsvolumen til at påvirke markedet i en mere social ansvarlig og miljøvenlig retning, samt bidrager til at udvikle innovative løsninger og produkter.

Indkøbspolitikken er blevet til i dialog mellem Københavns Kommunes forvaltninger, indkøbsmedarbejdere, indkøbsfaglige fora og eksterne interessenter. Dens form og fokusområder er inspireret af bl.a. Kommunernes Landsforenings (KL) fælleskommunale indkøbsstrategi 2017-2020, regeringens indkøbsudspil (2017) og regionernes fælles strategi for indkøb frem mod 2022. Indkøbspolitikken er vedtaget i Københavns Kommunes borgerrepræsentation den 13. december 2018.

**EN MERE PROFESSIONEL
OG EFFEKTIV
INDKØBSORGANISATION**

**ØGET E-HANDEL OG
DIGITALISERING**

**STÆRKERE SAMARBEJDE MED
EKSTERNE AKTØRER**

**MERE ANSVARLIGT OG
BÆREDYGTIGT INDKØB**

**FOKUS PÅ INNOVATION OG
VÆKST**

En mere professionel og effektiv indkøbsorganisation

FAKTA

- Københavns Kommune indkøber varer og tjenesteydelser for 8,2 mia. kr. om året.
- Ca. 6.560 medarbejdere er certificeret til at handle ind i Kvantum. I alt er der ca. 43.410 medarbejdere i Københavns Kommune.²
- Der kan købes ind på over 1.000 kontrakter i Kvantum Indkøb, hvoraf godt 100 er fælles indkøbsaftaler, der går på tværs af forvaltningerne.
- Københavns Kommunes Indkøbssupport modtager ca. 140 henvendelser dagligt, heraf ca. 60 opkald, 20-25 mails og 40-70 fritekstbestillinger.
- Københavns Kommune indgår årligt omkring 115 nye indkøbsaftaler.³
- I 2015-2018 har Københavns Kommune hentet nye indkøbseffektiviseringer for 101 mio. kr.
- Københavns Kommune har over 800.000 fakturaer om året.

Københavns Kommune vil være en endnu mere professionel og effektiv offentlig indkøber. Derfor vil vi blive endnu bedre til at udnytte og organisere vores kompetencer inden for indkøb og udbud og til at anvende ny teknologi på indkøbs- og udbudsområdet. Med en professionel og effektiv organisering af arbejdet med indkøb kan vi løbende effektivisere og dermed frigøre penge til kerneopgaverne.

En professionel indkøbsorganisation er lig med en høj compliance. Derfor er compliance et nøgleord for Københavns Kommunes arbejde med indkøb de kommende fire år. At et indkøb er compliant betyder grundlæggende, at en indkøbsmedarbejder har indkøbt den rigtige vare hos den rigtige leverandør. En høj compliance skal være med til at sikre, at en vare er købt til den laveste pris samtidig med at politiske beslutninger, fx om at stille krav om hensyn til miljø og arbejdsforhold i produktionen af varen, bliver efterlevet. Københavns Kommune har derfor sat sig det ambitiøse mål om at nå 95 pct. compliance i 2022.

For at gøre ambitionen om at blive en endnu mere professionel og effektiv indkøbsorganisation til virkelighed, vil Københavns Kommune styrke indkøbsorganiseringen og hæve det nuværende måltal for årlige indkøbseffektiviseringer. Økonomiforvaltningen skal derfor i samarbejde med de andre forvaltninger udarbejde et oplæg til en styrket og mere effektiv indkøbsorganisation, der skal gøre det muligt at indfri yderligere potentialer for indkøbsområdet i løbet af de kommende år.

Udover fokus på selve indkøbsorganisationen vil vi også sætte fokus på de enkelte indkøbsmedarbejdere, så de i endnu højere grad bliver i stand til at indkøbe professionelt. Det skal ske gennem uddannelse og efteruddannelse i Kvantum Indkøb samt videndeling på tværs af forvaltningerne. Vi vil desuden bruge et rapporteringsværktøj og kategoristyringskoncept samt data fra Kvantum Indkøb til at sikre en professionel styring af arbejdet med indkøb.

² Inkluderer alle ansatte i kommunen pr. oktober 2018.

³ Dækker over genudbud og nye udbud.

BESLUTTEDE MÅLSÆTNINGER

Københavns Kommune vil med denne indkøbspolitik fortsætte arbejdet med følgende målsætninger:

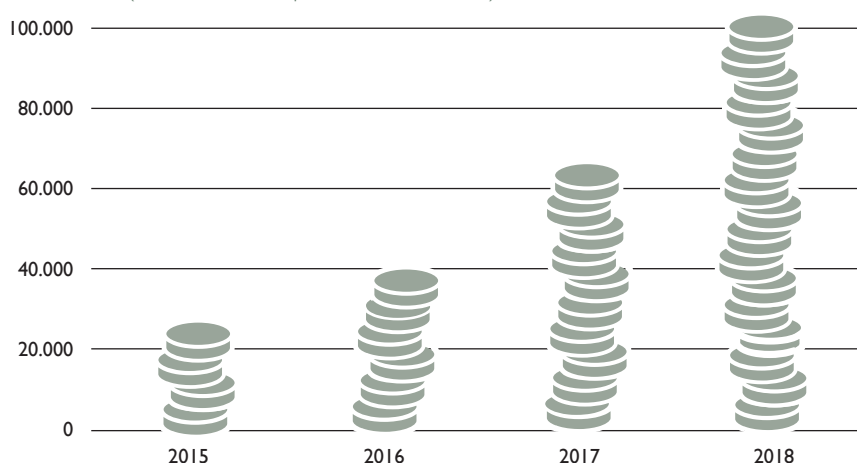
- 95 pct. af de indkøbte varer er købt hos den rigtige leverandør ved udgangen af 2021.⁴
- Frigøre nye effektiviseringer for 30 mio. kr. på indkøbsområdet årligt i perioden 2018-2021.⁵

INDSATSOMRÅDER FREM MOD 2022

Frem mod 2022 vil Københavns Kommune arbejde med et særligt fokus på følgende nye indsatsområder:

- Økonomiforvaltningen vil i samarbejde med de andre forvaltninger udarbejde et oplæg til en styrket indkøbsorganisation, der skal gøre det muligt at hæve det nuværende måltal for årlige indkøbseffektiviseringer.
- Initiativer, der understøtter øget compliance, bl.a. gennem brug af en fælles supportindgang og ens forretningsgange på tværs af forvaltningerne.
- At Kvantum Indkøb bliver hovedindgangen for kommunens indkøbsmedarbejdere.
- Videreudvikling af styrings- og governancemodellen for indkøbsområdet, herunder den mest hensigtsmæssige måde at organisere forvaltningernes opgaver vedrørende udbudsforretninger og kontrakt- og leverandørstyring, for at sikre en endnu mere professionel indkøbsorganisering.

FIGUR I: Nye indkøbseffektiviseringer 2015-2018
(1.000 kr., 2017 p/l, akkumuleret tal).

⁴ Jf. Effektiviseringsstrategien, Budget 2017.

⁵ Jf. Effektiviseringsstrategien, Budget 2017.

- Udbud og aftaleindgåelse sker så effektivt som muligt ved at sikre, at der er den nødvendige viden, de nødvendige kompetencer og en løbende kontraktopfølgning. Samtidig er der fokus på, at kvalitet og sortiment lever op til brugernes behov og de politiske beslutninger.
- Sikre en højere aftaledækning samt opfølgning herpå, bl.a. ved at arbejde med kategorisering.

EN MERE PROFESSIONEL OG EFFEKTIV INDKØBS-ORGANISATION

Nedenstående tabel beskriver en række af de tiltag, som Københavns Kommune allerede arbejder med for at understøtte en professionel og effektiv indkøbsorganisation.

TABEL I. Eksempler på nuværende tiltag for at understøtte en professionel og effektiv indkøbsorganisation

INDSATS	BESKRIVELSE
Ledelseinformation	Der bliver stillet indkøbsrapportering til rådighed for alle kommunens forvaltninger, ledere og indkøbsmedarbejdere. Formålet med indkøbsrapporteringen er dels at kunne følge tal for compliance på tværs af kommunen og dels at stille et detaljeret datagrundlag til rådighed for forvaltningernes udbudsforretninger og kontraktstyring jf. Økonomiudvalgets beslutning om Indkøbsprogram i Københavns Kommune (2017-0310980) den 3. oktober 2017.
Indkøbssupport	Københavns Kommunes Indkøbssupport hjælper kommunens indkøbsmedarbejdere, når de handler ind digitalt, fx i brugen af Kvantum Indkøb. Indkøbssupporten er i tæt dialog med de kontraktansvarlige om tvivlsspørgsmål, reklamationer og klagesager.
Indkøbshierarki for kommunens indkøbsmedarbejdere	Alle, der handler ind på vegne af Københavns Kommune, skal agere i henhold til kommunens indkøbshierarki. Ifølge indkøbshierarkiet skal indkøb foretages gennem Kvantum Indkøb og ellers i den rækkefølge, der fremgår af den til enhver tid gældende beskrivelse i Kasse- og regnskabsregulativet. I 2018 er rækkefølgen indkøb: <ol style="list-style-type: none"> 1. Via kataloger i Kvantum Indkøb 2. Via rammeordrer, fritekstordrer og indkøb til lager igennem Kvantum Indkøb 3. Uden indkøbsordre med e-faktura købt af leverandører, der er i Kvantum Indkøb 4. Via øvrige betalingsløsninger 5. Via medarbejderens private udlæg, som refunderes til medarbejderes NemKonto
Markedsdialog i forbindelse med udbud	Københavns Kommune igangsætter en markedsdialog forud for udbud, hvor det er relevant. Markedsdialogen skal sikre, at udbuddet tager højde for alle de faktorer, der kan have indflydelse på kvaliteten og prisen af de tilbud, som kommunen modtager på baggrund af udbuddet. Gennem markedsdialogen kan kommunen desuden vurdere, hvilket produkt, der er mest bæredygtigt at efterspørge, og om markedet er modent til at honorere kommunens krav i udbuddet.
Samarbejde og videndeling på tværs af forvaltningerne	I Københavns Kommune er der en række samarbejdsfora på tværs af forvaltningerne og indkøbsfagligheder, fx mellem Center for Indkøb i Økonomiforvaltningen, Arbejdsmiljø København og i Indkøbsskredsen, hvor alle forvaltninger er repræsenteret.
Effektiviseringer på indkøbsområdet	I 2015-2018 har Københavns Kommune hentet nye indkøbseffektiviseringer for 101 mio. kr. Vi har hele tiden fokus på at optimere og effektivisere arbejdet med indkøb og dermed få mest muligt for pengene.

Øget e-handel og digitalisering

FAKTA

- I Kvantum Indkøb er der mere end 95.000 varer, og der er billeder på 96 pct. af varerne. Varerne indebærer alt fra IT-udstyr, fødevarer, tolkeformidling til blomster.
- I august 2018 var der indkøbsordrer på 9,1 pct. af fakturaerne. Det betyder, at der var over 6.000 fakturaer, hvor indkøbet blev bestilt gennem Kvantum Indkøb, og hvor leverandørernes fakturaer automatisk kunne håndteres af Kvantum.
- Indkøb samt godkendelse af fakturaer og udlæg kan foretages fra alle mobile enheder, fx PC, smartphone og tablet.
- Det er som udgangspunkt et krav i Københavns Kommunes udbud at varer kan e-handles.

Københavns Kommune vil være i front, når det gælder e-handel og digitalisering. Derfor vil vi skabe rammerne for forbedret e-handel og understøtte udviklingen af digitale indkøb.

Ifølge KL, kan kommunerne på mange indkøbsområder ikke forvente de samme lave priser ved genudbud af fællesaftaler som tidligere og skal i høj grad finde fremtidige effektiviseringsgevinster gennem digitalisering og reduktion af transaktionsomkostninger.⁷ Udover de økonomiske gevinster, der fortsat er at hente ved genudbud, vil Københavns Kommune bruge e-handel og digitalisering til at optimere og effektivisere indkøbsarbejdet og dermed opnå økonomiske gevinster, som kan bruges på vores kerneopgaver.

Frem mod 2022 vil Københavns Kommune gøre e-handel og digitalisering til en integreret del af vores arbejde med indkøb. Vi vil bruge Kvantum Indkøb til at levere en moderne og tidssvarende service til indkøbsmedarbejderne, lette de administrative arbejdsgange og dermed bruge færre ressourcer på arbejdet med indkøb. Øget e-handel og digitalisering letter ikke kun arbejdet med indkøb for os selv. Når Københavns Kommune digitaliserer vores indkøbsprocesser, kan vi reducere tidskrævende køb og fejl i bestillinger og fakturaer og dermed lette arbejdet for vores leverandører. Desuden bidrager vi til, at det offentlige kan stille krav om brugen af digitale løsninger hos leverandører.

Samtidig åbner e-handel og digitalisering op for helt nye muligheder for bedre opfølgning på indkøb, synliggørelse af opnåede gevinster på indkøbsområdet og udarbejdelse af datadrevne analyser af indkøbskategorier på tværs af forvaltningerne, som kan synliggøre yderligere potentialer for optimering. I den forbindelse vil Københavns Kommune fortsat aktivt indgå i KL's fælleskommunale indkøbsdatasamarbejde, fordi data om kommunernes indkøb blandt andet kan bruges til at udpege nye indsatsområder for vores indkøb.

BESLUTTEDE MÅLSÆTNINGER

Københavns Kommune vil med denne indkøbspolitik fortsætte arbejdet med følgende målsætning:

- 95 pct. af alle kommunens indkøb skal være bestilt gennem Kvantum Indkøb ved udgangen af 2021.⁸

⁷ KL's indkøbsstrategi 2017-2020.

⁸ Jf. Effektiviseringsstrategien, Budget 2017. De 5 pct. af indkøbene, der ikke købes gennem Kvantum, giver plads til indkøb, der foretages som led i en pædagogisk eller terapeutisk proces, fx at give voksne med særlige behov mulighed for at købe ind for egne penge med støtte fra kommunen.

INDSATSOMRÅDER FREM MOD 2022

Frem mod 2022 vil Københavns Kommune arbejde med et særligt fokus på følgende nye indsatsområder:

- For at nå målet om at 95 pct. af kommunens indkøb er foretaget gennem Kvantum Indkøb i 2021, arbejdes der med delmål om 70 pct. i 2019 og 85 pct. i 2020.⁹
- Følge op på og synliggøre opnåede gevinster på indkøbsområdet gennem brug af data fra Kvantum Indkøb.
- Digitalisere udbuds- og indkøbsprocessen, herunder selve udbuddet, indkøbet, kontrakt- og paradigmestyling, indkøbsrapportering etc. for at reducere omkostninger på tværs af forvaltningerne.
- Fortsætte udviklingen af Kvantum Indkøb samt sikre opfølgning på indkøbsmedarbejdernes uddannelse i Kvantum Indkøb, så de oplever e-handel som en enkel og tidsbesparende indkøbsform og en naturlig del af indkøbsopgaven.
- Bidrage til øget e-handel og digitalisering af indkøbsprocessen hos alle offentlige organisationer og til øget investering i digitale løsninger hos leverandørerne, fx ved at stille krav til brug af elektroniske fakturaer, digitale kataloger og fælles standard for digital udveksling af informationer.

E-HANDEL OG DIGITALISERING

Nedenstående tabel beskriver en række af de tiltag, som Københavns Kommune allerede arbejder med for at understøtte e-handel og digitalisering i arbejdet med indkøb.

TABEL 2. Eksempler på nuværende tiltag for e-handel og digitalisering i arbejdet med indkøb

INDSATS	BESKRIVELSE
Kvantum Indkøb	Kvantum Indkøb er indkøbsmedarbejdernes indgang til alle typer af indkøb til Københavns Kommune. Her kan indkøbsmedarbejderne købe varer, fremsøge leverandører til tjenesteydelser samt bestille varer via fritekstbestillinger eller rammeordre. På forsiden af Kvantum Indkøb vises nyheder og links til vejledninger. Alle medarbejdere, der køber ind via Kvantum Indkøb, bliver uddannet og certificeret for at sikre de rette kompetencer.
Indkøbsportalen i Kvantum Indkøb	På indkøbsportalen i Kvantum Indkøb bliver der løbende publiceret nyheder om kommunens indkøbsaftaler og andre relevante informationer om indkøb i Københavns Kommune. Det sikrer, at indkøbsmedarbejderne altid bliver opdateret med relevant viden.
KL's fælleskommunale indkøbsdatasamarbejde	Københavns Kommune indgår i KL's fælleskommunale indkøbsdatasamarbejde sammen med en række andre kommuner og SKI. Formålet med samarbejdet er at indsamle og bearbejde viden om kommunernes indkøb, for at effektivisere yderligere på offentligt indkøb.

⁹ Før implementeringen af Kvantum var det under 1 pct. af vareindkøb, der gik gennem indkøbsløsningen.

Stærkere samarbejde med eksterne aktører

FAKTA

- Københavns Kommune har taget initiativ til et samarbejde med SKI og Miljømærkning Danmark om at fremme udbredelsen af miljømærkede varer.
- Københavns Kommune har indtil videre påbegyndt markedsinvolvering om miljømærket legetøj og kontormøbler.
- Københavns Kommune er tilsluttet 16 forpligtende aftaler hos SKI og benytter 19 frivillige aftaler. Det medfører, at ca. 5 pct. af Københavns Kommunes samlede indkøb er sket gennem SKI i 2017.

Københavns Kommune køber ind for 8,2 mia. kr. om året. Indkøb er derfor en væsentlig del af vores opgaveportefølje, og vi afsøger hele tiden mulighederne for at løse indkøbsopgaven smartere. Samarbejde – internt på tværs af forvaltningerne og eksternt med andre offentlige aktører – er et nøgleord for smart og omkostningseffektivt arbejde med indkøb.

København deler en lang række indkøbsbehov med de andre 97 kommuner, fem regioner og mange statslige institutioner. Når offentlige aktører samarbejder, kan vi opnå bedre og billigere indkøbsaftaler til at dække vores indkøbsbehov. Derfor vil Københavns Kommune fortsat arbejde for at styrke det tværoffentlige samarbejde på indkøbsområdet, fx gennem Staten og Kommunernes Indkøbsservice (SKI) og KL's indkøbsdatasamarbejde, samt udnytte vores samlede indkøbsvolumen og fælles indkøbsbehov til at opnå indkøbsaftaler af høj kvalitet og med lave omkostninger. Københavns Kommune er ligeledes en aktiv deltager i KL's arbejde med en fælleskommunal indkøbsstrategi for herigennem at styrke og videreudvikle kommunernes samarbejde om indkøb.

Københavns Kommune vil også bruge det eksterne samarbejde til at fremme miljø- og klimahensyn. Særligt i Partnerskab for Offentlige Grønne Indkøb vil Københavns Kommune sætte sig for bordenden i forhold til at stille ambitiøse miljø- og klimakrav i offentlige indkøb. Som hovedstad og foregangskommune på miljø- og klimaområdet vil vi tage et særligt ansvar for at vise nye veje for miljø- og klimarigtige offentlige indkøb og tydeliggøre de samfundsmæssige gevinster ved en miljørigtig indkøbsprofil.

BESLUTTEDE MÅLSÆTNINGER

Københavns Kommune vil med denne indkøbspolitik fortsætte arbejdet med følgende målsætninger:

- Tilslutte sig alle forpligtende SKI-aftaler. Eventuelle undtagelser skal godkendes af de relevante fagudvalg og Økonomiudvalget.
- Gennemføre to-fire markedsinvolveringer årligt i samarbejde med Miljømærkning Danmark og SKI.
- Følge Partnerskab for Offentlige Grønne Indkøbs målsætninger og løbende bidrage med erfaringsudveksling.

INDSATSOMRÅDER FREM MOD 2022

Frem mod 2022 vil Københavns Kommune arbejde med et særligt fokus på følgende nye indsatsområder:

- Bidrage aktivt til at få SKI-aftalerne til at dække kommunens behov og præge aftalerne fx i forhold til miljøhensyn.
- Arbejde for at udbrede miljø- og klimakrav i offentligt indkøb yderligere via samarbejdet i Partnerskab for Offentlige Grønne Indkøb.
- Fortsat skabe god dialog med vores leverandører gennem markedsdialog på forskellige indkøbsområder.

SAMARBEJDE MED EKSTERNE AKTØRER

Nedenstående tabel viser en række af de samarbejder med eksterne aktører, som Københavns Kommune allerede indgår i.

TABEL 3. Eksempler på nuværende tiltag for samarbejde med eksterne aktører om indkøb

INDSATS	BESKRIVELSE
Staten og Kommunernes Indkøbsservice (SKI)	SKI samler indkøbskræfterne på tværs af den offentlige sektor og muliggør økonomiske besparelser og bedre aftalevilkår for Københavns Kommune. Derudover sparer kommunen tid og ressourcer på ikke selv at skulle gennemføre et ofte langt og komplekst EU-udbud. Økonomiaftalen for 2019 mellem KL og regeringen samt KL's fælleskommunale indkøbsstrategi 2017-2020 fremhæver, at alle kommuner som udgangspunkt skal tilslutte sig og anvende de forpligtende SKI-aftaler. Københavns Kommune har siden 2011 haft en politisk beslutning om at tilslutte sig de forpligtende SKI-aftaler. I 2018 er Københavns Kommune tilsluttet 16 forpligtende SKI-aftaler.
KL's indkøbsdatabasamarbejde	København er gået sammen med 90 andre kommuner i KL's fælleskommunale indkøbsdatabasamarbejde. Indkøbsdatabasamarbejdet etablerer et fælles datagrundlag for alle kommuners indkøbsdata til brug for mere datadrevet opgaveløsning og sammenlignelige nøgletal om indkøb.
Netværk for bæredygtig udvikling	Københavns Kommune er repræsenteret i en række netværk, der har til formål at accelerere bæredygtig udvikling. Fx Forum for Bæredygtige Indkøb, der fremmer miljøbevidste og ansvarlige indkøb i offentlige og private virksomheder; og Procura+, der arbejder for at fremme grønne offentlige indkøb på europæisk niveau.

Mere ansvarligt og bæredygtigt indkøb

FAKTA

- Københavns Kommune stiller systematisk krav til og kontrollerer leverandører og deres underleverandører i forhold til løn- og arbejdsforhold.
- Københavns Kommune stiller systematisk miljø- og klimkrav til leverandører med en væsentlig miljøbelastning og følger op med stikprøver.
- Københavns Kommune stiller krav om miljømærket Svanen eller EU-Blomsten, når vi indkøber 26 udvalgte produkter og serviceydelser, fx bleer og rengøringsmidler. De udvalgte produkter og serviceydelser løber samlet set op i en årlig indkøbssum på ca. 300 mio. kr.
- Fødevarerne i Københavns Kommunes institutioner og kantiner skal i gennemsnit være 90 pct. økologiske.
- Københavns Kommune køber fødevarer for ca. 285 mio. kr. årligt.

Københavns Kommune vil være en ansvarlig og bæredygtig indkøbsorganisation. Derfor ligger der bag hvert indkøb, som vi foretager, en overvejelse af, hvilket aftryk det sætter i verden. Udvikling af det socialt ansvarlige og miljømæssigt bæredygtige indkøb skal fortsætte.

Frem mod 2022 vil vi aktivt bruge indkøb til at tage samfundsansvar og bidrage til at løse nogle af nutidens samfundsudfordringer. Fx ønsker vi at bruge indkøb til at bidrage til at nedbringe CO₂-aftrykket, fremme genbrug og genanvendelse, skabe beskæftigelse for mennesker på kanten af arbejdsmarkedet og understøtte socialøkonomiske virksomheder.

Københavns Kommune vil understøtte opfyldelsen af FN's 17 verdensmål for bæredygtig udvikling.¹⁰ Indkøb er oplagt at bruge som værktøj til at ændre på måden vi producerer og forbruger varer og ressourcer. Derfor vil vi bruge vores indkøb til at bidrage til opfyldelse af verdensmålene for bæredygtig udvikling, ikke mindst mål nr. 12 *Ansvarligt forbrug og produktion*, som bl.a. handler om at fremme bæredygtigt forbrug, produktion og offentlig indkøbspraksis, reducere madspild, håndtere kemikalier og affald forsvarligt, og øge genbrug og genanvendelse.

I dag ligger København forrest - både nationalt og internationalt - når det kommer til at indarbejde konkrete retningslinjer og krav om social ansvarlighed og miljømæssig bæredygtighed i forbindelse med indkøb. Den position vil vi styrke. Det vil vi gøre ved at udvide vores krav om samfundsansvar med udgangspunkt i internationale normer, fx FN's Global Compact og OECD's retningslinjer, samt understøtte miljørigtige varer og serviceydelser, pilotprojekter for cirkulære indkøb og reduktion af CO₂-udledningen i forbindelse med transport af indkøbte varer.

Vi vil desuden styrke vores position som foregangskommune i forhold til socialt ansvarligt indkøb gennem vores selvstændige CSR-enhed. CSR-enheden fører tilsyn med, at kommunens klausuler overholdes, og opsporer social dumping og snyd med løn og arbejdsforhold hos vores leverandører.³

¹⁰ Jf. Økonomiudvalgets beslutning om **Handlingsplan for Københavns Kommunes bidrag til FN's verdensmål (2017-0324540)** den 3. oktober 2017.

BESLUTTEDE MÅLSÆTNINGER

Københavns Kommune vil med denne indkøbspolitik fortsætte arbejdet med følgende målsætninger:

Miljømæssigt samfundsansvar

- Miljø- og klimakrav i udbud skal understøtte mål i kommunens miljø- og klimapolitikker om at reducere CO₂-aftryk og affald, øge genbrug og genanvendelse og anvende totaløkonomiske beregninger (TCO).¹¹
- Fødevarerindkøb skal være mindst 90 pct. økologiske i gennemsnit og minimum 60 pct. økologiske i alle kommunens enheder.
- Efterspørge og fremme udbuddet af miljømærkede produkter og afholde to-fire markedsinvolveringer årligt for at udvikle markedet for miljømærkede produkter.

Socialt samfundsansvar

- Sikre at de virksomheder, som kommunen handler med, tilbyder deres ansatte fair løn- og ansættelsesvilkår ved arbejde udført i Danmark og overholder skattelovgivningen.¹²
- Gøre hvidvask til en udelukkelsesgrund i alle kommunens fremtidige udbud og aftaler.¹³
- Stille krav om sociale og etiske hensyn ved indkøb for at sikre overholdelse af grundlæggende menneske- og arbejdstagerrettigheder.¹⁴

INDSATSOMRÅDER FREM MOD 2022

Frem mod 2022 vil Københavns Kommune arbejde med et særligt fokus på følgende nye indsatsområder:

Miljømæssigt samfundsansvar

- Fastholde vores position som foregangskommune på miljøområdet ved at udvikle markedet for miljømærkede produkter, reducere luftforurening fra transporten forbundet med vores indkøb samt reducere mikroplast.¹⁵
- Undersøge potentialerne for cirkulære indkøb og dermed udvikle kommunes nuværende forbrug og indkøbspraksis i en cirkulær retning, hvor produkters levetid forlænges eller værdifulde ressourcer genbruges eller genanvendes. Det kan fx ske ved at indføre obligatoriske emballagekrav i udbud, som vil kunne bidrage til at fremme en mere ens forsyning af eksempelvis plastemballage på markedet og medvirke til at højne kvaliteten og værdien af den plast, der sorteres til genanvendelse.

¹¹ KBH2025 Klimaplanen, Ressource- og Affaldsplanen og Fællesskab København,

¹² Jf. Borgerrepræsentationens beslutning om **Justering af indsatsen mod social dumping (2017-0220616)** den 22. juni 2017 og Økonomiudvalgets beslutning om **Svar på medlemsforslag om skatteunddragelse (2016-0337247)** den 1. november 2016.

¹³ Jf. Økonomiudvalgets beslutning om **Opfølgning på medlemsforslag om at ophæve samarbejdet med Danske Bank (2018-0288599)** den 20. november 2018.

¹⁴ Jf. Borgerrepræsentationens beslutning om **Udbud af kontrolenhed samt revidering af CSR-bilag (2013-0224830)** den 28. november 2013.

¹⁵ Jf. Borgerrepræsentationens beslutning om **Mindre luftforurening fra tunge køretøjer (2016-0317089)** den 15. december 2016.

- På baggrund af en igangværende analyse af Københavns Kommunes muligheder for at stille skærpede miljøkrav til leverandørkøretøjer og gøre brug af varelevering skal det afdækkes, om og hvordan Københavns Kommune mest hensigtsmæssigt kan øge miljøkravene til leverandørtransport. Resultaterne af analysen ligger klar i marts 2019.

Socialt samfundsansvar

- Udvide vores krav til leverandører med udgangspunkt i FN's Global Compact, FN's retningslinjer for menneskerettigheder og erhvervsliv (UNGP) og OECD's retningslinjer, så der stilles krav om bl.a. overholdelse af menneskerettigheder, antikorruption og betaling af skat.
- Udvikle processer og skabeloner for ansvarlig leverandørstyring, der medtænker udbudsproces, kontraktforhold, dialog med og kontrol af leverandøren samt dokumentation.
- Understøtte socialøkonomiske virksomheder ved at være samarbejdspartner og kunde, hvor det giver mening og kan lade sig gøre.
- Indarbejde hvidvask som en generel udelukkelsesgrund i Københavns Kommunes egne udbud og indskrive en generel kontraktklausul om hvidvask i egne kontrakter for at sikre, at virksomheder, som er endelig dømt for hvidvask, er udelukket fra at byde på kommunens udbud, og at kommunen har ret til at ophæve kontrakten i situationer, hvor en virksomhed er endeligt dømt for overtrædelse af hvidvaskreglerne.

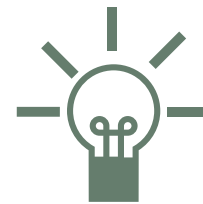
ANSVARLIGT OG BÆREDYGTIGT INDKØB

Nedenstående tabel viser en række af de tiltag, som Københavns Kommune allerede arbejder med for at understøtte ansvarligt og bæredygtigt indkøb.

TABEL 4. Eksempler på nuværende tiltag for ansvarligt og bæredygtigt indkøb.

INDSATS	BESKRIVELSE
Sociale klausuler og en arbejdsklausul	I forbindelse med udbud og indgåelse af kontrakter med eksterne leverandører anvender Københavns Kommune sociale klausuler samt en arbejdsklausul på udvalgte fagområder for at sikre praktikpladser; beskæftigelse af ledige samt ordentlige løn- og arbejdsvilkår. Arbejdsklausulen bliver anvendt i kommunens bygge- og anlægsprojekter samt på tjenesteydelsesområdet og i videst muligt omfang i projekter, hvor kommunen yder støtte og tilskud. Hvis klausulerne ikke overholdes, har kommunen mulighed for at sanktionere leverandøren og i yderste tilfælde opsige den pågældende kontrakt, jf. Borgerrepræsentationens beslutning om Brug af arbejdsklausul og sociale klausuler, når kommunen yder økonomisk støtte og tilskud (2016-0265469) den 10. november 2016.
Krav om miljømærker	Københavns Kommune stiller krav om miljømærket Svanen eller EU-Blomsten i forbindelse med indkøb og udbud af udvalgte produkter og serviceydelser, jf. Borgerrepræsentationens beslutning om Krav om miljømærker i kommunens indkøb og udbud (2017-0230743) den 12. oktober 2017. Københavns Kommune samarbejder med Miljømærkning Danmark og SKI om at fremme miljømærkede produkter i indkøb, bl.a. gennem to-fire markedsinvolveringer årligt. Markedsdialogerne skal afdække markedet for og fremme udbuddet af miljømærkede produkter.
Krav til transport af indkøb	Borgerrepræsentationen besluttede i 2016 at stille krav til den transport, der er forbundet med Københavns Kommunes indkøb, for at reducere luftforurening og trængsel i Københavns gader, jf. Borgerrepræsentationens beslutning om Mindre luftforurening fra tunge køretøjer (2016-0317089) den 15. december 2016.
Skatteunddragelse	I 2016 lavede Økonomiforvaltningen en vurdering af de juridiske, retssikkerhedsmæssige og økonomiske aspekter ved at stille krav til skatteunddragelse, jf. Økonomiudvalgets beslutning om Svar på medlemsforslag om skatteunddragelse (2016-0337247) den 1. november 2016. Her fremgår det, at Københavns Kommune som offentlig ordregiver har pligt og ret til at stille visse krav, herunder skattemæssige krav og regler, til virksomheder i udbud, og kan udelukke virksomheder, som ikke lever op til de stillede krav.
Medlem af Partnerskab for Offentlige Grønne Indkøb (POGI)	Københavns Kommune har været medlem siden partnerskabet blev dannet i 2006. Partnerskabet er et samarbejde mellem offentlige organisationer, der ønsker at gøre en indsats for miljøet gennem indkøb. Som medlem er kommunen blandt andet forpligtet til at følge Partnerskab for Offentlige Grønne Indkøbs konkrete grønne indkøbsmål og løbende bidrage med erfaringsudveksling til partnerskabet.
Krav til fødevarer	Københavns Kommune har et mål om at 90 pct. af fødevarerne i kommunens institutioner er økologiske, jf. Økonomiudvalgets beslutning om Overdragelse af ressort for økologi og videreførelse af mål om 90 pct. økologi (2016-0293763) den 27. september 2016. Økonomiforvaltningen er ved at udarbejde et forslag til politisk behandling om, hvordan andelen af plantebaseret kost i kommunens institutioner kan øges i forlængelse af målet om 90 pct. økologi, jf. Medlemsforslag om at fremme plantebaseret mad i Københavns Kommune (2018-0140398) . Desuden er der i Københavns Kommune, gennem Partnerskab for Offentlige Grønne Indkøb, fokus på at købe fødevarer, som er Fairtrade-mærket.
Krav til byggematerialer	Københavns Kommune har formuleret en række krav til byggematerialer i kommunens egne og støttede bygge- og anlægsopgaver. Kravene skal sikre, at arbejdet er miljømæssigt forsvarligt og omhandler bl.a. skadelig kemi, miljømærkning, bæredygtige materialer, genbrug og en højere grad af ressourceeffektivitet, jf. Miljø i Byggeri og Anlæg 2016 .
Krav til materiel	Københavns Kommune indkøber materiel, der understøtter et sundt og sikkert arbejdsmiljø, reduktion af skadelige udledninger (CO ₂ , NO _x , partikler, støj), en optimal totaløkonomi i forhold til efterfølgende drift og vedligeholdelse, samt sikkerhedsmæssige forhold for borgere og medarbejdere, jf. Økonomiudvalgets beslutning om Fælles materielstyring i Københavns Kommune (2016-0059733) den 17. maj 2016, og KBH 2025 Klimaplanen .
Socialøkonomiske virksomheder	I 2017 og 2018 har Københavns Kommune samarbejdet med socialøkonomiske virksomheder om lokalt forankrede beskæftigelsesprojekter som supplement til den ordinære beskæftigelsesindsats, jf. Beskæftigelses- og Integrationsudvalgets beslutning om Samarbejde med socialøkonomiske virksomheder (2016-0025000) . Med Budget 2018 blev der afsat penge til at forlænge fem af dem i 2018-2020. Desuden lægger erhvervs- og vækstpolitikken 2015-2020 vægt på, at kommunen skal være en central samarbejdspartner og kunde for socialøkonomiske virksomheder, jf. Handleplan 2017-2018 for erhvervs- og vækstpolitikken .
Krav om udledning af mikroplast	Københavns Kommune køber i videst muligt omfang engangsklude, der ikke indeholder mikroplast, jf. Borgerrepræsentationens beslutning om Mindre udledning af mikroplast i Københavns Kommune (2017-0188393) den 22. juni 2017.

Fokus på innovation og vækst

FAKTA

- Københavns Kommune investerer i innovative løsninger inden for bl.a. velfærdsteknologi og digitalisering.
- Københavns Kommune har forskellige testlaboratorier, som udvikler nye løsninger til vores opgaver og understøtter vækst i erhvervslivet, fx Velfærds-klinikken, som skaber velfærdsteknologiske løsninger på sundheds- og omsorgsområdet.
- Københavns Kommunes innovationspulje har i de seneste år modtaget 10 mio. kr. årligt til at finde nye måder at løse vores driftsopgaver og samtidig udvikle virksomhedernes innovationskraft.
- En gang om året afholder Københavns Kommune Leverandørforum, hvor virksomheder inviteres til en præsentation af kommende udbud og indkøb samt en gennemgang af vores udbudsprocesser.

Byggeri, digitalisering, services, arbejdsgange og klimatilpasning. Områder og udfordringer, som vi kan nytænke produkter og løsninger til, er mange. Det samme er potentialerne for at skabe vækst i de private virksomheder, der udvikler de innovative produkter og løsninger.

Frem mod 2022 vil Københavns Kommune bidrage til at fremme innovation - det vil sige anvendelsen af ny eller eksisterende viden til at forbedre produkter, arbejdsgange eller organisering. Det vil vi gøre ved at efterspørge og indkøbe nye, smarte produkter og løsninger, samt ved at samarbejde med private virksomheder og videninstitutioner om udviklingen af nye løsninger, som kan være til gavn for borgerne, medarbejderne og virksomhederne. På den måde vil vi sikre, at vores indkøbte produkter og løsninger er tidssvarende og fremtidssikrede, og at vi bidrager til at skabe vækst og øget beskæftigelse i de private virksomheder.

Nytænkning af produkter og løsninger er en oplagt mulighed for at tænke grønt og bæredygtigt. Derfor vil vi have fokus på, at væksten, som bliver skabt i de private virksomheder, der udvikler de innovative produkter og løsninger i samarbejde med kommunen, er så grøn og miljømæssigt bæredygtig som muligt.

Københavns Kommune investerer allerede i innovative løsninger, bl.a. inden for velfærdsteknologi og digitalisering og forvaltningerne kan i dag afprøve idéer til nye produkter og løsninger i samarbejde med virksomheder og videninstitutioner i vores testlaboratorier.¹⁶ Fx skaber Velfærds-klinikken velfærdsteknologiske løsninger på sundheds- og omsorgsområdet. Samtidig understøtter vores forskellige innovationspartnerskaber at vi indkøber de mest effektive løsninger udviklet af erhvervslivet. Til at understøtte innovation og vækst vil Københavns Kommune arbejde på at indgå i Offentlig-Privat Partnerskaber (OPP) og Offentligt-Privat Innovationsfællesskaber (OPI) med erhvervslivet på områder, hvor det kan udvikle nye løsninger til vores arbejde.

Særligt de små og mellemstore virksomheder (SMV'er) har potentiale til at skabe jobs og vækst i dansk erhvervsliv. Derfor vil Københavns Kommune fortsat styrke dialogen med erhvervslivet, give virksomhederne nem adgang til kommunens udbud og gøre vores udbudsprocesser så enkle og let tilgængelige, så virksomhederne, herunder SMV'erne, oplever det som enkelt at byde på kommunens opgaver. For ved at give flest mulige virksomheder mulighed for at byde på opgaverne, sikrer Københavns Kommune de bedste løsninger til den bedste pris.

¹⁶ Testlaboratorierne er værksteder og faciliteter, som benyttes både af kommunens egne medarbejdere og i samarbejdsprojekter med private aktører, der måske ikke selv har ressourcerne og mulighederne for at udvikle deres ideer og løsninger.

BESLUTTEDE MÅLSÆTNINGER

Københavns Kommune vil med denne indkøbspolitik fortsætte arbejdet med følgende målsætning:

- Deltage i samarbejdsprojekter mellem virksomheder, vidensinstitutioner og offentlige organisationer for at bidrage til at skabe nye velfærdsteknologiske løsninger.¹⁷

INDSATSOMRÅDER FREM MOD 2022

Frem mod 2022 vil Københavns Kommune arbejde med et særligt fokus på følgende nye indsatsområder:

- Øge brugen af viden og løsninger fra kommunens testlaboratorier på tværs af forvaltningerne.¹⁸
- Styrke dialogen med markedet om innovative løsninger og udnyttelse af den nyeste teknologi, hvor kommunen har en interesse i at udvikle nye løsninger.
- Afdække behovet for én digital indgang til Københavns Kommunes udbud, herunder brugen af den fællesoffentlige portal udbud.dk, for at skabe nem adgang for erhvervslivet til potentielle opgaver for kommunen.

---

¹⁷ Jf. Københavns Kommunes erhvervs- og vækstpolitik 2015-2020 og Handleplan 2017-2018 for erhvervs- og vækstpolitikken

¹⁸ Jf. Københavns Kommunes erhvervs- og vækstpolitik 2015-2020 og Handleplan 2017-2018 for erhvervs- og vækstpolitikken

INNOVATION OG VÆKST I INDKØB

Nedenstående tabel viser en række af de tiltag, som Københavns Kommune allerede arbejder med for at understøtte innovation og vækst i vores indkøb.

TABEL 5. Eksempler på nuværende tiltag for innovation og vækst i indkøb

INDSATS	BESKRIVELSE
Testlaboratorier for innovation og vækst	Københavns Kommune har en række forskellige testlaboratorier, som bidrager til at udvikle nye løsninger til byens drift og kommunens opgaveløsning og samtidig understøtter erhvervslivets udvikling af nye løsninger: Fx Living Lab Strandvejen, der tester ny velfærdsteknologi, Velfærdskliniken, som skaber velfærdsteknologiske løsninger på sundheds- og omsorgsområdet, samt Cleantech Testbed for Innovative Public Procurement, som fremmer innovation og virksomheders muligheder for udvikling og afsætning af nye grønne løsninger.
Innovationsperspektiv på udbud	Københavns Kommune arbejder med forskellige udbudsformer, der på forskellig vis understøtter innovationsperspektivet på vores indkøb og giver virksomheder incitament til at udvikle flere innovative løsninger: De indebærer udbud med funktionskrav, udbud med forhandling, konkurrencepræget dialog, Offentlige-Private innovationspartnerskaber (OPI) og strategiske partnerskaber til byggeri. Kommunen har altid fokus på at anvende den udbudsform, der giver det bedste resultat på det pågældende indkøbsområde.
Innovationspulje til investering i nye løsninger	Innovationspuljen er en del af Københavns Kommunes effektiviseringsstrategi. Der har i de seneste år været afsat 10 mio. kr. til puljen, som har til formål at udvikle nye og effektive måder at løse kommunens opgaver og samtidig udvikle virksomhedernes innovationskraft. Der er fokus på områder, hvor kommunen har identificeret en opgave, der kan løses smartere, eller har et problem, som det eksisterende marked ikke kan løse. En evaluering af innovationspuljen fra juni 2018 viser, at syv ud af 13 projekter, der samlet har modtaget 7,0 mio. kr., allerede nu indgår i effektiviseringsforslag for 21,6 mio. kr., og at projekterne har givet virksomhederne viden om kommunes organisering og udfordringer.
Større gennemsigtighed for erhvervslivet	En gang årligt afholder Københavns Kommune Leverandørforum, hvor virksomheder inviteres til en præsentation af vores nye udbud og indkøb og information om udbudsprocesser. Formålet er at styrke dialogen med virksomhederne, gøre det nemmere for dem at byde på opgaver og skabe bedre samspil om innovative løsninger på kommunens udfordringer.

Appendix I:

Organisering af indkøbsområdet

De overordnede principper for ansvar og organisering af arbejdet med indkøb fremgår af nedenstående tabel.

TABEL 6. Fordeling af ansvar for indkøb og udbud i Københavns Kommune

Borgerrepræsentationen	<ul style="list-style-type: none"> • Træffer beslutning om kommunens fireårige indkøbspolitik. • Træffer beslutning om den overordnede organisering af indkøbsområdet i kommunen. • Træffer beslutning om udlicitering af opgaver. • Træffer beslutning om politik relateret til udbud og indkøb, fx sociale klausuler; arbejdsklausuler; CSR-bilag, krav til miljø- og arbejdsmiljø, som skal efterleves på alle niveauer i kommunen. • Træffer beslutning om måltal for effektiviseringer på indkøbsområdet.
Økonomiudvalget	<ul style="list-style-type: none"> • Indstiller til Borgerrepræsentationen i ovenstående sager. • Træffer beslutning såfremt Københavns Kommune ikke ønsker at tilslutte sig en forpligtende SKI-aftale.
Fagudvalg/forvaltninger	<ul style="list-style-type: none"> • Sikrer at alle fagforvaltningens udbud overholder lovgivningen og lever op til Borgerrepræsentationens beslutninger om kommunens indkøb. • Sikrer at kommunens indkøbsbehov bliver tydeliggjort i dialogen med SKI. • Træffer beslutning om udbud og indkøb på eget område, hvor der ikke er/ikke planlægges tværgående aftaler. • Sikrer compliance på eget forvaltningsområde. • Sikrer at Center for Indkøb i Økonomiforvaltningen får tilsendt de nyeste udgaver af alle fagforvaltningens aftalekataloger; så Kvantum Indkøb er opdateret med korrekte varer og priser. • Sikrer forvaltningens brug af Kvantum Indkøb. • Sikrer at forvaltningen bidrager aktivt til udbudsprocessen ved kommunens fælleaftaler; så dens indkøbsbehov kan blive dækket. • Træffer beslutning om uddelegering af indkøbsansvar til decentrale enheder/institutioner.
Økonomiforvaltningen	<ul style="list-style-type: none"> • Sikrer at de miljø- og klimakrav, som Borgerrepræsentationen har besluttet skal stilles i forbindelse med kommunens udbud, er tilgængelige for fagforvaltningerne. • Rådgiver fagforvaltningerne om miljø- og klimakrav i forbindelse med udbud. • Sikrer at paradigmerne for rammeaftaler i Københavns Kommune er opdateret og tilgængelige for forvaltninger på intranettet. • Sikrer løbende drift og optimering af Kvantum Indkøb. • Yder indkøbssupport til forvaltninger i forbindelse med indkøb og brug af Kvantum Indkøb. • Identificerer nye områder for indkøbsaftaler i kommunen. • Har ansvaret for at udbyde og kontraktstyre fællesaftaleområder medmindre andet er besluttet.
Arbejds miljø København	<ul style="list-style-type: none"> • Sikrer at der ved udbud i Københavns Kommune stilles arbejds miljøkrav, som opfylder lovgivningen og beslutninger i Borgerrepræsentationen.

Appendix 2:

Eksempler på fælles indkøbsaftaler

Nedenstående tabel viser eksempler på Københavns Kommunes fælles indkøbsaftaler fordelt på forvaltninger.¹⁹

TABEL 7. Eksempler på fælles indkøbsaftaler fordelt på forvaltninger

ANSVARLIG FORVALTNING	KATEGORI	INDGÅEDE FÆLLESAFTALER (genudbud)	PLANLAGTE NYE FÆLLES INDKØBSOMRÅDER (nye udbud)
BUF	Fødevarer	Fødevarer til mellemstore institutioner, små institutioner og centralkøkkener	
KFF	IT	Telefoni og data (SKI-aftale)	
TMF	Soft facility management		Pleje af grønne områder og indkøb af planter
	Transport	Biler, cykler og el-cykler	
	Materiel	Rammeaftaler på materiel	
	Diverse	Entreprenørmaskiner og vejsalt	
SUF	Sundhedsartikler	Sygeplejeartikler; bleer til voksne samt genbrugshjælpemidler	Udstyr til tandlægeklinikker og tandlægeartikler
	Frit valg efter servicelovens §91	Praktisk og personlig hjælp og pleje, vask af tøj for hjemmeboende, indkøb af dagligvarer for hjemmeboende samt madservice	

Fortsætter →

¹⁹ Eksemplerne afspejler status pr. november 2018.

ANSVARLIG FORVALTNING	KATEGORI	INDGÅEDE FÆLLESAFTALER (genudbud)	PLANLAGTE NYE FÆLLES INDKØBSOMRÅDER (nye udbud)
ØKF	Beklædning, linned, vask	Arbejdsbeklædning, professionelt vaskeriudstyr	
	Børn, unge og sport		Idrætsudstyr og genoptræningsudstyr
	IT	IT-hardware, computere og IT-tilbehør; servere, AV-udstyr; IT-tablets samt kopi- og multifunktionsmaskiner	
	Fødevarer inkl. produktionsudstyr	Hårde hvidevarer; kaffe, te, repræsentationsydelser; vin, chokolade og storkøkkenudstyr	Frugtordning
	Kontorhold	Kontormøbler; kontorartikler; kopipapir og skoleartikler; tonere og blækpatroner	Andre møbelområder
	Hard facility management	Alarmer; lyskilder; flyttedydelser; elevatorservice, elektricitet vagt samt håndværkerydelser (fagentreprise og hovedentreprise)	Brandslukningsmateriel, byggematerialer; VVS-artikler og gardiner
	Soft facility management	Skadesdyrsbekæmpelse, flyttedydelser; forbrugsartikler; måtteservice	Vinduespolering, ekstern rengørings-service og kantiner
	Rejser	Flyrejser og hotelkonferencer	
	Konsulentbistand og vidensrådgivning	Juridisk bistand, revision, HR og management	
	IT-konsulentytelser og rådgivning, rekruttering, regnskab/revision, krisehjælp, kurser inden for IT, projektledelse og økonomi	Uddannelse og kurser	
	Medier	Kommunikation/marketing, tidsskrifter; trykkeriydelser	
	Transport og vognpark	Ad hoc buskørsel, brændstof, værkstedsydelser; taxikørsel og vejhjælp, snerydnings- og vejsaltningstjeneste	
	Vikarer	Vikarer (køkken, kontor; pædagoger; omsorg og pleje)	
	Medie	Biblioteksmaterialer og bøger	
Diverse	Tolkeydelser og skærmbiller		

